

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ KENDİNİ
YÖNETME DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYNLERİNİN
MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rabia Rûmeysa ÖZEN

İstanbul
Eylül, 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ KENDİNİ
YÖNETME DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYNLERİNİN
MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rabia Rûmeysa ÖZEN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

İstanbul

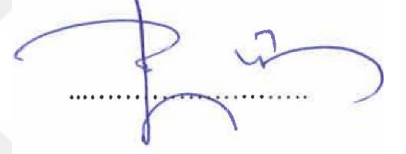
Eylül, 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,
Bu çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN (Danışman)

Üye Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Besra TAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım '**Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ile Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki**' adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içerisindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Rabia Rümeyssa Özen

ÖNSÖZ

Araştırmamdaki her aşamada bana yardımcı olan değerli tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN' e, yüksek lisans eğitimim süresince bizlere vizyon katan Dr. Turgay ŞİRİN'e, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen sevgili anne ve babam Reyhan-Çetin ÖZEN'e ve bu süreçte bana psikolojik olarak destek veren sevgili kardeşlerim Bahtışen Kübra- Ecem Nur ÖZEN' e teşekkürlerimi sunarım.

Rabia Rümeyşa ÖZEN

İstanbul, 2018

ÖZET

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ KENDİNİ YÖNETME DAVRANIŞLARI VE EBEVEYNLERİNİN MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Rabia Rümeysa ÖZEN

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

Eylül-2018, 108+xi Sayfa

Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini küme örnekleme yöntemi ile seçilen Bağcılar, Bakırköy ve Küçükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 15 devlet anaokulu kurumlarında eğitim gören 360 okul öncesi öğrencisi ve velisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Balçık (2011) tarafından geliştirilen “Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği” ile Oral (1999) tarafından geliştirilen “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği” kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda dağılım normal olduğundan t testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile çocukların kendilerini yönetme davranışları arasında pozitif yönlü zayıf korelasyon, “Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği” alt testlerinden kişilerarası iletişim ve kendini ifade etme becerisi arasında pozitif yönlü yüksek korelasyon, ebeveynlerin sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik ve kendine yönelik mükemmeliyetçilikleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon bulunmuştur. Kendini yönetme davranışı alt testlerinden olan özbakım ve temizlik ve özbakım ve giyinme becerisinin yaşa ve cinsiyete farklılaşma gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yetişkinden ayrı kalma ve acil durumlara müdahale etme becerisinin anaokuluna gitme yılına göre anlamlı derecede farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kendini Yönetme Davranışı, Mükemmeliyetçilik, Okul Öncesi Eğitim

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN SELF-MANAGEMENT BEHAVIOURS OF PRESCHOOL CHILDREN AND PERFECTIONISM OF THEIR PARENTS

Rabia Rmeysa ÖZEN

Masters Degree, Family Counseling and Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ahmet ŞİRİN

September- 2018, 108+ xi Pages

In this research, the aim of this study is to examine the relationship between self management behaviors of preschool children and perfectionism of their parents. In this study, correlation method, one way of variance analysis (ANOVA) and t Test were used from Quantitative Research Models. The population of this survey chosen by clustered sampling is 15 public preschools in Bağcılar, Bakırköy and Kkekmece. The research group consists of 360 Preschoolers and their parents. The "Multi Dimensional Perfectionism Scale" was developed by Hewitt and Flett (1991:456-470) translated by Oral (1999) and the "Self Management Behaviors Scale" was developed Balçık (2011) were used to collect the data. This study has found that there is low level correlation between self management behaviors of children and perfectionism of their parents. It is found that high level of correlation between interpersonal relationships and self reflective skills. According to the findings, there is middle level of correlation between socially prescribed and self oriented perfectionism. Subtest of self management behavior inventory which are self care and cleaning and self care and wearing shows difference in terms of age and gender. Leaving from adolescent and intervention to emergency skills show significant difference according to year of going to preschool.

Key Words: Self Management Behavior, Perfectionism, Preschool Education

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	x
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Araştırmanın Amaç ve Alt Amaçları	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4.Sınırlılıklar	7
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6.Tanımlar.....	8
BÖLÜM II	9
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Mükemmeliyetçiliğin Tanımı	9
2.1.1. Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu.....	9
2.1.2. Mükemmeliyetçiliği Devam Ettiren Mekanizmalar	10
2.1.3.Mükemmeliyetçiliğe Teorik Bakış	12
2.1.4.Zıt Kutuplarıyla Mükemmeliyetçilik.....	13
2.1.5.Mükemmeliyetçiliğin Boyutlarıyla Ölçümleri	14
2.1.6. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Yapılmış Çalışmalar	17
2.2.Kendini Yönetme Davranışı	22
2.2.1.Öz Düzenleme	22
2.2.2.Kendini Belirleme	25
2.2.3. Kendini Yönetme	26
2.2.3.Kendini Yönetme Stratejileri.....	30
2.2.4.Okul Öncesi Dönemde Çocukların Gelişim Alanları ve Kendini	31
Yönetme Davranışı.....	31

BÖLÜM III	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
YÖNTEM	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
3.1. Araştırmanın Modeli.....	37
3.2. Evren ve Örneklem	37
3.3. Veri Toplama Araçları:.....	39
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	39
3.3.2. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği:	40
3.3.3. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	41
3.4. Verilerin Toplanması	42
3.5. Verilerin Analizi	42
BÖLÜM IV	42
BULGULAR	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
4.1. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular	43
4.2. Çocukların Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular.....	43
4.2.1. Okul Öncesi Eğitim Gören Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular	44
4.2.2. Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Yaşlarına Göre Kendini	46
Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular	46
4.2.3. Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Kendini Yönetme.....	47
Davranışlarının Aldıkları Anaokulu Eğitim Sürelerine Göre Bulgular.....	47
4.2.4. Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Doğum Sırasına Göre Kendini.....	50
Yönetme Davranışına Yönelik Bulgular	50
4.2.5. Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Kendini Yönetme Davranışlarının Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Analiz Bulguları.....	51
4.2.7. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynler Haricinde Bakım Verenleri Olma Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışına Yönelik Bulgular	58
4.2.8. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma.....	59
Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular.....	59
4.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ve Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	60
4.4. Ebeveynlerin Mükemmeliyetçiliklerine Yönelik Bulgular.....	62
4.4.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Yaşa Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Yönelik Bulgular	62

4.4.2. Ebeveynlerin Cinsiyete Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Yönelik Bulgular	64
4.4.3:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çocuk Sayısına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular	65
4.4.4.Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Eğitim Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular	66
4.4.5. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular	69
BÖLÜM V.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.73
TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME	73
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	73
5.2. Öneriler	79
5.2.1. Uygulayıcılara Öneriler	79
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler	80
KAYNAKÇA.....	81
EKLER.....	89
EK-1 MEB Anket ve Araştırma İzni	97
EK-2 Kişisel Bilgi Formu.....	98
EK-3 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği	99
EK- 4 Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği.....	103
EK- 5 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Kullanma İzni.....	106
EK-6 Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği Kullanma İzni.....	107
EK-7 Özgeçmiş.....	108

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.2.1: Ebeveynlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Bilgileri ve Frekans ve Yüzdelerlik Değerleri.....	37
Tablo 3.2.2: Ebeveynlerin Çalışma Durumu, Eş Eğitimi, Çocuk Sayısı Frekans ve Yüzdelerlik Değerleri.....	38
Tablo 3.2.3:Araştırmaya Katılan Çocuklarının Demografik Bilgileri ve Frekans ve Yüzdelerlik Değerleri.....	39
Tablo 3.5.1. ÇBMÖ'den Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterimi İçin Kolmogorov-Smirnov Testi.....	41
Tablo 3.5.2. KYDÖ'den Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterimi İçin Kolmogorov-Smirnov Testi.....	41
Tablo 4.1.1: Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular.....	44
Tablo 4.2.1:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının KYD Alt Boyutlarına Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular.....	45
Tablo 4.2.1.1:Okul Öncesi Eğitim Gören Çocukların Cinsiyetlerine Göre KYD düzeyleri Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.2.2.1:Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Yaşlarına Göre KYD düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.2.3.1:Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin KYD düzeyleri Aldıkları Anaokulu Eğitim Sürelerine Göre ANOVA Testi Analizi.....	49
Tablo 4.2.3.2.Çocukların KYD Düzeyinin Anaokulu Eğitim Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi.....	50
Tablo 4.2.4.1.:Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Doğum Sırasına Göre Kendini Yönetme Davranışının Anova Testi Analizi.....	51
Tablo 4.2.5.1:Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların KYD düzeyleri Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Anova Testi Analizi.....	53
Tablo 4.2.6.1:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının KYD düzeyleri Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre ANOVA Testi.....	55

Tablo 4.2.6.2.Çocukların KYD Alt Testlerinden Kendi Eşyasını Koruma Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi.....	57
Tablo 4.2.6.3.Çocukların KYD Alt Testlerinden Kendine ve Çevresine Özen Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi.....	58
Tablo 4.2.6.4.Çocukların KYD Alt Testlerinden Yetişkinden Ayrılma-Acil Duruma Müdahale Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi.....	59
Tablo 4.2.7.1:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynler Haricinde Bakım Verenleri Olma Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışları T testi.....	60
Tablo 4.2.8.1:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına Göre KYD T testi.....	61
Tablo 4.3.1:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ve Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki Korelasyon Analizi.....	62
Tablo 4.4.1. 1: Ebeveynlerin Yaşa Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.4.1. 2: Ebeveynlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyinin Yaşa Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey.....	65
Tablo 4.4.2. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Cinsiyete Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri T Testi Sonuçları	66
Tablo 4.4.3. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çocuk Sayısına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları	67
Tablo 4.4.4.1:Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları.....	69
Tablo 4.4.4.2.Ebeveynlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyinin Eğitim Seviyesine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi.....	71

Tablo 4.4.5.1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına
Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri t Testi Sonuçları.....72

KISALTMALAR

ÇBMÖ: Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

KYDÖ: Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği

Vd :Ve diğerleri

ANOVA:One Way of Variance Analysis-Tek Yönlü Varyans Analizi

SPSS: (Statistic Packets For Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, amaç ve önem, problem cümlesi, alt amaçlar, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

İnsanlar yaşamı boyunca birçok gelişim döneminden geçerler. Bu evrelerden önemli olan bir tanesi de okul öncesi dönem dediğimiz çocukların Erikson'a göre 'özerkliğe karşı-kuşku ve utanç' diye adlandırdığı evredir. Bu çağ kişinin hayatını şekillendiren becerilerin öğrenildiği yoğun bir değişim ve yeni öğrenmelerle zenginleme zamanıdır.

Çocuklar okul öncesi dönemde öğrenmelerini biriktirerek ilerler ve bunlar arasında da birtakım ilişkiler kurmaya çalışırlar. Bu ilişkilendirmeyi başarabilmesi çocuğun olgunlaşmasının ve aldığı eğitimin bir ürünü olarak ortaya çıkar. Okul öncesi eğitimin çocuk üzerindeki yararları artık kanıtlanmış bir gerçektir. Çocuğun kendi sağlıklı benlik kavramını geliştirmesinde, kendini çeşitli şekillerde ifade edebileceği ortamlar sunarak öz denetimini gerçekleştirmesini sağlamada okul öncesi eğitim çok önemlidir. Bunlara ek olarak verilen eğitimlerle ve çocukların maruz bırakıldıkları uyarıcılarla yaratıcılığı ve akıl yürütme becerilerini geliştirir (Aral ve Yaşar, 2010: 201-209). Buradan anlaşılıyor ki çocukların maruz kaldıkları ya da iletişimde oldukları şeyler bu dönemde ekstra önemlidir. Çocukların en çok iletişimde oldukları kişiyi ebeveyni olarak düşündüğümüzde ebeveyninin çocukla olan ilişkisinin ya da ebeveynin kendi algısının çocukla ilişkisi olmamasına imkân veremeyiz.

Buradan yola çıkarak bu tez çalışmasında da okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada okul öncesi çocukları için araştırılacak ilk değişken kendini yönetme davranışı düzeyidir. Kendini yönetme bağımsızca yaşam için gerekli olan aktiviteleri yapabilmektir. Bireyin davranışı korumak ya da değiştirmek amaçlı gösterdiği tepkisellik olarak da yorumlandığında bunun bir süreç olduğunu

düşündüğümüzde davranışları kontrol etmek amaçlı çabaladıkları sürece kendini yönetme denir (Sönmez ve Özkan, 2011: 796)

Çocukların kendini yönetme davranışı ile ilişkine bakılacak olan diğer değişken ise ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleridir. Mükemmeliyetçiliği birçok psikolog ve gelişimci tanımlama uğraşına girmiştir. Kuramlarıyla ünlü olan Freud'a göre mükemmeliyetçilik süperegonun kusursuzluk uğraşı olarak değerlendirirken Horney bunu biraz daha insandaki eksiklikler üzerinden tanımlayarak kendine güvensizlik sonucu oluşan ve ideal olan benliğimize ulaşmamızdaki bir nörotik gereksinim ve Adler'e göre en iyi ve üstün olana ulaşma gereksinimi olarak tanımlanmıştır. Öte yandan bilişsel-davranışçılar bunu düşünce ve inanç bağlamında değerlendirerek mükemmeliyetçiliğin kişinin kendine, yaşadığı dünyaya ve geleceğine yönelik sahip olduğu akılcı olmayan inançları olarak yorumlamışlardır (Tuncer ve Voltan-Acar, 2006: 2).

Literatürde bu iki değişkeni bir arada almadan ayrı ayrı başka değişkenlerle eşleştirilerek yapılan çalışmalar mevcuttur.

Güleş (2004) okul öncesi eğitim ve çocukların kendi kendini yönetme davranışının ilişkisi ile ilgili yaptığı tez çalışmasında okul öncesi eğitimin çocukların kendi kendini yönetme davranışlarında anlamlı derece bir farklılık oluşturduğunu ifade etmiştir. Ayrıca annelerin çocuğun giyinme ve yatma uyuma süreci haricinde, yemek, temizlik, okul çalışması ve ev işlerinde yardımcı olma miktarı düştükçe çocuğun kendini yönetme davranışının anlamlı derecede arttığını kanıtlamıştır.

Kişi mükemmeliyetçiliğinin çeşitli değişkenler açısından irdelendiği araştırmalar literatürde mevcuttur. Özgüngör (2003: 25-30) yaptığı çalışmada mükemmeliyetçilik kişilik özelliğinin ve öğretmenin özerklik destekleyici davranışlarının öğrencilerin akademik amaç tarzlarını yordama gücünü araştırmıştır. Öğrencilerin olumlu akademik davranışları ile mükemmeliyetçilik kişilik özelliğinin ve öğretmenin özerklik destekleyici davranışları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca çalışma içerisinde ebeveyn boyutu da ele alınmıştır. Ebeveynlerin eleştirici tutumlarının başarısızlıktan kaçınma tarzı ile de anlamlı ilişkisi olduğu açığa çıkmıştır.

Özçiçek (2014) çocuğun benlik kavramının olumluluğu, annenin mükemmeliyetçiliği ve anne kabul ret algısı arasındaki ilişkilerin incelemesi üzerine yaptığı tez çalışmasında annenin mükemmeliyetçiliği ile çocuğun benlik kavramı arasındaki ilişkiyi inceleyerek kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçiliği çocuğun benlik kavramının olumluluğu arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu saptamıştır. Özellikle annede kendine ve diğer kişilere yönelik mükemmeliyetçilik arttıkça çocuktaki benlik kavramı negatif yönde değişmektedir. Annenin toplumsal beklentiye yönelik mükemmeliyetçiliği ile çocuğun benlik algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ekşi ve ark. (2016: 53-68) orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler bağlamında inceleme üzerine yaptıkları çalışmada güvenli bağlanmadan alınan puanlar ile sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik puanları arasında negatif yönlü bir ilişki saptamışlardır. Ayrıca güvenli bağlanma toplam puanı ile anneye güvenli bağlanma tarzını demografik değişkenler açısından bakmışlar ve katılımcıların cinsiyet, okul öncesi eğitimi alıp almama ve kardeş sayısı değişkenlerine göre bağlanma tarzı ve toplam puanların farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır.

Sonuç olarak; literatürde kendini yönetme davranışı ve kişilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri üzerine ayrı ayrı yapılan ve farklı değişkenlerle ilişkilendirilen çalışmalar mevcuttur. Ancak bu iki değişkeni özellikle okul öncesi dönem çocukları ve ebeveynleri ile ilgili olarak bir arada inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma bu manada alanında bir ilk olma özelliği taşıyacaktır. Ayrıca okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışı ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik özellikleri ile ilişkisi olup olmadığı yönündeki bulgular gelecek araştırmacılara da daha geliştirilmiş çalışmalar için yol gösterecektir.

1.2.Araştırmanın Amaç ve Alt Amaçları

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmesidir. Bu temel amaca bağlı olarak belirlenen alt amaçlar, aşağıdaki şekildedir.

1. Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışı;

-cinsiyete (çocuğun cinsiyeti),

-yaşa (çocuğun yaşı),

-anaokuluna devam süresine,

-ailedeki çocuk sayısına,

-doğum sırasına,

-ebeveyn eğitim durumuna

-ebeveyn çalışma durumuna

-bakım veren olup olmamasına göre

3. Ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyi;

-yaşa,

-cinsiyete,

-sahip olunan çocuk sayısına,

- eğitim durumuna göre

- çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta

mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Çocuklar için okul öncesi dönem, sosyal ortama girmesi açısından en önemli adım olmakla birlikte sadece sosyal anlamda değil diğer gelişim alanlarında da en hızlı olduğu zamanlarıdır. Bu yıllar çocuklar için fiziksel bir büyüme gelişmenin yanında kişiliğinin temelleri, özgüveni konusundaki gelişimi, merak etme duygusunun kamçılanması ve aktif bir katılımı kalıcı öğrenmeler yapabildiği önemli bir süreçtir.

Gelişim çocuğun geçirdiği süreçleri kapsayan bir bütündür ve okul öncesi dönem hayatın önemli bir gelişim dönemini kapsadığı için gelişimsel basamakları ve rutinleri bilmek, herhangi normalden sapan bir durumun tespiti ve izlenmesi

gerektiğinde önlem alınması özellikle bu dönemde çok önemlidir (Dursun, 2010: 4). Buna rağmen literatürde özellikle okul öncesi dönem çocukları ve aileleriyle ilgili çocukların kendini yönetme becerileri ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin ilişkisini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma alanında ilk olması açısından yeni bir ufuk açacaktır.

Çelik (2010) yaptığı tez çalışmasında zihinsel yetersizliği olan öğrenciler için kendini yönetme tekniğine dayalı öğretim programları oluşturmuştur. Bu programın amacı öğrencilerin kendini kontrol etmesi ve saldırgan davranışlarla başa çıkmasını güçlendirmektir. Bu programlar hafta içi her gün 40 dakika şeklinde uygulanmıştır ve kayıtları tutulmuştur. Bu tekniğe dayalı olarak oluşturulan ve uygulanan programının sonucunda öğrencilere hedef sosyal becerileri kazandırmada ve öğrencilerin bu becerileri yeni durumlara genellemelerinde etkili olduğu açığa çıkmıştır. Elde edilen bulgular kendini yönetme davranışının ve bu davranış üzerine kurulan programların ne kadar önemli ve gerekli olduğunu açığa çıkarmıştır. Kendini yönetme davranışı sadece sağlıklı büyüyen değil normalden sapsmiş gelişimleri olan çocuklar için de etkili bir alt yapı olarak kullanılabilir.

Gordon (1993) anne babanın çocuğun özellikle 0-6 yaş arasındaki ihtiyaçlarının karşılanmasında anne babasının ilk öğretmenleri olduklarını, bu dönemin kişilik gelişimi açısından da çok kritik bir dönem olmasından dolayı çocuğun kişilik gelişimi açısından ebeveynin ne kadar büyük etkilere sahip olduğunu gözler önüne sermiştir. Bu tez araştırmasında okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının ebeveynleri tarafından değerlendirilmesi sağlanacaktır. Bu manada çocuğunun kendini yönetme davranışını değerlendiren anne babanın çocuğunu yakından tanıması sağlanacak ve çocuğunun yaş grubundan beklenen davranış kalıpları hakkında bilgi sahibi olması sağlanacaktır.

Ayrıca bu değerlendirme sonuçları ile çocukların aile içindeki ana-baba mükemmeliyetçilik düzeyinin ilişkisine bakılacaktır. Kendini yönetme davranışı hakkında ortaya çıkarılan bir ilişkiel tarama araştırması diğer değişkenlerle de çeşitli ilişkileri ortaya çıkaracağından kendini yönetme davranışı kavramının da daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu manada yapılacak diğer çalışmalara da ışık tutacak nitelikte bir kaynak olacaktır. Bu iki değişken arasında negatif ya da pozitif

ilişki bulunması halinde çocukların okul öncesi eğitimlerinin kalitesini artırmak amaçlı ebeveyn bakış açısını değiştirme ve geliştirme eğitimlerinin de gerektiği gerçeğini gözler önüne serecektir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin içeriklerine ışık tutacak nitelikte bilgiler açığa çıkacaktır. Öz düzenleme konusunda sıkıntı yaşayan çocukların bu durumlarına müdahale amaçlı ebeveynlerin mükemmeliyetçiliğinin yapılan danışmanlık ve terapilerle sağlıklı noktaya getirilmesinin önemli olduğu yönünde bilgiler kazandıracaktır.

Çelenk (2001) çocukların gelişimi ve başarısıyla alakalı öğretmenlerin duygu ve düşüncelerini almak üzerine yaptığı bir araştırmada okul ve aile arasında iş birliği olduğunda, çocuğun durumu ile ilgili öğretmenlerle iletişim halinde olduğunda çocuğun başarısını ve istenen davranışlarının olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu tez çalışması neticesinde çıkabilecek olası sonuçlar göz önüne alındığında çocukların kendini yönetme davranışları ve ebeveynlerinin mükemmeliyetçilikleri arasında ilişki bulunması halinde, okul öncesi eğitim sürecinde ebeveynlerin özelliklerinin bilinmesinin çocuğun gelişim takibinde kendini yönetme davranışında etkili olan güçlü faktörlerin önceden bilinmesini sağlayacaktır.

Burns, Roe ve Ross (1992) eğitim sürecinde öğretmenler ve veliler arasında düzenli olarak iletişim kurulmasının önemli olduğunu ve öğrencilerle ilgili yapılan öğrenciyi tanıma ve gelişim takip çalışmalarının sürece verimlilik kattığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ebeveynler ile iletişim içerisine girerek mükemmeliyetçiliklerini ölçerek eğitime dahil ederek çocukların davranışlarını daha net bir şekilde anlamlandırmayı sağlayacaktır. Bu manada velilere bilgilendirmeler yapılarak kendi davranışları konusunda bilinçlenmeleri ve objektif bir bakış açısı kazanmaları da sağlanacaktır.

Sonuç olarak, kendini yönetme davranışı ile mükemmeliyetçiliğin birbiri ile ilişkilendirilmesi açısından bu tez çalışması bir ilk olacaktır. Alanında ilk olmasıyla bundan sonraki çalışmalara da ışık tutacak nitelikte olacaktır. Ayrıca kendini yönetme davranışı ile ilgili bilinen literatüre ek bilgi katmasını sağlayacak ve sadece normal gelişim gösteren çocuklar için değil normalden sapma gösterenler için de bir erken tespit imkânı sağlayabilecektir. Öz düzenleme konusunda sıkıntı yaşayan öğrencilere müdahalede ebeveynleri yoluyla yapılması adına bir yargı

doğrulanmış olacak ve bu müdahale programlarının önü açılacaktır. Buradan elde edilen bilgiler eşliğinde ebeveynlerin eğitilmesi alanına da katkılar sağlanacak ve çocuğundan bekleme gerekenler konusunda bir iç görü kazanmasını sağlayacaktır. Bu çalışma okul öncesi eğitimin kalitesi açısından ve çocukların nitelikli bir şekilde kendilerini idare edebilmeleri açısından çok büyük önem arz etmektedir.

1.4.Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir: 1) Bulguları 2017-2018 yılı bahar döneminde İstanbul İlindeki Avrupa yakasında bulunan özel ve devlet okuluna devam eden 4-6 yaş grubu 360 çocuğun ebeveynlerinden alınan bilgiler ile sınırlıdır.

2) Araştırmada incelenen okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ölçeklerin ölçtüğü maddeler ile sınırlıdır.

3) Çocukların kendini yönetme davranışlarına dair veriler ebeveynleri tarafından doldurulan ölçeklerden elde edildiği için ebeveynlerin çocukları hakkındaki yargılarıyla sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları aşağıda belirtilmiştir:

1)Çocukların kendini yönetme davranışlarını ölçmek için kullanılan “Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği” ve ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin belirlenmesi için uygulanan “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’ne” ebeveynlerin cevaplarının objektif olarak yansıdığı ve gerçek durumları yansıttıkları varsayılmıştır.

2)Ölçme araçlarının ölçmek istediği tutum ve davranışları doğru olarak aksettirdiği varsayılmıştır.

3)Örnekleme oluşturan bireylerin evreni temsil ettiği ve ölçme araçlarına samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.6.Tanımlar

Kendini Yönetme Davranışı: Kişilerin hedefleri doğrultusunda istediklerine ulaşabilmesi için nasıl davranacağını analiz edebilmesi ve bu davranışlarının adımlarını düzenleyebilmesi sonucunda ortaya çıkan davranışlardır (Schalock ve Wehmeyer, 2001: 4).

Mükemmeliyetçilik Düzeyi: Kişilerin kendileri ve başkaları hakkında ortalama üzeri beklentiler içerisinde olmasıdır (Hewitt ve Flett, 1991: 456)

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Mükemmeliyetçiliğin Tanımı

Mükemmeliyetçilik literatürde birçok araştırmacı tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Adler yaşamın sürdürülmesini olanaklı kılan şeyin aslında mükemmeliyetçiliğimiz olduğunu ifade eder (Adler, 1956: 34). Çeşitli araştırmacılar tarafından mükemmeliyetçiliğin tanımları yapılmaya devam edilmektedir. Hewitt ve Flett (1991:463) mükemmeliyetçilik konusunda yaptıkları tespitlerde mükemmeliyetçiliğin hem kişilik özellikleriyle ilgisi olduğunu hem de kişiler arası ilişkilerde de ortaya çıkabilecek bir karakteristik özellik olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Littauer ve Littauer (1997: 26) mükemmeliyetçi yapıyı kişinin hem kendisiyle hem de başkalarıyla ilgili tüm durumlarda bir düzenin hakim olmasını istemesi olarak tanımlamaktadır.

2.1.1. Mükemmeliyetçiliğin Oluşumu

Kişilerde mükemmeliyetçilik özelliklerinin gelişimi ve kendilerine yüksek standartlar koymaları yine mükemmeliyetçi olan ebeveynleri ile kurdukları iletişimden kaynaklandığı söylenmektedir. Farklı ebeveynlik stillerinin kişilerdeki mükemmeliyetçilikle yakından ilgisi olduğu belirtilmektedir (Shafran ve Mansell, 2001: 879-881).

Barrow and Moore (1983: 612-615) dört tip ana baba tutumunun mükemmeliyetçilikle ilişkisi olduğunu ileri sürmüştür:

1. Kendi tavır ve davranışları ile mükemmeliyetçilik modelleri oluşturanlar,
2. Yüksek beklenti ve standartları ile dolaylı eleştiri yapanlar,
3. Çocuklarını onaylamaları koşula bağlı ya da tutarsız olanlar,
4. Açıkça eleştiren ve en iyisini talep edenler

Bu bilgilere ek olarak yapılan iki çalışmada anneler ve kızlarının mükemmeliyetçilikleri arasında bir ilişki bulunduğu ancak babalar ve kızları arasında mükemmeliyetçilik bakımından bir ilişki bulunmadığı ortaya çıkarılmıştır

(Vieth ve Trull, 1999: 49-67) Bu çalışmalar cinsiyet odaklı olsa da mükemmeliyetçilik alanında yapılabilecek diğer çalışmalar için ilk adım olarak düşünülebilir.

Kişilerin mükemmeliyetçi ebeveynlerle iletişim kurması onları bazı 'erken uyumsuz şemalar' oluşturmaya itebilir. Bu erken şemaların rahatsızlık veren duygusal ve bilişsel örüntüler olduğunu ve bu durumların ömür boyunca devam ettiği ileri sürülmüştür. Kişilerde 18 şemayı içeren 5 şema alanı olduğunu belirtmişlerdir. Bu şemalar, terk etme-hareketlilik, güvensizlik-kötüye kullanma, duygusal yoksunluk, zarar görme-utanç, sosyal yalnızlaşma-yabancılaşmadır. Kişinin erken yaşantısındaki ana baba tutumları bu şemalardan birine sahip olmasına ve seçimlerini de bu şemalara göre yapmasıdır. Bu şemalar arasında sonu olmayan standartlar belirleme ve-aşırı eleştirinin mükemmeliyetçiliği kapsadığı söylenebilir. Bu şemada kişi karşıdakinin performansını küçümser ve detaylara aşırı ilgi göstererek hem kendisi hem diğerleri için katı kurallara ve eleştireliliğe sahiptir. Ayrıca 'duygusal engellenme' şeması da başarısızlık riskinden ve yakın ilişkilerden kaçınma gibi bir mükemmeliyetçilik özelliğini içermektedir (Young, Klosko & Weishaar, 2003:7-12).

2.1.2. Mükemmeliyetçiliği Devam Ettiren Mekanizmalar

Literatürde kişilerin bazı özelliklerinin mükemmeliyetçiliğin sürdürülmesinden sorumlu olduğu görüşü yer almaktadır. Kişilerin bu özelliklerini açıklamak gerekmektedir. Kategorik düşünme stili var olan bireyler bir şeyin ya siyah ya beyaz olduğunu ileri sürerler ikisinin arasının olmadığı yönünde bir yargıları vardır. Verdikleri kararların sonuçlarını da ya tamamen başarı ya da tamamen başarısızlık olarak değerlendirmektedirler. Yapılan bir çalışmada ikili düşüncenin negatif mükemmeliyetçilikle güçlü bir bağlantısının olduğu bulunmuştur (Egan, vd., 2007: 1813-1822). Bu bilgiyi destekleyen bir çalışma olarak Riley and Shafran (2005: 369-374) klinik mükemmeliyetçiliği olan kişiler üzerinde yaptığı araştırmada bu kişilerin çok büyük bir oranın kategorik düşünceye sahip olduğunu açığa çıkarmışlardır.

Mükemmeliyetçiliğin sürdürülmesinde rol oynayan bir diğer özellik ise katılıktır. Katı-ketum durma kişinin eski uyumsuz performansını durdurarak yeni davranış örüntüleri kazanmasında değişime olan direnci olarak açıklanmaktadır

(Schaie ve Parham, 1975: 146-149). Mükemmeliyetçi kişilerin değişime direnç göstererek ve katı bir tavır sergileyerek hayatı üzerinde kontrol hissini elde etmeyi ve ortamdaki belirsizliği azaltmayı denedikleri ifade edilmiştir (Burns ve Fedewa, 2005: 103-104). Bunu destekleyebilecek literatürdeki Ferrari ve Mautz'ın (1997: 1-6) yaptığı çalışmanın bulgularında mevcuttur. Bu çalışmaya göre katı düşünme tarzına sahip insanların daha mükemmeliyetçi oldukları açığa çıkmıştır. Egan ve diğerleri (2007: 1813-1815) yaptığı çalışmada katı yapının mükemmeliyetçilik üzerindeki etkilerini araştırmak için seçilen mükemmeliyetçi insanların oluşturduğu klinik bir örnekleme pozitif ve negatif mükemmeliyetçilik arasında kişilerin katılımının mükemmeliyetçilik açısından önemli bir fark olmadığını bulmuşlardır ancak bu araştırmacılar katılımı ölçecek uygun klinik bir ölçek olmadığı için de böyle bir sonuca ulaşılabileceğini ileri sürmüşlerdir.

Performansın değerlendirilmesi mükemmeliyetçiliği sürdüren önemli etkenlerden biridir. Mükemmeliyetçiler için performans yalnızca bir hedefi başarma bağlamında değil, aynı zamanda bir işi yaparken ne kadar çabaladığı açısından da değerlendirilir. Mükemmeliyetçi kişilerde kişinin istediği amaç için kendi kontrolünü sağlaması çok önemlidir. Bu kişiler amaçlarına ulaşmak için hiç ara vermeden çabalarlar. Böylece kendi hayatlarındaki zevk verici aktiviteleri kısıtlayabilirler (Shafran, Cooper ve Fairburn, 2002: 773-776).

Bilişsel ön yargılar da aynı zamanda mükemmeliyetçiliği sürdüren etmenlerden biridir (Riley ve Shafran, 2005:369-374). Seçici dikkat mükemmeliyetçi insanlar için en önemli ön yargılardan biridir. Mükemmeliyetçiler için seçici dikkatini kullandığı yerler bir olayda genelde hatalarını görmeleri ve kendi başarılarını daha az algılamalarıdır (Shafran, Cooper ve Fairburn, 2002: 774).

Başarıyı küçümsemek ve hataları genellemek de yine önemli bilişsel ön yargılardandır (Shafran, Lee & Fairburn, 2004: 355). Böyle durumlarda kişiler bir başarıya ulaştıklarında bu durumun kendilerinin gerçekten iyi olmalarıyla alakası olmadığını düşünürler. Ancak başarılı olmak için gereken standartların düşük olduğunu ve bu standartların yükseltilmesi gerektiğini düşünürler (Burns, 1980: 38-40).

Zorlayıcı görevlerden kaçınmak mükemmeliyetçiliği sürdüren başka bir faktördür. Başarısızlık korkusu yaşayan mükemmeliyetçi insanlar bir işi ya yarıda

bırakmaktadırlar ya da bir işe başlamayı erteleme davranışı içine girerler (Shafran, Cooper ve Fairburn, 2002: 773-791). Erteleme davranışında, kişiler genellikle yeni bir göreve başlamayı erteleyebilirler çünkü bir görevi tamamen mükemmel tamamlama ihtiyacı başlama sürecini de zorlaştırır (Frost, vd., 1990: 450).

2.1.3.Mükemmeliyetçiliğe Teorik Bakış

Adlerian teori ve mükemmeliyetçilik özelliği birbiri ile kolaylıkla ilişkilendirilebilir. Adlerin bu kuramı Bireysel Psikoloji olarak bilinir. Bireysel psikolojinin özünde kişinin yaşadığı süre boyunca kendini geliştirmesi, çaba harcaması ve herhangi bir alandaki başarısızlığını başka bir alanda elde ettiği başarı ile telafi etme isteği vurgulanmaktadır. Bu kuramın mükemmeliyetçilikle ilişkisi olan kilit noktası insanların çocukluktan itibaren bir hedeflerinin olması ve bunlara ulaşmak için karşılaşılan eksiklikleri gidermeye çalışmalarıdır. Mükemmeliyetçilik de insanın koyduğu hedefler için çabalaması ve kendi için yüksek standartlarının var olmasıyla ilişkilidir. Kişilerin kendileri için hedeflerinin olması ve bunları gerçekleştirmek için çabalarını kendilerini gerçekleştirmeleri için bir hayli önemli ve normal bir süreçtir. Ancak birey bu çabalama durumu yalnızca başkalarına üstün olma amacıyla yapıyorsa ve bu bir kaygı haline dönüşmüşse çeşitli nevrozlar oluşabilir (Borynack, 2003: 7). Buradan anlaşılacağı üzere olumlu mükemmeliyetçiliğin bazen olumlu bazen olumsuz bir kişilik özelliği kazanabileceğini ileri sürmüştür.

Mükemmeliyetçiliğin temellerini oluşturabilecek kuramıyla Maslow'a (1987: 125-149) göre tüm insanların doğuştan getirdikleri bir kendini gerçekleştirme güdülerinin olduklarını söyler. Kendini gerçekleştirmeye ulaşabilmesi için kişinin belli adımları geçmesi gerektiğini ifade eder. Maslow'a göre bu adımların her biri kişinin karşılaması gereken ihtiyacı konumundadır. Bu adımlar sırasıyla 'Fizyolojik İhtiyaçlar' (yemek, su, cinsellik), 'Güvenlik İhtiyacı' (korkudan emin olma, emniyette olma, istikrar), 'Ait olma ve Sevgi İhtiyacı', 'Saygı İhtiyacı' ve en son aşamada da 'Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı'dır. Burada bir hiyerarşi söz konusudur, yani önce alt basamaklarda ihtiyaçların karşılanması gerekir daha sonra üst kademelerdeki ihtiyaçlar giderilebilir. Maslow için kişinin kendini gerçekleştirmesi nevroitik ve psikotik rahatsızlıklardan arınmış olmak demektir.

Akılıcı Duygusal Yaklaşım' da mükemmeliyetçi kişiliğin ve mükemmeliyetçi düşüncenin özellikleri ile alakalı birçok bilgiye yer verilmiştir. Ellis mantıksız inançların kişiye rahatsızlık hissi veren duyguların temelini oluşturduğunu söyler. Bu mantıksız inançların başında 'Bireyin her şeyin iyisini yapmaya ve yaptığı şeylerin takdir edilmesi isteği eğer o şekilde olmuyorsa işe yaramaz olarak görme eğilimi' gelmektedir(Graf, 1997: 11-12).

Ellis'e göre mantıksız inançlar ile mükemmeliyetçi yapı birbiri ile ilişkilidir. 1.Başarını ve mükemmel olduğunu kanıtlaman gerekir veya en az bir konuda gerçekten mükemmel yakın olmalısın. 2.İnsan olarak değerini senin performansına ve insanların seni takdir etmesine bağlıdır (Nelson-Jones, 1982: 52-53). Ellis kişinin mantıksız düşüncelerini anlatmak için birtakım cümleler kullandıklarını bunların içeriğinde -malı-meli ile anlattıkları şeyler olduğunu ifade eder. Bu cümlelerde 'kişinin mükemmel olması' adına birtakım söylemler olduğu açıkça görülmektedir. İrrasyonel düşüncelerin içerisinde mükemmeliyetçiliğin de var olduğu sonucuna varılmaktadır (Graf, 1997: 21).

Mükemmeliyetçilikle ilişkili olarak ifade edilebilecek bir diğer teori Davranışçılık Kuramı'dır. Skinner'a göre bir davranışa şekil vermek ve o davranışın devamlılığını sağlamak çevrenin de rolünü hesaba katmaktan geçer. Bu kuramdan yola çıkılarak yapılan mükemmeliyetçilik tanımı kişinin verilecek olan pekiştireçlere ihtiyaç duyması ve bu nedenle çabalaması ile ifade edilebilir. Bandura ise bu durumu bireyin mükemmel eriştiğinde pekiştireç verildiği için kişi mükemmeliyetçiliği pekiştirece ulaşmak tekrarlı bir davranış örüntüsü olarak görecektir şeklinde açıklar. Bu kurama göre kişinin elde edebileceğini düşündüğü şeylere ulaşamaması durumunda kişi depresyon ya da anksiyete ile karşı karşıya gelmektedir (Borynack, 2003: 8-9).

2.1.4.Zıt Kutuplarıyla Mükemmeliyetçilik

2.1.4.1.Sağlıklı ve Sağlıksız Mükemmeliyetçilik

Mükemmeliyetçilik yukarıda da belirtildiği gibi her daim pozitif anlam taşımamaktadır. Bu konuda Hamacheck (1978: 27-33) normal ve nevrotik mükemmeliyetçiler hakkında araştırmalar yapmıştır. Normal sınırlar içindeki mükemmeliyetçiler küçük hataları kabul edebilirler ve küçük hataları olan işleri de başarılı performans olarak görürler. Nevrotik mükemmeliyetçiler ise yaptıkları

işlerdeki hatalarıyla çok fazla ilgilenirler. Ayrıca küçük bir hatayı bile çok büyük bir hata olarak algırlar. Ayrıca Hamacheck mükemmeliyetçiliğin hayatta pozitif bir etkisi olduğunu da ifade eder. Ancak nevrotik mükemmeliyetçilerin başardıkları bir iş olsa bile asla yeterince memnuniyet hissetmediklerini belirtir. Normal mükemmeliyetçiler ise çalışıp çabaladıkları işlerden gerçek bir başarıma hazzı duyarlar.

2.1.4.2. Uyumlu ve Uyumsuz Mükemmeliyetçilik

Bazı araştırmacılar mükemmeliyetçiliği farklı farklı alt türlere ayırarak açıklama eğiliminde olmuşlardır. Bu açıklamalara göre mükemmeliyetçilik uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik olarak iki çeşittir. Uyumlu mükemmeliyetçilikte kişiler aşırı mükemmeliyetçilikten dolayı sahip olabileceği erteleme, aşırı kaygı ve aşırı düzenlenmeden dolayı işini geciktirme gibi davranışlara sahip değildir. Uyumsuz mükemmeliyetçiler ise hata yapmaktan nefret ederler ve yaptıkları hatalara aşırı anlamlar yüklerler. Gergin ve endişeli hissetme eğilimindedirler (Rice, Ashby ve Slaney, 1998: 304-306).

2.1.4.3. İçsel ve Dışsal Mükemmeliyetçilik

Siegle ve Schuler (2000: 39-44) mükemmeliyetçiliği motivasyonel kaynaklar açısından açıklamışlardır. Bunlar, içsel mükemmeliyetçilik ve dışsal mükemmeliyetçiliktir. İçsel mükemmeliyetçilikte birey bir işi yapabilmek için kendi kafasında belirlediği hedefler doğrultusunda hatalara odaklanarak, daha iyisi için çabalayarak mükemmel olmak için güçlü bir motivasyona sahiptir. Dışsal mükemmeliyetçilik ise içsel mükemmeliyetçiliğe benzer ancak bu davranışlar bireyin mükemmel olması için değil çevresindeki kişilerin mükemmel ulaşmaları adına olan beklentidir.

2.1.5. Mükemmeliyetçiliğin Boyutlarıyla Ölçümleri

2.1.5.1. Tek Boyutlu Mükemmeliyetçilik ve Ölçümleri

Mükemmeliyetçiliğin geçmişte yapılan tanımlarının tek boyutlu olduğu ve mükemmeliyetçiliği hastalıklı bir kişilik özelliği olarak yansıttığı görülmektedir (Patch, 1984: 386-387). Çünkü mükemmeliyetçi bireylerin mükemmel yaptıkları her şeyi başarı olarak algılamaları söz konusu iken mükemmel biraz altında olan

her şeyi başarısızlık olarak algılamaları buna ek olarak ya hep ya hiç tarzında bir bilişsel çarpıtmaya sahip oldukları görülmektedir (Hamacheck, 1978: 27-33).

Mükemmeliyetçiliği tek boyutlu ele alan çalışmaların her birinde aslında tabanda farklı değişkenleri ölçme amacı eşlik etmektedir. Bu anlamda mükemmeliyetçilik birçok ölçüm aracıyla ölçülmüştür. Bunlardan bazıları: İrrasyonel Düşünceler Testi, Disfonksiyonel Tutumlar Ölçeği ve Yeme Bozuklukları Envanterinde bulunan Kişisel Standartlar Ölçeği gibi ölçeklerdir. Bu ölçeklerden Jones'un İrrasyonel Düşünceler Testi; bir insanın yalnızca yüksek hedef belirlemesinde hangi noktaya kadar çıkabileceğini ölçmektedir. Yeme Bozuklukları Envanterinde (EDI) alt boyut olan Kişisel Standartlar Ölçeği'nde ise kişilerin belirledikleri yüksek standartlar ile ebeveynlerinin kendilerinden beklentileri noktasına dikkati çekmektedir. Bunlardan yola çıkılarak mükemmeliyetçiliği ölçen ilk ölçeklerde mükemmeliyetçilik çok boyutlu ele alınmadığından tutarlı bir ölçme gerçekleştirme noktasında yetersiz kalmışlardır (Bryan, 2001: 2-3).

2.1.5.2.Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ve Ölçümleri

Mükemmeliyetçiliği inceleyen günümüzdeki araştırmalarda mükemmeliyetçiliğin birden fazla boyutu olduğu açığa çıkarılmıştır (örneğin, Frost, vd.,1990; Hewitt ve Flett, 1991). Bu manada mükemmeliyetçiliği çok boyutlu ele alanların başında Hewitt ve Flett (1991: 456-470) göz önüne çıkmaktadır. Bu araştırmacılar mükemmeliyetçiliği açıklamak için 3 alt boyut olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu boyutlar kişinin kendine yönelik mükemmeliyetçiliği, diğerlerine göre mükemmeliyetçiliği ve sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçiliğidir.

Frost ve arkadaşları ise mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarını araştırırken 'Hatalara karşı aşırı kaygı' terimini literatüre sokmuşlardır. Bu boyut aynı zamanda hata yapmaktan korkmaylada ilişkilendirilir. Mükemmeliyetçiliğin bir diğer boyutu da hatalara karşı aşırı ilgi boyutudur. Bu boyut, hatalar karşısında olumsuz bir tepki sergileme eğilimi, hataları olumsuz yorumlama ve başarısızlıktan dolayı saygı kaybedeceğine inanma olarak tanımlanmaktadır. Yüksek kişisel standartlar alt boyutu ise kişilerin kendileri için yüksek hedefler belirledikleri ve kendilerini başarılı saymalarında bu yüksek hedeflere ulaşp ulaşmamalarına bakmalarını içeren boyuttur. Üçüncü boyut olarak kişinin mükemmeliyetçiliğini etkileyen

ebeveynlerin yüksek beklentilerini içeren ‘Yüksek Ebeveynsel Beklentiler’ olarak adlandırılmıştır (Frost, vd., 1993). Mükemmeliyetçiliğin negatif bir yönü olarak ebeveynin aşırı beklentisinin karşılanmadığı takdirde sosyal anksiyete ortaya çıkabilir. Bu durumda kişide çok fazla endişe duymasına neden olur (Antony ve Swinson, 2000: 20). Beşinci bir boyut olarak da ‘Davranışlardan şüphe duyma’ boyutu karşımıza çıkmaktadır. Bu boyut kişinin işlerini mükemmel yapmak için tekrar tekrar kontrol etmesine ve tekrar tekrar kontrol ederken de işlerini yavaşlatmasına neden olabilir (Frost vd., 1997: 209-212). Son boyut da temizlik ve yaşadığı ortamı düzenleme, bireysel yaşamda tertipli olmaya duyulan ihtiyacı kapsayan ‘Düzen’ boyutu karşımıza çıkmaktadır (Frost vd., 1997: 211-213).

Ancak bu alt boyutları içeren ‘Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’ örneklerine uygulandığında faktörler arasında uyumsuzluklar görülmesi nedeniyle eleştiri almaktadır. Stöber (1998: 481-491) bu dengesizliğin neden kaynaklandığı noktasında bazı ölçümler yapmıştır. Bu araştırmaların sonucunda mükemmeliyetçiliğin çok faktörlü ölçülmesinden kaynaklandığını fark etmiştir. Gerekli düzeltmeleri yaparken aşırı ilgi, eylemlerden şüphe duyma, ebeveynsel beklenti ve ebeveynsel eleştiri faktörlerini birleştirmiştir.

Mükemmeliyetçiliği uyumlu ve uyumsuz faktörleri de içerecek şekilde ölçen bir ölçek Slaney ve Johnson (1992) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek ‘The Almost Perfect Scale’ olarak adlandırılmış ve dört faktör içermiştir. Bu faktörler “Standartlar ve Düzen”, “Anksiyete” “Kişiler Arası İlişkiler ve Danışma İlişkileri” ve “Erteleme” alt başlıklarıyla temsil edilmiştir. Uyumlu ve uyumsuz faktörlerin ölçülmesi kıyaslandığında uyumsuz değerlendirme kaygıları faktörünün mükemmeliyetçiliğin tanımından çok mükemmeliyetçiliğin nedenleri, doğal sonuçları ve son etkilerine dayanmaktadır. Slaney ve diğerleri (2001: 130-144) daha sonra bu ölçeği revize etmişler ve üç alt boyuta indirmişlerdir. Sonuçta, revize edilen The Almost Scale Revised (APS-R, Slaney, vd., 1996) çelişki, standartlar ve düzen alt boyutlarına indirgenmiştir. Çelişki alt boyutu bireyin kendi performansının kendine koydukları standartlar ile uyuşmamasıdır. Yüksek standartlar bireyin kendi için yüksek hedefler koymasını, düzen alt ölçeği de bireyin yaşamında düzenli ve tertipli olmasını içermektedir (Slaney vd., 2001: 130-144).

2.1.6. Mükemmeliyetçilik ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

2.1.6.1. Aile İçinde Yapılan Çalışmalar

Flett, Sawatzky ve Hewitt (1995: 111-124), çocukların mükemmeliyetçilik puanları ile anne baba tutumlarından otoriterlikle ilgisi üzerine çalışma yapmışlardır. Bu çalışma bulgularına göre erkek öğrencilerin sosyal düzenle alakalı mükemmeliyetçi olma eğilimi ile anne babalarının aile içinde otoriter davranma eğilimleriyle ilgisi vardır. Aile içindeki otoriterlik cezalandırma, aşırı kontrol edici, ve kısıtlayıcı olma açısından değerlendirilmiştir.

Ailede çocukların ve ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki bağlantıyı açığa çıkartmak için Vieth ve Trull (1999: 49-67) 188 öğrenci ve onların ebeveynleri ile bir çalışma yapmıştır. Sonuçlarda çocuklarla aynı cinsteki ebeveynlerinin kendilerine yönelik mükemmeliyetçilik seviyeleri açısından ilişkisi olduğu açığa çıkarılmıştır. Ancak farklı cinsteki ebeveynin yani baba ve kız çocuğunun mükemmeliyetçilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Mükemmeliyetçiliği çeşitli değişkenlerle ilişki bakımından inceleyen bir diğer araştırmada uyumsuz mükemmeliyetçilik, algılanan ebeveyn psikolojik kontrolü, özsaygı ve depresyon arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Çalışmanın sonucunda uyumsuz mükemmeliyetçiliğin uzlaştırmacı rolü üzerine birtakım bulgulara rastlanmıştır. Ayrıca sonuçlara göre anne kız mükemmeliyetçiliği birbiri ile örtüşse de annelerin mükemmeliyetçiliğinin yanında kızlarınkini de tanımlamak amacıyla psikolojik kontrolün önemli olduğu sonucuna varılmıştır (Soenens ve Vansteenkiste, 2005: 589-604).

Başka bir çalışmada anne baba tutumları, cinsiyet ve mükemmeliyetçilikliğin lise öğrencilerindeki sınav kaygılarını yordayıp yordamadığını anlamak üzerine 588 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Cinsiyet değişkeninin sınav kaygısını yordayan en önemli değişken olduğu açığa çıkarılmıştır. Tüm bu değişkenlerin sınav kaygısının %22'sini yordadığı açığa çıkarılmıştır (Yıldız, 2007).

Buradan anlaşılacağı üzere ebeveynlerini mükemmeliyetçi olarak algılayan kişilerin kendilerini de mükemmeliyetçi algılamaları arasında olumlu bir ilişki söz konusudur.

2.1.6.2.Üniversiteli Öğrencilerle Yapılan Çalışmalar

Rice, Ashby ve Slaney (1998: 304-314) 464 kişilik bir üniversite öğrenci grubu ile yaptıkları araştırmada, olumlu mükemmeliyetçilik ile depresyon arasında herhangi bir ilişki olmadığını, birbirini artırıcı ya da azaltıcı etki yapmadığını ancak olumsuz mükemmeliyetçilik ile depresyona girme arasında ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Bir başka araştırma Enns ve diğ. (2002: 1034-1042) tarafından yine üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmaya 261 öğrenci katılmıştır ve bulgular şu yöndedir, olumlu mükemmeliyetçilik ile depresyon arasında herhangi bir ilişki görülmemiştir. Ancak olumsuz mükemmeliyetçilik seviyesi yükseldikçe öğrencilerin depresyon seviyesinin de yükseldiğini tespit etmişlerdir.

Mükemmeliyetçilik üzerine yapılan diğer bir araştırmada eğitim fakültesi 4. Sınıf öğrencisi 285 öğrenci üzerinde yapılmıştır ve bulguları arasında kız öğretmen adaylarının düzen hissi erkek öğretmen adaylarından daha fazla çıkmıştır. Erkek öğretmen adaylarının ölçeğin eleştiri alt boyutundan aldıkları puanlar kız öğretmen adaylarından daha fazla olduğu açığa çıkmıştır. Ayrıca ebeveynlerinin eğitim durumları açısından değerlendirildiğinde babası ilkökul mezunu olan öğretmen adaylarının babası üniversite mezunu olanlardan daha fazla eleştirel bir mükemmeliyetçi davranışa sahip olduğu açığa çıkarılmıştır (Cırcır, 2006).

Uyumlu ve uyumsuz kişilik yapısındaki kişilerin psikolojik semptomlara sahip olup olmaması açısından değerlendirildiğinde 929 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada uyumsuz mükemmeliyetçi kişilerde psikolojik belirtilerin çok yüksek olduğu bulunmuştur. En düşük düzeyde psikolojik belirtileri olan kişilerin ise mükemmeliyetçi olmayanlar olduğu açığa çıkarılmıştır. Kişilerin cinsiyetlerine göre mükemmeliyetçiliklerinin ise anlamlı derecede farklılaşmadığını ifade etmiştir (Sapmaz, 2006).

Çocuklar ve ailelerinden beklediklerini araştıran bir çalışma Hacettepe Üniversitesi'nde yapılmıştır. 96 kız, 82 erkek öğrenci üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik puanları ailelerini demokratik olarak algılamayan öğrencilerin çok daha yüksek çıkmıştır (Tuncer ve Voltan-Acar, 2006: 1-17).

Mükemmeliyetçiliğin kişideki gelişiminde ebeveyn ve çocuk arası iletişimin nasıl bir etkisi olduğunu araştırmak üzere yaşları minimum 18 maksimum 52 olan 242 üniversite öğrencisi arasında yapılan çalışmada mükemmeliyetçi kişilik gelişiminde kişinin algıladığı anne baba kontrolünün bir risk faktörü olduğunu açığa çıkarmıştır. Kişilerdeki sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçiliğin ‘sevgisiz kontrolcü’ anne-baba tutumuyla yetişmiş kişilerin erken hatıralarından kaynaklandığı açığa çıkmıştır (Christopher ve Hickinbottom, 2008).

2.1.6.3. Ruhsal Durumlar ve Mükemmeliyetçilik Üzerine Yapılan Çalışmalar

Mükemmeliyetçilikle ilişkisine bakılan bir değişken sosyal fobidir. Juster ve arkadaşları (1996: 403-410) sosyal fobik olan 61 hasta ve halk arasında gönüllülük esasına göre 39 kişilik gönüllü grubunu kıyaslayarak mükemmeliyetçilik ve sosyal fobinin olası ilişkisini incelemişlerdir. Araştırmadaki 39 gönüllü kişi Frost ve arkadaşlarının (1990) Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (MPS)’inde çıkan sonuçlarda anksiyete bozukluğu olmayan kişiler arasından seçilmiştir. Bu çalışmada ölçek sonuçları sosyal fobik olan kişilerde hata yapmaya karşı kaygı duyması, eylemlerinden şüphe etmesi ve algıladıkları ebeveyn eleştirisini ifade eden alt ölçeklerden daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Halktan seçilen fobik olmayan kişiler ise ölçeğin ‘düzenleme’ alt boyutundan daha yüksek bir skor almışlardır. Bir sonraki aşamada araştırmacılar tarafından sosyal fobisi olan insanların mükemmeliyetçiliğin daha ağır belirtileri ile de ilgisi olabileceği üzerine hipotez kurmuşlar ve korelasyon analizlerinden sonra Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin ‘Hatalara Karşı Kaygı Duyma ve Eylemlerden Şüphe Duyma’ alt ölçeklerinin daha fazla sosyal anksiyete, kişilik anksiyetesi ve genel psikopatoloji ile ilişki olduğunu açığa çıkarmışlardır.

Ülkemizde bu alanda Oral (1999) tarafından Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde eğitim görmekte olan 333 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nde alt boyutlardan kişinin ‘kendine yönelik’ ve ‘başkasına yönelik’ mükemmeliyetçilikten aldıkları puanlar ile depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif bir korelasyon bulunmuştur. Ayrıca “sosyal olarak belirlenen” alt boyuttan alınan puanlar ile depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar arasında ise pozitif bir korelasyon bulunmuştur.

Tüm bu araştırma sonuçları depresyon ve olumsuz mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin pozitif yönde ilişkili olduğunu desteklemiştir. Ayrıca mükemmeliyetçilik boyutları ile depresyon arasında yapılan ilişki araştırmalarında farklı sonuçlar elde edilmiştir.

Mükemmeliyetçilik ve psikolojik bozukluklar arasında ilişki araştırması yapan çalışmalar mevcuttur. Saboonchi ve Lundh (2003: 1585-1589) 186 kişi üzerinde çalışma yapmışlardır. Bu araştırmanın değişkenleri mükemmeliyetçilik, öfke, olumlu duygulanım ve vücut sağlığıdır. Kişilerin “sosyal olarak belirlenen mükemmeliyetçiliği” yüksek olan hem de “kendine yönelik mükemmeliyetçiliği” yüksek çıkan bireylerin, kendi vücutlarına dair sağlık durumlarından memnun olmadıkları açığa çıkarılmıştır.

Benk’in (2006) yaptığı çalışmada iki ölçekli bir ölçüm yapmıştır. Bu ölçekler “Ruhsal Belirti Tarama Listesi (SCL 90)” ile “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği”dir. Katılımcıların ruhsal belirtileri ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve mükemmeliyetçilik testi puanları ile SCL 90 toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak çok boyutlu mükemmeliyetçiliğin diğer alt boyutlarından olan “sosyal olarak belirlenen mükemmeliyetçilik” ile SCL 90’nın tüm alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu alt boyutlar somatizasyon, fobik anksiyete, paranoya, psikotizm, obsesif kompulsif bozukluk, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete, düşmanlık başlıkları altında verilmiştir. Bulgular bu alt boyutlar ve mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu yönündedir. Buna ek olarak “başkaları odaklı ve kendi odaklı mükemmeliyetçilik” ile SCL 90 arasında ise anlamlı ilişkinin yok olduğu açığa çıkmıştır.

Bu çalışmalardan yola çıkılarak mükemmeliyetçilik seviyesinin artması ile kişilerin ruhsal problemlerinin arttığı görülmüştür. Özellikle ‘sosyal olarak belirlenen mükemmeliyetçilik’ boyutu ile ruh sağlığının daha yakından ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.1.6.4.Okul Çağı Çocukları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar mükemmeliyetçiliğin başarı ile olan ilişkisi noktasında genellikle üstün yetenekli ve normal öğrenciler üzerinde çalışma yapmışlardır.

Baker (1996: 356-368) yaptığı çalışmada 32 oldukça üstün yetenekli, 46 üstün yetenekli ve 56 normal akademik beceriye sahip öğrencileri katmıştır. Araştırma bulguları oldukça üstün yetenekli olarak tabir edilen öğrencilerin normal becerideki öğrencilerden mükemmeliyetçiliğe daha eğilimli olduklarını desteklemiştir.

Bu araştırmaya ek olarak Parker ve Mills (1996: 194-199) 6. sınıfta okuyan, toplam 1018 öğrenci ile çalışma yapmıştır. Bu öğrencilerden 600'ü üstün yetenekli, 418'i ise normal öğrencidir. Bu iki grup mükemmeliyetçilikleri açısından kıyaslandığında iki grubun mükemmeliyetçilik puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sonuçta mükemmeliyetçilik ile yapılan araştırmaların bir kısmında mükemmeliyetçilik ve üstün yeteneklilik arasında pozitif bir ilişki bulunurken bazen de üstün yeteneklilik ile mükemmeliyetçilik arasında negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Mükemmeliyetçilik üzerine yapılan başka bir araştırma da Orange (1997: 39-41) tarafından orta öğretim öğrencileri ile mükemmeliyetçiliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini 109 üstün yetenekli öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin %89'unun bu ölçekten yüksek puan aldığı görülmüştür. Araştırmanın sonucu bu öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçi insanlar olduğunu desteklemiştir.

Tüm bu araştırmalar, öğrencilerin mükemmeliyetçilikleri ile üstün yeteneklilikleri arasında olumlu bir korelasyon olduğunu açıklamıştır. Bu bulguları desteklemeyen araştırmalar da literatürde mevcuttur. Parker (1997: 545-562) 6.sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada 820 kişilik bir örnekleme çalışmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmının mükemmeliyetçilik puanlarının ölçekte düşük çıktığını görmüştür.

Parker (2000: 173-182) bu konuda başka bir araştırma yapmış ve yine bu bulgular doğrultusunda mükemmeliyetçiliğin kişisel ve akademik başarısızlıkla ilgisi olduğunu ancak üstün yetenekli olmak ya da sağlıklı davranışlara sahip olmakla ilişkisi olmadığını ifade etmiştir.

Siegle ve Schuler (2000: 39-44), ortaokuldaki üstün yetenekli öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada mükemmeliyetçilik üzerinde sınıf seviyesi, cinsiyet ve doğum sırası gibi değişkenlerin etkisi araştırmıştır. Bu çalışma 391 kişi üzerinde

yapılmış ve bulgularında erkek öğrencilerin ebeveynlerinin beklentilerinden kız öğrencilerden daha çok etkilendikleri buna karşın kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla organizasyon konusunda daha çok sorun yaşadıkları bulunmuştur. Kız öğrencilerin hata yapmaktan kaygı duymalarının sınıf seviyesi arttıkça arttığı ve ailede önce doğan ergen çocukların daha sonra doğan çocuklara oranla ebeveynlerinin kendilerinden beklentilerinin düzeyinden daha çok etkilendiği açığa çıkarılmıştır.

Ülkemizde ise Bencik (2006) üstün yetenekli 12-14 yaş grubunda ergenlik çağında olan 120 çocuk üzerinde bir araştırma yapmış ve bu bireylerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasında negatif bir korelasyon olduğunu açığa çıkarmıştır.

Okul çağı çocukları arasında yapılan çocukların mükemmeliyetçilik düzeyleri ve okuldaki başarıları arasındaki farklılıkların ilişkilerini araştıran araştırmadaki korelasyon analizleri sonucunda sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçiliğin okuldaki düşük başarı notları ile ilişkisi açığa çıkarılmıştır. Çocukların kendilerine yönelik mükemmeliyetçiliklerinin ve akademik olarak başarısı arasında az sayıda önemli ilişki tespit edilmiştir. Bu çalışma bulgularına ek olarak okul başarısının kişilerde başkalarını memnun etmek için mükemmeliyetçi bir yapıya bürünme durumu tarafından olumsuz etkilendiği açığa çıkarılmıştır (Stornelli, Flett ve Hewitt 2009: 15-24).

2.2.Kendini Yönetme Davranışı

Kendini yönetme davranışı araştırıldığında literatürde konu ile ilgili birtakım kavramlar ortaya çıkmaktadır. Bu kavramlar öz düzenleme, kendini belirleme, kendini yönetme olarak geçmektedir.

2.2.1.Öz Düzenleme

Kişilerin hayatlarında kendi hedeflediklerine ulaşabilmesi için neler yapacağını, nasıl davranacağını değerlendirmeleri, kendini düzenleme davranışının sonucunda elde edilen davranışlardır. Öz düzenleme kendi içinde kendini yönetme stratejilerini, problem çözme davranışlarını ve gözlemsel öğrenme stratejilerini içerir. Kendini yönetme stratejilerini kendini izleme, kendini pekiştirme, kendine yönerge verme, kendini değerlendirme, kendine ön uyarın verme şeklinde sıralayabiliriz. Bu özellikleri içeren davranışlara sahip olan insanların hayatın

sorumluluğunu alan bireyler olduğu düşünülmektedir. Kişinin kendini yönetmesi, davranışlarının sınırlarını bilmesi ve sahip olduğu becerilerini doğru bir şekilde kullanması kendini gerçekleştirmesi yolunda çok önemlidir (Wehmeyer ve Schalock, 2001: 1-16).

Wehmeyer (1999: 53-55) öz düzenlemenin bireyin zamanını kendi belirlemek suretiyle kendi ihtiyaçları için çabalaması, kararlarını gerektiği noktada kendi kendine verebilmesi, kimsenin etkisi altında kalmaması olarak tanımlar.

2.2.1.1. Öz Düzenlemenin Alt Boyutları

Öz düzenleme tek boyutlu bir kurgu değil aksine içerisinde üç alt unsuru içeren bir beceridir. Bunlar davranış düzenleme, duygu düzenleme ve dikkat düzenlemedir. Bu beceriler özellikle 3-7 yaş arasında ön beyin gelişmesi ile birlikte hızlı bir gelişim gösterir (Ertürk, 2013).

a) Davranış Düzenleme

Çocuğun verebileceği tepkileri düşünerek en uygun tepkiyi seçmesi veya yapmaması gereken bir davranışı yapmaması ya da erteleme becerisi en hızlı 3-7 yaş arasında gelişme gösterir (Rothbart ve Posner, 2005: 101-108). Sınıf ortamı çocuğun davranışlarını düzenlemesini bekleyen en önemli ortamlardan biridir. Burada bir aktivite için sıra beklemek, bağırarak yerine ses tonunu ayarlayabilmek ve konuşmadan önce parmak kaldırmak gibi bazı motor tepkilerin kontrolü gerekir. Bundan dolayı çocukların okula hazır olup olmadığını ölçerken bir takım davranış ölçümlerinin yapılması söz konusudur. Örneğin, çocuğun motor kontrolüne sahip olup olmadığını bir çigi üzerinde yavaşça yürümesini istemek, sosyal davranış becerisini ölçmek için ise istediği bir şeyi erteleyebilmesi davranışı takibe alınır (Smith-Donald, vd., 2007: 173-174)

b) Duygu Düzenleme

Çocukların isteklerine uygun duygu durumuna girmeleri ve duygularının şiddetini duruma uygun yaşamaları duygu düzenleme başlığı altındaki önemli becerilerdendir. Burada 3 yaş önemli bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Çünkü istemedikleri bir durumla karşılaştıklarında hayal kırıklığı ya da öfke gibi hislerini dozajında ifade etme becerisi kazanırlar (Cole, 1986: 1309-1310).

c) Dikkati Düzenleme

Dikkati sürdürme, ilgisiz uyarıyı ayırt edebilme ve göz ardı edebilme, bir görevin başından sonuna dikkatini sürdürebilme becerileri öz düzenlemenin dikkati düzenleme boyutunu içerir ve tüm bunlar bilişsel işlevlerle yakından ilgilidir (Bronson, 2000: 154). Özellikle erken çocukluk döneminde dikkati düzenleme becerileri bazında yapılan çalışmalardan çocukların gayet verimli kazanımlar elde ettiği bilinmektedir (Diamond, 2006: 637-676).

2.2.1.2. Araştırmalarda Öz Düzenleme

Alan yazın incelendiğinde öz düzenleme ve kendini belirleme davranışının birçok farklı değişkenle eşleştirilerek çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Üredi ve Üredi (2005: 250-260) İstanbul Kadıköy’de okumakta olan 8.sınıf okumakta olan 515 öğrenci ile çalışma yapmıştır. Bu çalışmada amaç çocukların öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının matematik başarısını ne kadar tahmin edebildiğidir. Elde edilen bulgulara bakıldığında öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançların matematik başarısının %30’unu açıkladığı görülmektedir. Ayrıca öz düzenleme ve motivasyonel inançların matematik başarısı erkek öğrencilerde kız öğrencilerden daha güçlü yordadığı da açığa çıkmıştır.

Oh-Uchi, Nagao ve Sakurai (2008: 414-425), 452 okul öncesi çocuğu ve çocukların problem davranışlarını rapor eden 262 öğretmen ile yaptıkları çalışmada problem çözme ve sosyal becerilerin öz-düzenlemenin alt boyutları olan güven, çekingenlik, dikkat ve odaklanmadan nasıl ve ne düzeyde etkilendiklerini araştırmışlardır. Çocuklarda öz düzenlemenin alt boyutları olan güven, çekingenlik, dikkat ve odaklanmanın problem çözme, başarıma arzusu ve motivasyonu önemli derecede etkiledikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Arsal (2009: 3-14), 4. Sınıfa giden 60 öğrenci ile yapmış olduğu çalışmada öz düzenleme öğretimi çocukların akademik başarısına ve matematikteki kesirler ve ondalık sayılar konularına karşı tutumlarına etkisini sorgulamıştır. Öz düzenleyici öğretim modelini 6 hafta süreyle çocuklara uygulamış ve sürecin sonunda kontrol grubuyla karşılaşma yapmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin hem akademik başarılarının hem de matematiğe karşı tutum puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Öz düzenleme üzerine yapılan bir başka çalışma üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışmada amaç yüksek öğretim görmemiş öz düzenleme

becerilerine etkisi olup olmadığını belirlemektir. Atatürk Üniversitesi Matematik Öğretmenliği Bölümü'nde okuyan 75 tane 1.sınıf ve 109 tane 4. Sınıf öğrencisi ile yapılan ölçek çalışması sonuçlarına göre yüksek öğretim sürecinin bu iki grubun öz düzenleme becerileri arasında fark oluşturduğu tespit edilmiştir (Özturan-Sağırılı, vd., 2010).

Duru, Duru ve Balkıs (2014: 1263-1284) tükenmişlik, akademik başarı ve öz düzenleme arasındaki ilişkileri analiz etmek amacıyla Pamukkale Üniversitesi'nin farklı bölümlerinden 383 öğrencisiyle araştırma yapmışlardır. Bulgular öz düzenlemenin tükenmişlik hissi ve akademik başarı üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı şekilde etkisi olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda öz düzenleme duyarsızlaşma-duygusal tükenmişlik ilişkisinde tamamen aracı olduğu ve azalmış akademik yeterlik-akademik başarı arasındaki ilişkisinde ise kısmi aracılık yaptığı bulunmuştur. Öz düzenleme ile ilgili yapılan araştırmalar tarandığında göze çarpan nokta öz düzenlemeyi akademik başarı, motivasyon ve öz düzenlemeli eğitim ile birlikte konu alan araştırmaların olmasıdır. Bu çalışmalardan yola çıkılarak akademik başarı artırma ve motivasyonu sağlama teknikleri hakkında öneriler alanyazında mevcuttur.

2.2.2.Kendini Belirleme

Kendini yönetme davranışı dendiğinde ortaya çıkan bir diğer kavram kendini belirlemedir. Kendini belirlemenin temel amacı kişilere yardım ve eğitim verilerek kendi yaşamlarında söz sahibi olabilmelerini sağlamaktır. Kendini belirleme kavramı araştırmacılar üzerinde çalışılan bir konudur. Wehmeyer & Bolding (1999: 354) kendini belirlemeyi kendi yaşam ve yaşamda alacağı kararların getirisi olan kaderini tayin edebilmesi olarak tanımlar. Laragy (2004: 523) kendini belirlemeyi tanımlarken formal ve informal tanımın var olduğunu ileri sürer. Buna göre formal tanımda kişinin yaşamının kontrolünü eline alması iken informal tanımında kişinin düşlerinin peşinden gitmesi için kendine yardımcı olması şeklindedir. Kişinin herhangi bir durumda etrafındakiler tarafından verilen kararlara itimat etmesinden önce özellikle kişinin kendi için önemli olan noktalarda kendi kararını kendisinin vermesi kendini belirleme olarak tanımlanmaktadır (Martin, vd., 2005: 150). Marks (2008: 55) kendini belirlemenin zaman sınırlı olmadığını yani yaşam boyu devam eden bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Kişinin yaşam boyu

öğrendiği becerilerin kendisine hayatını idame etmesi için yarar sağladığını da belirtir. Buradan anlaşılacağı üzere kendini belirleme birçok araştırmacının dikkatini çekmiş ve çalışmalarına konu olmuştur. Kendini belirleme üzerine yapılan tanımlar gitgide daha geniş bir perspektifte değerlendirilmiştir.

2.2.2.1. Kendini Belirlemeye Kuramsal Bakış

Kendini belirleme literatürde öz belirleme kuramıyla yer almaktadır. Öz belirleme, bireyin dış etkenlerden arınmış olarak kendi değer yargıları ve inançlarıyla herhangi bir konuda karar verebilme yetisidir (Budak, 2000). Öz belirleme kuramı Ryan ve Deci tarafından 1970'lerde başlamış ve kendine kişilik ve güdülenme kuramı olarak yer bulmuştur. Öz belirleme kuramından bilişsel değerlendirme kuramı, organizmik bütünleşme kuramı, nedensellik yönelimi kuramı ve temel ihtiyaçlar kuramı şeklinde 4 temel kuram zaman içerisinde türetilmiştir (Ryan, 1995: 397-428).

Öz-belirleme kuramında amaç toplumsal bir gelişme ve iyileşme sağlayacak faktörleri net bir şekilde tanımlamaktır. Bu kurama göre insanlar kendi fitratı gereği tutarlı benliğe sahip, psikolojik olarak gelişme amaçları olan aktif canlılardır. Gelişmesi için hem doğuştan getirdikleri özellikleri hem de çevresinin ona sunduğu olanaklar çok önemli bir rol oynamaktadır. Kuramda temel psikolojik ihtiyaçlar evrensel nitelik taşır. Bunlar özerklik, yeterlilik ve ilişkili olmadır (Ryan ve Deci, 2000: 68-72). Özerklik diğer ihtiyaçlardan daha önemli bir konumda görülmektedir ve kişinin tek başına karar verebilmesi, kararlarının sorumluluğunu alabilmesi olarak tanımlanır (Ryan, 1995: 397-428). Yeterlik ihtiyacı, bireyin çevresiyle tatmin edici bir iletişime girebilmesi, hedeflerine ulaşacağına dair inanca sahip olması ve çevresinin üzerinde etkiye sahip olmak istemesi olarak tanımlanır (Kowal ve Fortier, 1999: 356-357). Diğer bir ihtiyaç olan ilişkili olma ihtiyacı, bireyin çevresindeki insanlarla yakın ilişki kurması ve bu kişilere güven duyarak onların ihtiyaçlarına duyarlı davranması şeklinde tanımlanır (Ingledeu, Markland ve Sheppard, 2004: 1921-1922).

2.2.3. Kendini Yönetme

Kendini yönetme kişinin davranışlarını sürdürmek ya da olan davranışını değiştirmek için verdiği bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Dickerson ve Creedon, 1981: 425-426). Buradan anlaşılacağı üzere kendini

yönetme kişilerin yaşamlarında söz sahibi olmaları, toplumda başarılı bir rol üstlenmeleri gibi becerilerin toplamıdır. Bu beceriler zihin engelli çocuklar için yemeklerini hazırlamaları, kendi bakımlarını ve sahip oldukları eşyaların bakımlarını yapabilmeleri, ev işleri ve alışveriş gibi günlük rutinleri yerine getirebilmeleridir. Kişiler bu faaliyetleri gerçekleştirirken kendilerini bağımsız olarak idare ederler ve toplumsal kaynakları yerli yerinde kullanarak birtakım ihtiyaçlarını karşılarlar (Wehmeyer, vd., 1997: 307-308).

Kendini yönetme davranışının geliştirilmesi noktasında ailenin yanında sosyal ortamın da çok önemi olduğu görülmektedir. Sosyal ortamın kendini yönetmeye katkısı ise kişinin uyum sağlaması ve iletişim kurması gibi öğeleri kapsamaktadır. Ayrıca sosyal ortam içerisinde kişinin kendini kontrol etmesi, akran ilişkileri kurması ve duygularını düzenlemesini kapsar. Çocuklarda sosyal uyum bir yandan erken dönemdeki okula uyumlarıyla da ilişkili olarak ele alınır (Kotil, 2010).

Sosyal uyum dendiğinde literatürde uyumsuz davranışlarla iç içe açıklamalara rastlanmaktadır. Buradaki uyumsuz davranışlar, kişiden beklenen sosyal gereklilikler ve kişisel gerekliliklere karşı bireysel olarak yeterli olmayı ifade etmektedir (Bozkurt, 2009). Tüm bunlar düşünüldüğünde özellikle okul öncesi dönemde çocukların kendini yönetme davranışları geliştirmeleri üzerinde durulması gerektiği açığa çıkmıştır (Shogren ve Turnbull, 2006: 343). Ayrıca kendini yönetme davranışlarını geliştiren sosyal uyumun da geliştirilmesinin çocukluk yıllarında geliştirilmeye başlanması başta olmak üzere önemli bir süreç olduğu aşikârdır (Çağdaş ve Seçer, 2002: 19-22).

2.2.3.1. Kendini Yönetmeye İyilik Hali Çemberinden Bakış

İyilik hali hareketi kişiyi güçlü kılan etmenleri saptamak ve kişinin yaşam tarzını bu yönde değiştirmeyi amaçlayan akımdır. Kişi yaşam biçimini sağlığına yararı olacak şekilde değiştirebilir kısacası kişinin yaşam tarzı kişinin kaderi değildir. Günümüzde bireyin iyilik halini artırmak için bazı modeller oluşturulmuştur (Donaghy, 1995: 3-17). Bireylerin iyilik hallerini artırmak amaçlı Myers, Witmer ve Sweeney (2000) modeller geliştiren araştırmacılardan bazılarıdır.

İyilik halini psikolojik danışma ile de harmanlayan ilk model Witmer ve Sweeney'in geliştirdiği İyilik Hali Çemberi'dir (The Wheel Of Wellness). Bu çember modelinde zihin, beden ve ruhun bir arada çalıştığı sağlıklı ve iyi olma hali vardır. Bu çember içerisinde maneviyat, kendini yönetme, arkadaşlık, çalışmaserbest zaman, sevgi gibi yaşam içerisinde yapılması beklenen görevler yer almaktadır. Burada kendini yönetme yaşam görevine detaylı olarak yer verilmiş ve kendini yönetme boyutunu da 12 alt boyuta ayrılmıştır. Bu alt boyutlar önemli hissetmek, gerçekçi inanca sahip olmak, duygusal bilinçli olma hali, mizah duygusu, problem çözebilme, yaratıcılık, egzersiz yapma, kendine bakma, stresi yönetmek ve cinsel açıdan bir kimliğinin olması şeklinde sıralanabilir. Buradaki tüm yaşam görevleri bir çember dilimini oluşturmakta ve bir dilimdeki daralma ya da genişleme durumu diğer görevleri de etkiler durumdadır (Witmer ve Sweeney, 1992: 140-148).

2.2.3.2. Kendini Yönetmeye Karakter ve Mizaç Açısından Bakış

Cloninger kişilik konusundaki psikobiyolojik kuramıyla alana katkı sağlamıştır. Bu modelde kişilik mizaç ve karakter olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. Mizaç boyutu genetik olarak bağımsız, kültürel etkiler karşısında değişmez oldukları varsayılan yenilik arayışı, zarardan kaçınma, ödül bağımlılığı ve sebat etme unsurlarını içerir. İkinci alt boyut olan karakter ise yetişkinlikle olgunlaşım ve kendilik algısından etkilenen kendini yönetme, iş birliği yapma ve kendini aşma olarak üç unsuru içermektedir. Mizacın alt unsuru olan yenilik arayışı sık sık yeni etkinlikler araştırma, yeni bir şeyle alakalı dürtüsel karar verme, ödül alma ihtimali olduğunda çabuk sinirlenme ya da taşkınlık davranışları olarak tanımlanır. İkinci alt unsur olsun zarardan kaçınma; belirsizlikten korkma, yabancılardan utanma gibi davranışları içerir. Üçüncü mizaç faktörü olan ödül bağımlılığı kendini diğerlerinin onayına aşırı bağlama ve onaylanmadığında aşırı duygusallık gibi durumları kapsar. Dördüncü mizaç faktörü sebat etme davranışının engellenmesi ve yorgunluğa rağmen etkinliğe devam edebilmeyi içerir (Cloninger, 1987: 573-575).

Karakterin alt boyutlarından biri olan kendini yönetme ise kişinin yaptığı tercihlerin sorumluluğunu alması, amaçlarını doğru bir şekilde belirlemesi ve kendi sorunlarını çözmede beceri ve güveninin gelişmiş olmasını içerir. Diğer alt unsur olan iş birliği yapma; empati duymayı, sevecen olmayı ve sosyal olarak kabul

edilmeyi içerir. Karakterin son alt boyutu olan kendini aşma; kişilerarası özdeşime sahip olmayı, manevi olarak bir kabule sahip olmayı içerir. Bu psikobiyolojik kuram kişiliği yedi alt boyutta ölçebilen Mizaç ve Karakter Envanteri'nin temelini oluşturmuştur (Cloninger, vd., 1993: 975-980).

2.2.3.3.Kendini Yönetme İle İlgili Çalışmalar

Akvardar ve arkadaşları (2005: 53-59) alkol kullanım bozukluğu tanısı olan 31 kişi ile sağlıklı kontrol grubundaki kişiler arası farkları kişilik özellikleri açısından Mizaç ve Karakter Envanteri uygulayarak incelemişlerdir. Ödül bağımlılık, kendini yönetme, işirliği yapmaya yatkın olma ve kendini yönetme boyutlarının puanları alkol kullanım bozukluğu olan hastalarda daha düşük çıkmıştır. Ayrıca iki grup arasında alkol kullanım bozukluğunu en iyi ayırt eden değişkenin kendini yönetme değişkeni olduğu bulunmuştur.

Ak, Özmenler ve Özşahin (2008: 33-41) kişilik özellikleri ve intihar arasındaki ilişkiye açıklık getirme, önleme ve tedavi hizmetleri adına bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada Major Depresif tanısı almış ve tedavi edilmekte olan 70 kişiye Mizaç ve Karakter Envanteri uygulanmıştır. Mizaç özelliklerinden ödül bağımlılığı, karakter özelliklerinden kendini yönetme ve iş birliği puanları düşük olduğu bulunmuştur. Ödül bağımlılığı, kendini yönetme ve iş birliği davranışlarının intihar davranışına yatkınlık sağladığı ve bu kişilerin karşılaştıkları olaylarda daha umutsuz oldukları ve kendilerine daha fazla zarar verme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Doğan (2008: 33-44) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada üniversitelilerin ailesinden ve arkadaşlarından aldıkları sosyal destek ve iyilik halinin yaşadıkları psikolojik belirtileri ne derece yordadığını araştırmıştır. 208 kız, 46 erkek öğrencinin dahil olduğu bu çalışmada sosyal destek ve iyilik halinin alt boyutlarından olan kendini yönetme davranışının somatizasyon belirtilerini yordayan en yüksek 2. değişken olduğunu, depresyon ve anksiyete, öfke ve saldırganlık belirtilerini ise en yüksek düzeyde yordadığını açığa çıkarmıştır.

Kendini yönetme konusunda alanyazın incelendiğinde sağlıkla alakalı araştırmalarda kendine daha çok yer bulduğu görülmektedir. Araştırmanın konusu olan kendini yönetme davranışının bireylerde küçüklükten itibaren yerleştirilerek

iyileştirilmesinin bağımlılık, intihar, anksiyete, öfke-saldırganlık ve depresyon gibi problemlı durumlarla baş etmede etkili olacağı söylenebilir.

2.2.3.Kendini Yönetme Stratejileri

Literatürde çocukların kendilerini yönetme davranışlarını oturtabilmeleri için özellikle okul öncesi dönemde önemli stratejiler önerilmektedir. Kendini yönetme stratejileri ile ilgili okul öncesi dönemin önemi vurgulanarak bu dönemdeki çocuklarla stratejiler üzerine çalışılmış ve ailelerin katkısıyla da birtakım kendini belirleme stratejileri oluşturulmuştur (Palmer ve Wehmeyer, 2003: 115-118).

Kendini yönetme stratejilerinden ilki kendine ön uyarın vermedir.Ön uyarın verme denen durum, kişiye hangi davranış kazandırılacaksa o davranış kazandırmak üzere işitme duyusuna uyarın vermeye denir (Agran, vd., 2003). Örneğın, bireye dışarıdaki hava durumuna göre giyinebilme becerisi kazandırmak amaçlı dışarıdaki hava durumuna göre kartlara uygun durumlar verilip kişi dışarıya çıkmadan önce bu kartlardan uygun olan durumu seçmesi sağlanabilir. Karta bakma davranışı kişiye ön uyarın olarak verilmiş olacaktır. Bu bir hatırlatma görevi göreceğinden öğretilecek davranışa göre değışebilir (Özkan ve Sönmez, 2011: 798).

Kendini yönetme stratejilerinden ikincisi kendini izlemedir. Kişinin kendini izlemesi kendinin edinmesi istenen davranışı kazandığını ya da kazanmadığını anlaması ve bunu kaydetmesidir (Agran, vd., 2003). Öğrenciler kendini yönetme müdahaleleri ile kendi davranışlarının kontrolünü sağlamaktadırlar. Bu tip durumlarda kişilerin kendini izleme stratejisini kullandığı ileri sürülmektedir. Böylece kendini düzenleyebildiğı de açıktır (Axelrod, vd., 2009: 326-327).

Kendine yönerge verme kendini yönetme stratejilerinden üçüncüsüdür.Kişi bir işi yaparken kendi kendi ile konuşuyor ve daha sonra o işe başlıyor ve tamamlıyorsa bu kendine yönerge vermek olarak tanımlanmaktadır. Buna ek olarak kişinin sadece kendi kendine verdiğı değıl aynı zamanda çevresindeki insanların da kendine verdikleri direktifleri kendi kendine verebilmesidir. Örneğın, bir matematik işleminde çocuk kendi kendine “Alttaki sayı kadar parmaklarını aç, üstteki sayıdan başla ve ileri doğru say” yönergesini verebiliyorsa ve bu sayede kendi doğru sayılarını artırabiliyorsa kendine yönerge verebiliyordur (Özkan ve Sönmez, 2011: 801).

Kendini yönetme stratejilerinden dördüncüsü kendini değerlendirmedir. Kişinin kazanacağı davranışın öğretim sürecinden önce kendinde var olup olmadığını ve öğretim süreci sonrasında da kazanmayı istediği davranışı elde edip edemediğini belirleme durumu olarak tanımlanmıştır (Mclaughlin, 1984: 186). Öğrencilere kendi davranışını değerlendirmesi öğretilen bir davranıştır. Bu değerlendirmenin ön koşulu öncelikle davranışın nerede, ne zaman, hangi sıklıkta yapılmasının gerekliliğini ve doğru ve yanlış davranışların hangileri olduğunun bilinmesi gerekmektedir (Jolivette, Barton-Arwood ve Scott, 2000: 298).

Kendini yönetme stratejilerinden sonuncusu ise kendini pekiştirmedir. Bireyin kendini pekiştirme davranışı bir davranış kazandığında kendi sevdiği bir ödülü seçmesidir (Agran, vd., 2003). Örneğin, bir öğrenci kendi etkinliğini zamanından önce bitirmiş olabilir ve diğer arkadaşları da bitirene kadar kendi istediği başka bir etkinliği seçmesi kendini pekiştirme olarak adlandırılır.

2.2.4.Okul Öncesi Dönemde Çocukların Gelişim Alanları ve Kendini

Yönetme Davranışı

Literatür taraması yapıldığında çocuktaki gelişim alanlarının birbiri ile uyum içinde olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, sosyal alanı için dil gelişiminin ve bilişsel gelişime konu olan güdülenmesi gibi özelliklerinin birbirini etkilediği görülmektedir (Aral ,vd., 2001: 17).

2.2.4.1.Psikomotor Alan

Çocukta psikomotor gelişim hareket kabiliyetinin ve fiziksel yeteneğinin gelişme sürecini kapsamaktadır (Gallahue, 1982: 15). Psikomotor alan kendini yönetme davranışlarını kazanması açısından bir ön koşuldur. Buna örnek olarak, çocuğun kendi kıyafetlerini giyebilmesi için öncesinde dengede durmak, elleri ile giysisini tutabilmesi gerekmektedir. Beş yaş dönemi çocuklar psikomotor olarak gelişim olarak çizgi çizme, ayakucuyla yürüme, dokuzlu bloklarla kule yapabilme, önündeki bir modelden yuvarlak ve kare çizme ve boncuk vb. gibi şeyleri ipe dizme davranışlarını gösterebilir (Oktay ve Unutkan, 2006: 51-53). Kendini Yönetme Davranışını ölçme aracında çocuğun giysilerini katlayarak yerlerine kaldırmaya çalışır maddesini çocuğun yapabilmesi için bu yaş dönemindeki çocukların yerine getirmesi beklenen psikomotor ön koşulları geliştirmesi gerekmektedir.

2.2.4.2.Sosyal ve Duygusal Alan

Çocuğun sosyal gelişimi doğumdan sonra başlar ve yaşadığı müddetçe devam eder. Sosyal gelişim aslında bireyin kendi ve çevre arasındaki iletişimle beraber meydana gelir ve bundan dolayı bu alana ‘Psiko-Sosyal Gelişim’ adı verilir (Güleş, 2004). Çocuğun sosyal gelişimi süresince kişiler arası iletişim ve ortama uyum sağlama önemlidir. Sosyal alanda uyumu artırmak için kendini yönetme stratejilerinden yararlanılmaktadır. Çocukların bu süreç içerisinde örneğin bir etkinlik bittikten sonra kalan malzemelerini düzenlemesi gibi davranışları yapması beklenir. Yapılan araştırmada öz yeterlilik ve öz düzenleme tekniklerini kullanan çocukların okuldaki motivasyonlarının oldukça yüksek olduğu ve arkadaşlarıyla ilişkilerinde başarılı oldukları açığa çıkarılmıştır. Ayrıca bu teknikler sayesinde öğrencilerin kendi haklarını savunabilen ve de haksızlıkları eleştiren bireyler olarak yetiştiği görülmektedir (Wehmeyer, vd., 2004: 29-32).

Çocuğun kendini yönetme davranışı kazanması, bireyin yaşam kalitesi ve sosyal gelişimi ile yakından ilgili bulunmuştur. Bireylerin kendini yönetme davranışı kazanmasının bir sonucu olarak bireyin yaşam kalitesinin artması ve sosyal gelişiminin olumlu olması açığa çıkar. Bu anlamla bu değişkenler arasında sebep –sonuç ilişkisi vardır (Nota, vd., 2007: 850-865). Bireyin sosyal yaşamını liderlik becerileri de etkilemektedir. Kendini yönetme davranışlarını gösteren ve öz düzenlemesi gelişimine uygun olan çocukların liderlik özelliklerinin de yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Wehmeyer, 1999: 58).

Çocukların gelişim sürecinde yetişkinlerin yerli yersiz sınırlama koyması çocukların girişkenlik hissine engel oluşturacaktır ayrıca yetişkin tarafından konulan sınırlamaya karşı koyma isteği de artacaktır. Bu nedenle çocukların bu dönemde başardıkları davranışları geliştirirken de çevresindeki insanlara herhangi bir zarar vermeme koşulunu sağlaması gerekir (Oktay, 2004: 129-132). Okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynleri tarafından aşırı koruma altına alınmaması gerekir buna ek olarak da çevresini keşfetmesi için fırsatlar sunulmalıdır. Çocukların farklı etkinlikleri yapmaları ve bağımsızlık duygusunu tatmaları kendi yetenekleri üzerinde kontrol duygusunu kazanmalarını sağlamaktadır (Shogren ve Turnbull, 2006: 342-343).

Okul öncesi dönemde çocuğun kendini yönetme davranışlarını yerli yerinde kullanabilmesi için öğretmen ve çocuk arasındaki ilişki bizzat önemlidir. Bu bağlamda çocuklara kendini yönetme davranışlarını kullanabilecekleri deneyimler yaşatmak gerekir (Wehmeyer, vd., 1997: 307). Literatür tarandığında çocukların kendini belirlemesini geliştirmek amacıyla yetişkinlerin uygulamaları ile ilgili araştırmaların mevcut olduğu açığa çıkmıştır. Örneğin, öğretmenlerin öğrencilerinden sınıf içinde istenen davranışları sergilemesini sağlayabilmek amaçlı doğru yaptıkları davranışlarda çocuğa övgü ile yaklaşmasının davranışların yapılmasını artırdığı olumsuz davranışların ise azalmasına neden olduğu gözlemlenmiştir (Partin, vd., 2010: 172-178). Öğretmenin sınıf içinde öğrencileri dinlemesi, dikkat çalışmaları noktasında desteklemesi, problem çözme becerleri üzerinde bir takım çalışmalar ile çocukların kendini yönetme davranışına katkı sağlayabileceği açıktır (Pelco ve Victor, 2007: 36-42).

Çocuğun kendi duyguları hakkında ne hissettiğini anlayabilmesi ve anlatabilmesi için gerekli olan becerileri okul öncesi dönemde öğrenmesi gerekmektedir. Çocuklar kendi benlikleri hakkında olumlu bir algı oluşturabilirlerse daha meraklı, araştıran ve güdülenmiş tarzda bireyler olarak yetiştikleri gözlemlenmiştir (Senemoğlu, 1994: 21-30). Örneğin, 8-14 aylar arasındaki bir bebek, kendi yaptığı davranışların ve sonuçlarının farkına varmasıyla başlar. Bu süreçte bebekler çevresindeki uyarıcıları fark etmeye başlar. Bu anlamda anne-baba çocuklarının farklı materyalleri keşfetmesine izin vermeli ve çocuğu oyunlarla destekleyerek özerkliklerine katkı sağlamalıdır. Çocuğa karşı yapılan bu tavırlar sayesinde çocukta karar verme ve seçim yapma davranışlarının kalıcı olması sağlanacaktır (Shogren ve Turnbull, 2006: 342-343).

Birey ne kadar kendisinin farkındaysa o denli kendini yönetme davranışlarını sergileyebilir. Yetişkinlerin çocuklara seçim yapma olanakları sunabilecekleri etkinlikler mevcuttur. Bu etkinlikler arasında çocuklara seçenek sunmak, alternatif seçenekleri düşündürmek üzere tanıtmak ve seçimler yapmaları için yanlarında olduklarını hissettirmek vardır. Alternatif seçimlere çocuk istediği şekilde başvurabilmeldir. Bu sayede seçenekler arasında işe yarar olanları ve işe yaramayanları ayırt edebilirler. Ayrıca çocuğa seçim yapma fırsatı vermek ilerideki fırsatları da değerlendirmesini sağlamaktadır (Wehmeyer, vd., 1997: 306-311).

2.2.4.3.Bilişsel Alan

5 yaş döneminde çocukların bilişsel alanda kazanması gereken davranışlar vardır. Bunlar; bir insan resmi çizerken 6 uzuv olacak şekilde çizebilir, 1'den 10'a kadar olan rakamlar ile nesnelere eşleştirebilir, nesnelere kategorilere ayırabilir gibi davranışlardır (MEB, 2006). 5 yaşındaki bir çocuk olan olaylardan yola çıkarak genellemeler yapabilir ve bazı durumlar arasında ilişki kurabilir ancak kıyaslama yaparken zorlanma gözlenir (Gökçek, 2007).

Kişinin hayatında sorumluluk alması, dış etkenlerden soyutlanarak karar vermek, problem çözebilmek ve hedef belirlemek gibi bilişsel beceri gerektiren davranışlara sahip olmak, kendini yönetme davranışları kazanmak yaşamını olumlu yönde etkiler (Wehmeyer ve Bolding, 1999: 353-363). Kendi kendine karar verme davranışı gelişmiş olan çocuklar üzerinde yapılan araştırmada çocukların matematik becerilerinde ve öz yeterlik düzeyinde yüksek becerilere sahip olduğu açığa çıkmıştır (Wehmeyer, vd., 1997: 305-328). Başka bir araştırmada kendi seçimini kendisi yapabilen çocukların, akademik performanslarının da bu durumla ilgisi olduğu hatta kendi seçimini yapabilme düzeyinin performansları üzerinde bir artış sağladığı açığa çıkmıştır (Dickerson ve Creedon, 1981: 425-433).

Okul öncesi eğitimde 4 yaş çocuklarını uygun bir eğitimle problem çözme becerilerini kazanabileceği bulunmuştur. Ayrıca kişiler arası problem çözme becerileri üzerinde eğitilen çocuklar bu eğitimleri sayesinde ileride daha sağlıklı ve nitelikli ilişkilerde bulunabileceği ifade edilmektedir. Çocukların kendini yönetme becerilerinin alt faktörü olan kişiler arası problem çözme becerisini kazanması okul öncesindeki eğitiminin içeriği ile ve kalitesi ile çok önemli olduğu vurgulanmaktadır. Okul öncesi eğitim programlarının çok boyutlu insan ilişkilerinin gelişmesine dayalı programlanması gerekmektedir (Anlıak ve Dinçer, 2005: 122-134). Okul öncesi dönemde çocuğun kendini yönetme davranışını destekleyecek bir dizi fırsat verilmektedir. Bu fırsatlar daha çok çocuğun seçenek sunarak kendi fikrini söylemesi, hayatındaki pratik beceriler ve kendini davranışlarını kontrol gibi becerileri kullanması açısından sunulmaktadır (Wehmeyer, vd., 1997: 305-328).

2.2.4.4.Öz Bakım Becerileri

Öz bakım becerileri okul öncesi dönemde kazandırılmakta ve çocuğun sağlıklı bir şekilde ve bağımsız olarak yaşamasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca kendi işini kendi halletmesi ve topluma uyum sağlayabilmesi açısından da öz bakım becerileri eğitimi temel oluşturmaktadır. Okul öncesi dönemde yemek yemesi, giyinme ve soyunması, temizliğini yapabilmesi, tuvalet ihtiyacını karşılayabilmesi gibi öz bakım becerileri kazandırılmalıdır. Bu becerileri kazanmasında hem çocuğun cinsiyetinin hem de okul öncesi eğitim alması ya da almaması durumlarının etkisi konusunda düşünceler mevcuttur (Dinçer, Demiriz ve Şimşek, 2003: 50-63). Çocuk bireysel bakımını yapabildiğinde kendine olan güveni artacak ve bağımsız hareket etmesi adına da önemli bir adım atmış olacaktır (Sarı, 2003: 12).

Çocukların kendi bakımlarını yapabilmesi bazı davranışlar ile açıkça gözlemlenebilmektedir. Örneğin, günlük yaşamda çocuk yiyip yemeyeceği yemekleri seçme, ev işleri ile ilgili kendi kararlarını verme yardım almadan bir takım işleri başarabilme gibi davranışlar bunlar arasında sayılabilir. Bu davranışların devamlılığı açısından yetişkinlerin de teşvik etmesi ve gerekli iletişimi kurması önem arz etmektedir (Wehmeyer, 1999: 55). Sigafos ve arkadaşları (1988: 432-435), öz düzenleme, özerk işleyiş, kişisel olarak bakımları sağlama gibi terimler arasında hem teorik alt yapı hem de bu manada aktif olma arasında bir ilişki oluşturmuşlardır.

2.2.4.5. Dil Gelişimi

5 yaş grubu çocuklardan beklenen belirli dil gelişimi özellikleri vardır. Buna göre uzmanlar bu yaş grubu çocukların verilen direktifleri dinleyebileceğini, dinlediklerini yerine getirebileceğini, art arda bağlaç içeren cümleler kurabileceğini, bir resimdeki saçma olan bölümleri açıklayabileceğini ve konuşmaya olumsuzluk katabilecek yapıları kullanabilir (M.E.B., 2006).

Okul öncesi eğitimin amacı, çocuğu tüm gelişim (zihinsel, duygusal, sosyal, dil ve fiziksel) alanlarında desteklemek, gelecek eğitim basamaklarına hazırlamak, kendini ifade eden yaratıcı yönlerini ve becerilerini ortaya koyan, sosyal bir birey olarak yetişmesini sağlamaktır (Zembat, 2007: 109).

Okul öncesinde çocukların seçenekler arasından hangisini seçtiğini ifade etmesi dil gelişimi ile orantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Çocuklar seçim yaparken

ve yaptığı seçimi de belirtirken dilini kullanır (Wehmeyer, vd., 1997: 313). Okul öncesi dönemde çocukların dil gelişimi son hızda ilerler ve çocuklar bu süreç içerisinde kararlarını açıklarlar, kendilerine verilen görevleri anlatırlar ve sorumluluk alırlar. Dil gelişimi çocukta kendi duygu ve düşüncelerini anlatabilmelerini sağlar. Bu sayede de kendi duygu durumunu kontrol edebilecektir. Çocuk ağlama ve bağırma gibi bir davranış sergilemeden önce sözlü olarak kendini anlatabilir.

Türkiye'nin okul öncesi eğitim politikasında büyük çoğunlukla çocuk merkezli ve çocuk güdümlü giden etkinlikler yer almaktadır. Bu tür programlarda çocuğun hem girişimcilik özellikleri artırılmakta hem de ileride bütüncül bir gelişimi sağlayan bir yetişkin ve bütüncül gelişime destek olan bir çevre oluşturması beklenmektedir (Oktay, 2004: 165-167). Ayrıca okul öncesi eğitimde bir gün boyunca rutin etkinlikler vardır. Bunlardan biri oyuncak ve eşyalarını toplamak olabilir. Öğretmen bu beklenen davranışı bir gün tempo tutarak başka bir gün şarkı ile birlikte başka bir gün ise sadece sözel olarak söylerek yaptırabilir. Çocukların öğrenecekleri şeylerin belirlenmesi günlük yaşamlarında ihtiyaçları olacak beceriler olacak şekilde ayarlanır. Bu sayede çocukların kendilerini sınırlandırmayı ifade etmelerine olanak tanınabilir (Aral, vd., 2001: 36). Dil gelişimi ile bu becerilerin kazanılması arasında çok önemli bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Bu dönemdeki çocukların cümle tekrarlaması, tekerleme söylemesi, şiirler okuması, hikâye sonrası pantomim, drama etkinlikleri yapması dil gelişimine oldukça katkıda bulunacağı söylenmiştir (Wolff, vd., 1990: 349-359).

Sonuç olarak, çocukların gelişim biçimi ve hızları farklıdır. Bu gelişimler bir bütün olarak ilerlemektedir. Her bir gelişim alanının kendini yönetme davranışına katkıda bulunan bir yanı mevcuttur. Bu alanlarda yapılan etkinlikler ve eğitimler çocukların kendilerini yöneten bireyler olarak yetişmesinde önemli rol oynamaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması bilgileri yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmiştir. Bu amaca uygun olarak araştırmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, araştırılan değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte değişim varsa hangi yöne olduğu ve ilişki derecesinin irdelendiği araştırma modelidir (Karasar, 2012: 35).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul Avrupa yakasında bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görmekte olan 4-6 yaşındaki çocuklar ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Evren hakkında bilgi AÇEV (2017) raporunda yer alan adrese dayalı sistem verisinde İstanbul'da 0-6 yaş arasında 1.6 milyon çocuk yer almaktadır. Bunların %35'i okul öncesi eğitim almaktadır ve devlet okul öncesi eğitim kurumuna gitmekte olan yaklaşık 300.000 çocuk mevcuttur. Tez çalışmasının örneklemini ise evrenden küme örnekleme yöntemiyle seçilmiş 15 okul öncesi eğitim kurumunda eğitim görmekte olan 4-6 yaş grubundan 170 kız(%41.2) 190 erkek(%40.8) toplam 360 çocuk ve 301 kadın (%83.4) ve 59 erkek (%16.6) toplam 360 ebeveynidir. Küme örnekleme yöntemi verilerin toplanacağı elemanları tek tek seçmek yerine elemanların içinde olduğu grubun seçilmesidir, bu noktada kümeler seçildiğinde içindeki elemanlar da otomatikman seçilmiş olmaktadır (Büyüköztürk, vd.,2015:82) Bu çalışmada örnekleme birim olarak seçilen kümeler 15 devlet anaokuludur.

Tablo 3.2. 1: Ebeveynlerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Bilgileri ve Frekans ve Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	301	83,4
	Erkek	59	16,6
Yaş	20-30	100	27,7
	31-40	207	57,5
	41 ve üstü	53	14,7
Eğitim	ilkokul	82	22,7
	ortaokul	75	20,8
	lise	114	31,6
	lisans	78	21,6
	lisansüstü	14	3,05

Tablo 3.2.1’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan 360 okul öncesi eğitim alan öğrenci velisinin 301 (%83,4) kadın, 59’u (%16,6) erkektir. Örneklemdeki katılımcıların yaş aralıklarından 20-30 yaş aralığında olanların sayısı 100(%27,7), 31-40 yaş aralığında 207(%57,5), 41- ve üzeri yaş aralığında 53 kişi(%14,7) olarak tespit edilmiştir. Örneklemdeki ebeveynlerin eğitim seviyeleri ilkokul olanlar 82(%22,7), ortaokul olanlar 75(%20,8), lise olanlar 114(31,6), lisans olanlar 78(%21,6), lisansüstü olanlar 14(%3) kişidir.

Tablo 3.2. 2: Ebeveynlerin Çalışma Durumu, Eş Eğitimi, Çocuk Sayısı Frekans ve Yüzdeler Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Çalışma Durumu	evet	130	36,1
	hayır	230	63,9
Eş Eğitimi	ilkokul	103	28,6
	ortaokul	68	18,8
	lise	118	32,7
	lisans	57	15,8
	lisansüstü	14	3,8
Çocuk Sayısı	1	79	21,9
	2	184	51,1
	3	74	20,5
	4 ve üz.	23	6,38
	Toplam	360	100

Tablo 3.2.2’de görüldüğü üzere örneklemdeki ebeveynlerden aktif olarak çalışan 130(%36,1), çalışmayan 230(%63,9) kişidir. Ebeveynlerin eşlerinin eğitim seviyesi ilkokul olanlar 103(%28,6), ortaokul olanlar 68(%18,9), lise mezunu olanlar 118(%32,8), lisans seviyesi 57(%15,8) ve lisansüstü seviyesi 14(%3,9) kişidir. Çocuk sayısı 1 olan aile sayısı 79(%21,9), 2 çocuğu olan

184(%51,1), 3 çocuğu olan 74(%20,5), 4 ve üzeri çocuğu olan 23(%6,38) olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.2. 3: Araştırmaya Katılan Çocuklarının Demografik Bilgileri ve Frekans ve Yüzdelik Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	kadın	170	47,2
	erkek	190	52,8
Çocuk Sayısı	1	79	21,2
	2	184	51,8
	3	74	20,5
	4	23	6,38
Çocuk Sırası	1	180	43,6
	2	127	30,8
	3	37	9,0
	4. ve sonrası	16	2,9
Bakım Veren	evet	109	30,28
	hayır	251	69,72
Anaokulu Eğitim Yılı	1	275	68,05
	2	46	12,77
	3	39	10,83
	4	18	5,7
Çocuğun Yaşı	5	145	40,2
	6	195	54,1
	Toplam	360	100

3.3. Veri Toplama Araçları:

Bu araştırmada, Kişisel Bilgi Formu, Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılacaktır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilip akademik danışman tarafından incelendikten sonra son şekli verilen Kişisel Bilgi Formu kullanılacaktır. Formda ebeveyne, cinsiyet, yaş, meslek, çocuğun yaşı, çocuğun kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, ne kadar süredir okul öncesi eğitim aldığı, formu dolduran kişinin kaç yaşında evlendiği, kaç yıldır evli olduğu, çalışma durumu hakkında sorulan sorular EK-2'de yer almaktadır.

3.3.2. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği:

Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarını ölçmek amacıyla yüksek lisans tezinde Balçık tarafından 2011 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanım izni bizzat kendisinden mail yoluyla istenmiştir. Kullanım izni EK 6'da yer almaktadır.

Ölçek ilk haliyle 53 maddedir ancak geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından sonra 40 madde olarak son haline getirilmiştir. Kendini yönetme davranışı ölçeği yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Sorulara verilen yanıtlar “Hiçbir zaman” (5), “Nadiren”(4), “Ara sıra”(3), “Çoğu zaman” (2), “Her zaman” (1) şeklinde puanlanmış olup analizler sırasında değerlerin yüksek çıkması, çocuğun kendini yönetme davranışının alt düzeyde olduğunu açıklamaktadır.

Faktör 1 (14 madde): 3, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 29, 30, 33 ve 50. maddeler faktör içinde yer almıştır. Maddelerin içerikleri incelendiğinde faktöre *Kendine ve Çevresine Özen Gösterme* adının verilmesi uygun görülmüştür. Çevresindeki eşyaları özenli kullanır. Tırnakları uzadığında yetişkini uyarır.

Faktör 2 (5 madde): 18, 19, 21, 22 ve 23. maddeler faktör içinde yer almış ve maddelerin içeriğine uygun olarak faktöre *Özbakım/Giyinme* adı verilmiştir. Giysilerini (pantolon, etek ,tişört gibi) yardım almadan giyer. Yatma zamanı geldiğinde uygun olan giyeceği (pijama gecelik) giyer.

Faktör 3 (6 madde): 32, 34, 35, 44, 46 ve 47. Maddelerden oluşmuş ve maddelerin içerikleri gereği *Kendini İfade etme* adını almıştır. “Hayır” demesi gerektiği durumlarda “ hayır” diyebilir. Seçenek verildiğinde (hangi yemeği, hangi oyuncuğu, hangi filmi, gibi) kendi isteğini/beğendiğini seçer.

Faktör 4 (6 madde): 24, 36, 37, 38, 43 ve 52. maddelerden oluşmaktadır. İçeriğine uygun olarak *Kişiler Arası İletişim* adını alması uygun görülmüştür. Ret edilme durumunda gerekçesini beğenmediğinde yetişkine kendi düşüncesini ifade eder. Telefonda uygun şekilde konuşur.

Faktör 5 (3 madde): 7, 9 ve 10. maddeler faktör içinde yer almaktadır ve maddelerin içerikleri incelendiğinde faktöre *Özbakım/Temizlik* adı verilmiştir. Ellerini (sabun kullanarak) yardım almadan yıkar. El ve yüzünü yıkadıktan sonra yardım almadan kurular.

Faktör 6 (3 madde): 39, 42 ve 51. maddeler faktörde yer almış ve maddelerin içeriğine uygun olarak faktöre *Yetişkinden Ayrılma ve Acil Durumlarla Baş Edebilme* adını alması uygun görülmüştür. Yetişkin gözetiminde (bakkala, parka gitme gibi) kısa mesafelerde yetişkinden ayrılır. Acil durumlarda başvurabilecek telefon numaralarından en az birini (ambulans, polis, itfaiye gibi) bilir.

Faktör 7 (3 madde): 40, 41 ve 49. Maddelerden oluşmuş ve maddelerin içerikleri gereği *Kendini ve Eşyalarını Koruma* adını almıştır. Tehlikeli durumlarda ortamdaki uzaklaşır. Kendine ait eşyaları tanır ve sahiplenir.

Ölçeğe dair geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için alt boyutların kendi içinde güvenilirliğini hesaplamak için Cronbach Alfa katsayısı ve test tekrar test analizleri sonucunda alt boyutların kendi içinde güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır. Madde analizi işlemlerinde madde güvenilirlik ve geçerlik (ayırt edicilik) indekslerinin hesaplanması yapılmıştır. Bütün soruların ayırt edicilik indeksleri anlamlı çıkmıştır. Ayrıca ölçek 39 çocuğa 2 hafta ara ile iki kez uygulanarak, elde edilen verilerle test-tekrar test analizi sonucunda korelasyon değeri oldukça yüksek tespit edilmiştir ($r = .89$, $p < .01$). Yapılan analizler sonucunda Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği'nin güvenilir ve geçerli olduğu söylenebilir (Balçık, 2011: 26-27). Ölçek EK 4'de yer almaktadır.

3.3.3. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Yetişkinlerin mükemmeliyetçilik düzeylerini saptamak için Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ilk defa Hewitt ve Flett (1991) tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra Oral (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanım izni bizzat Oral'dan alınmıştır. İzin metni EK 5'de yer almaktadır.

Ölçek kendine yönelik mükemmeliyetçilik (KYM) başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik (BYM) ve sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik (SDYM) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir alt ölçek için 15 madde vardır. Ölçek 45 madde içermekte ve “Kesinlikle Katılmıyorum” (1)'den “Kesinlikle Katılıyorum” (7)'a doğru uzanan 7'li Likert dereceleri üzerinden puanlanmaktadır. Buna göre KYM 1, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 27, 28, 29, 30, 32, 36, 40, 42, BYM 2, 3, 4, 10, 19, 24, 26, 38, 43, 45 ve SDYM 5, 9, 11, 13, 18, 21, 25, 31, 33, 34, 35, 37, 39, 41, 44 maddelerinden oluşmaktadır. Ters puanlanan maddeler: 2, 3, 4, 8, 9, 10, 12, 19, 21, 24, 30, 34, 36, 37, 38, 43, 44 and 45. Buna göre KYM alt

ölçeğinden alınabilecek puanlar 19 ile 133, BYM alt ölçeğinden alınabilecek puanlar 10 ile 70, SDYM alt ölçeğinden alınabilecek puanlar 15 ile 105 arasında değişmektedir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin çalışmalarda ölçeğin orijinali olan yabancı dildeki versiyonu ile kıyaslandığında benzer bir faktör yapısı bulunmakla birlikte bazı soru maddelerinin farklı bir alt boyutta yüklendiği vurgulanmaktadır. Buna göre göre KYM 1, 6, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 27, 28, 29, 30, 32, 36, 40, 42, BYM 2, 3, 4, 10, 19, 24, 26, 38, 43, 45 ve SDYM 5, 9, 11, 13, 18, 21, 25, 31, 33, 34, 35, 37, 39, 41, 44 maddelerinden oluşmaktadır. Oral (1999:45-46) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach alfa katsayıları, KYM alt ölçeği için 0.91, BYM alt ölçeği için 0.73 ve SDYM alt ölçeği için 0.80 olarak bulunmuştur. Bu anlamda ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir. Ölçek formu EK 3’de yer almaktadır.

3.4.Verilerin Toplanması

“Kişisel Bilgi Formu, Çocuklarda Kendini Yönetme Davranışı ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği”, okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveynleri tarafından doldurulacaktır. Ebeveyn “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’ni ve Kişisel Bilgi Formu’nu” kendisi için, “Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği’ni” de çocuğu için doldurmuştur.

Ölçeklerin uygulanması için 20.03.2018-13.06.2018 tarihleri arası 15 devlet okulu müdürüyle görüşme yapılmış ve gerekli izinler gösterildikten sonra onay alınarak ölçekler sınıf öğretmenleri aracılığı ile velilere verilmiştir. Ebeveynler çocukları için olan “Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği’ni”ve kendileri için olan “Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’ni” 2 hafta içinde doldurmuşlardır. Daha sonra ölçekler sınıf öğretmenleri aracılığı ile toplanmış ve tarafımca teslim alınmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler SPSS 17.0 programı ile yapılmış ve istatistiksel anlamlılık 0.05 (p-value) düzeyine göre incelenmiştir. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği ters maddelerden oluştuğundan maddeler SPSS programında bu şekilde kodlanmış ardından düz hale getirilmiştir ve

yapılacak yorumlarda düz şekilde yorumlanması sağlanmıştır. Öncelikle çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği ve kendini yönetme davranışı düzeylerin puanlarına göre normal dağılımı incelemek için Kolmogorov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Bu bulgular Tablo 3.5.1. ve Tablo 3.5.2’de verilmiştir

Tablo 3.5.1. ÇBMÖ'den Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterimi İçin Kolmogorov-Smirnov Testi

Değerler	ÇBMÖ
N	360
Normal(x) Parametreler(SS)	152,75 36,74
Kolmogorov-Smirnov (z)	0,06
<i>p</i>	0,001

Tablo 3.5.1. incelendiğinde ÇBMÖ'den elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan, Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda ($z=0,63$; $p<0.05$) değerlerin normal dağılmadığını gösterdiğinden bu ölçüğe ait değerlerin Skewness-Kurtosis değerleri hesaplanmış, elde edilen değerlerin normal dağılım aralığında olmadığı görüldüğünden Logaritmik transformasyon ile dağılımın normalleştirilmesi sağlanmış analizlerde tüm ölçek sonuçları normal dağılım olarak işleme alınmıştır.

Tablo 3.5.2: KYDÖ'den Elde Edilen Puanların Normal Dağılım Gösterimi İçin Kolmogorov-Smirnov Testi

Değerler	KYDÖ
N	360
Normal (x) Parametreler (SS)	152,23 18,60
Kolmogorov-Smirnov Z	0,076
<i>p</i>	0,00

Tablo 3.12 incelendiğinde KYDÖ'den, elde edilen puanların dağılımın normal olup olmadığını incelemek için, Kolmogorov-Smirnov testin vermiş olduğu sonuç ($z=0,076$; $p<0.05$). değerlerin normal dağılmadığını gösterdiğinden bu ölçüğe ait Skewness-Kurtosis değerleri hesaplanmış elde edilen

normal dağılım aralığında olmadığı Logaritmik Transformasyon yapılmış ve dağılım normalleştirildikten sonra analizlerde tüm ölçek sonuçları normal dağılım olarak işleme alınmıştır.

Öncelikle tüm soruların güvenilirlik analizi Cronbach Alpha ile yapılmıştır. Cronbach Alpha değeri Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği için α (0.87); Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği güvenilirliği değeri ise α (0.91) değer ile çok güvenilir olduğu görülmüştür. Ardından analiz sırasında yapılan korelasyon analizinin sonuçları için 0.05'e ve 0.01'e göre anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmanın örnekleme dair verilerin sistemli bir şekilde verilmesinde sürekli değişkenler için tanımlayıcı istatistikler örneklem sayısı, ortalama, standart sapma tablo şeklinde verilmiştir. Kategorik değişkenler için ise yüzde ve frekans olarak tablolaştırılmıştır. *Logaritmik Transformasyon* ile normalleştirilen dağılımlar üzerinde ikili grup karşılaştırmalarında *Bağımsız Örneklem t-testi* yapılmıştır. Bağımsız ikiden fazla grup açısından kıyaslamalar için ise *Tek Yönlü Varyans Analizi* kullanılmıştır. *Tek Yönlü Varyans Analizinde* ortalamaların anlamlı çıkması halinde *Tukey Testi* yapılarak gruplar arası daha detaylı analiz yapılmıştır.

- Ebeveynlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilikleri ve çocuklarının kendini yönetme davranışları arasındaki ilişki düzeyi tespiti için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

- Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının cinsiyete göre, ebeveyn çalışması durumuna göre ve ebeveyn harici bakım veren olup olmamasına göre farklılık gösterip göstermediği *Bağımsız Örneklem t-Test* ile analiz edilmiştir.

- Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının yaşlarına göre, aldıkları anaokulu eğitim sürelerine göre, doğum sıralarına göre, ailedeki çocuk sayısına ve ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre farklılık gösterip göstermediği *Tek Yönlü Varyans Analizi ile analiz* edilmiştir. *Tek Yönlü Varyans Analizinde* ortalamalar arası farkların anlamlı çıkması halinde öncesinde *Kendall Homojenlik Testi* ardından homojen çıkması halinde *Tukey Testi* yapılmıştır.

- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyete ve çalışma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı *Bağımsız Örneklem t Test* ile analiz edilmiştir.

- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri yaşa, sahip olduğu çocuk sayısı ve ebeveyn eğitim durumuna göre farklılaşp

farklılaşmadığı *Tek Yönlü Varyans Analizi* ile analiz edilmiştir. *Tek Yönlü Varyans Analizinde* ortalamalar arası farkların anlamlı çıkması halinde öncesinde *Kendall Homojenlik Testi* ardından homojen çıkması halinde *Tukey Testi* yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen bulguların analizi yapılacaktır. Araştırmanın temel sorusu olan konularla ilgili veriler analiz edilmektedir.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ve Kendini Yönetme Davranışından elde edilen veriler SPSS/WINDOWS 17.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Gruplar arası farklılığı belirlemek için 't' testi, ANOVA ve değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için korelasyon kullanılmıştır

4.1.Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular

Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'ne ilişkin bulgular Tablo 4.1.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1. 1: Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular

	N	Ortalama(\bar{x})	ss
ÇBM	360	182,25	36,74
SDYM	360	54,89	15,12
BYM	360	37,00	10,41
KYM	360	90,34	18,61

Tablo 4.1.1'de ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ortalamaları ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarına dair bilgiler verilmiştir. Buna göre Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği genel ortalaması 182,25; standart sapması 36,74 ($x=182,25$; $ss=36,74$) düzeyde olduğu görülmektedir. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarından "Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik" boyutu ortalaması 54,89; standart sapması 15,10 ($x=54,89$; $ss=15,10$) orta düzeyde çıkmıştır. "Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutu ortalaması 37,00 ve standart sapması 10,41($x=37,00$; $ss=10,41$) ortanın altı düzeyde çıkmıştır. "Kendine yönelik mükemmeliyetçilik" alt boyutu ortalaması 90,34 ve standart sapması 18,61($x=90,34$; $ss=18,61$) olup yüksek düzeyde çıkmıştır.

4.2. Çocukların Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği'ne ilişkin bulgular Tablo 4.2.1'de verilmiştir.

Tablo 4.2. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları Alt Boyutlarına Toplam Puanlarına Yönelik Bulgular

	N	Ortalama(\bar{x})	ss
KYDÖTOP	360	152,23	18,60
Kendi Eşyasını Koruma	360	13,25	2,16
Yetişkinden Ayrılma ve Acil Duruma Müdahale	360	8,97	3,25
Özbakım ve Temizlik	360	13,42	1,92
Kişilerarası İletişim	360	26,03	3,65
Kendini İfade Etme	360	25,62	3,45
Özbakım ve Giyinme	360	19,93	4,39
Kendine ve Çevresine Özen	360	44,98	6,52

Tablo 4.2.1’de okul öncesi dönem çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği toplam puan ortalaması 152,23 ve standart sapması 18,60 ($x=152,23$; $ss=18,60$) olduğu görülmektedir. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt boyutlarından olan “Kendi eşyasını koruma” alt boyutu ortalaması 13,25 ve standart sapması 2,16 ($x=13,25$; $ss=2,16$) çıkmıştır. Diğer bir alt boyut olan “Yetişkinden ayrılma ve acil duruma müdahale etme” bölümünün ortalaması 8,97 ve standart sapması 3,25 ($x=8,97$; $ss=3,25$) olduğu tespit edilmiştir. “Özbakım ve temizlik “ alt boyutu ortalaması 13,42 ve standart sapması 1,92 ($x=13,42$; $ss=1,92$) olduğu görülmektedir. “Kişilerarası iletişim” alt boyutu ortalaması 26,03 ve standart sapması 3,65 ($x=26,03$; $ss=3,65$) olarak bulunmuştur. “Kendini ifade etme” alt boyutu ortalaması 25,62 ve standart sapması 3,45 ($x=25,62$; $ss=3,45$) olduğu görülmektedir. “Özbakım ve giyinme” alt boyutu ortalaması 19,93 ve standart sapması 4,39 ($x=19,93$; $ss=4,39$) olarak tespit edilmiştir. Son alt boyut olan “Kendine ve çevresine özen gösterme” boyutu ortalaması 44,98 ve standart sapması 6,52 ($x=44,98$; $ss=6,52$) olduğu tabloda görülmektedir.

4.2.1. Okul Öncesi Eğitim Gören Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular

Okul öncesi eğitim gören çocukların cinsiyetlerine göre kendini yönetme davranışlarının değişip değişmediğine dair bulgular Bağımsız örneklem *t Test* ile analiz edilmiş ve sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1. 1 Okul Öncesi Eğitim Gören Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kendini Yönetme Davranışı t Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sdf	p
KYD	kadın	170	155,05	15,85	1,21	2,74	358	,012j
	erkek	190	149,71	20,48	1,48			
Ken ve Çev. Özen	kadın	170	46,08	5,45	,418	3,04	358	00
	erkek	190	44,00	7,22	,524			
Özbak ve Giyinme	kadın	170	20,90	4,08	,313	4,02	358	,02
	erkek	190	19,07	4,48	,325			
Ken. İfade	kadın	170	25,82	3,48	,26	1,01	358	,83
	erkek	190	25,45	3,43	,24			
Kişilerarası İletişim	kadın	170	26,19	3,25	,249	,78	358	,32
	erkek	190	25,88	3,98	,288			
Özbak. ve Tem.	kadın	170	13,67	1,50	,115	2,27	358	,00
	erkek	190	13,21	2,21	,160			
Yet. Ayrı Kal./ Acil Dur. Müd.	kadın	170	9,08	3,28	,252	,57	358	,90
	erkek	190	8,88	3,22	,234			
Ken Eşya.Kor	kadın	170	13,30	1,84	,141	,46	358	,36
	erkek	190	13,20	2,40	,174			

Tablo 4.2.1.1’de görüldüğü üzere okul öncesi eğitim alan çocukların demografik özelliklerinden cinsiyet değişkenine göre Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği ve alt boyutları ortalamalarının anlamlı derecede birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için t testi kullanılmıştır. Test sonucunda “kendini ifade etme” ($t=1.017$, $p>0.05$) “kişilerarası iletişim” ($t=.789$, $p>0.05$) yetişkinden ayrı kalabilme ve acil durumlara müdahale etme” ($t=.576$, $p>0.05$) ve “kendi eşyasını koruma” ($t=.464$, $p>0.05$) alt testinden alınan puanlarda cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Okul öncesi eğitim alan çocukların Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği’nin alt boyutlarından “Kendine ve çevresine özen gösterme”($t=3.049$, $p<0.05$) cinsiyetler arası fark bulunmuştur. “Kendine ve çevresine özen gösterme” alt testinde alınan puanlar açısından kız çocukların ortalaması (46.08), erkek çocukların ortalamalarından (44.00) daha yüksek olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. “Özbakım ve giyinme”($t=4.020$, $p<0.05$) alt testinde alınan puanlar açısından cinsiyetler arası fark bulunmuştur. “Özbakım ve giyinme” alt testinden alınan puanlar açısından kız çocuk ortalaması (20.90) erkek çocukların ortalamasından (19.07) daha yüksek olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. “Özbakım ve

temizlik” alt testinde ($t=2.279$, $p<0.05$) alınan puanlar açısından cinsiyetler arası fark bulunmuştur. Bu alt testten kız çocukların aldıkları puanların ortalaması (13.67) erkek çocuklardan (13.21) yüksek olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

4.2.2.Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Yaşlarına Göre Kendini

Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular

Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin yaşlarına göre kendini yönetme davranışlarının farklılaşıp farklılaşmadığına dair bulgular *Tek Yönlü Varyans Analizi* ile analiz edilmiştir. Bu analize ait bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.2.2. 1: Öğrencilerin Yaşlarına Göre Kendini Yönetme Davranışları ANOVA Testi Sonuçları

Faktör	f, x ve ss değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Yaş	N	\bar{x}	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Kendi Eşyasını Koruma	4	20	12,11	3,04	GArası	38,69	4	9,67	2,09	,08
	5	145	13,09	1,8	Gİçi	1636,80	355	4,61		
	6	195	13,45	2,26	Toplam	1675,50	359			
Yet Ayrı Kal ve Ac Dur.Müd	4	20	6,83	3,83	GArası	97,52	4	24,38	2,33	,05
	5	145	8,90	3,46	Gİçi	3704,29	355	10,43		
	6	195	9,23	2,98	Toplam	3801,82	359			
Özbakım ve Tem.	4	20	11,44	3,60	GArası	79,15	4	19,78	5,62	,00
	5	145	13,48	1,49	Gİçi	1248,96	355	3,51		
	6	195	13,54	1,91	Toplam	1328,12	359			
K.arası İletişim	4	20	24,61	7,32	GArası	55,69	4	13,92	1,04	,38
	5	145	26,02	3,48	Gİçi	4739,90	355	13,35		
	6	195	26,14	3,27	Toplam	4795,60	359			
Kendini İfade Etme	4	20	23,83	4,35	GArası	90,86	4	22,71	1,92	,10
	5	145	25,57	3,52	Gİçi	4197,25	355	11,82		
	6	195	25,83	3,27	Toplam	4288,12	359			
Özbakım ve Giyinme	4	18	16,00	6,42	GArası	372,35	4	93,08	5,04	,00
	5	145	19,59	4,10	Gİçi	6557,17	355	18,47		
	6	195	20,55	4,20	Toplam	6929,53	359			
Ken. ve Çev Öz.	4	18	42,00	9,50	GArası	215,60	4	53,90	1,26	,28
	5	145	44,91	5,70	Gİçi	15079,32	355	42,47		
	6	195	45,28	6,75	Toplam	15294,9	359			

Tablo 4.2.2.1’de görüldüğü üzere örneklemdaki okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının yaşa göre değişip değişmediğini tek yönlü varyans analizi ile analiz edilmiştir. Tablo 4.2.2.1’deki sonuçlara göre “kendi eşyasını koruma” ($F=2.09$, $p>0.05$), “yetişkinden ayrılma ve acil durumlara müdahale etme” ($F=2.33$, $p>0.05$), “kişilerarası iletişim” ($F=1.04$, $p>0.05$), “kendini ifade etme” ($F=1.92$, $p>0.05$),ve “kendine ve çevresine özen” ($F=1.26$, $p>0.05$) alt testlerin puanlarının yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı bulunmuştur. Buna göre Kendini Yönetme Davranışı Ölçeğinin alt boyutlarından olan “özbakım ve temizlik”

($F=5.62$, $p<0.05$) alt testi sonuçlarının yaşa göre farklılaştığı görülmüştür. “Öz bakım ve temizlik” alt testinden alınan puanlar açısından 5 yaş çocuklarının ortalaması (13.48) ve 6 yaş çocuklarının (13.54) ortalamaları 4 yaş çocuklarının ortalamasından (11.44) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. “Özbakım ve giyinme” ($F=5.04$, $p<0.05$) alt testinden alınan puanlar açısından 6 yaş çocuklarının ortalamaları (20.55), 5 yaş çocuklarının (19.59) ve 4 yaş çocukların ortalamalarından (16.00) yüksek olup fark istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır.

4.2.3.Okul Öncesi Eğitim Alan Öğrencilerin Kendini Yönetme

Davranışlarının Aldıkları Anaokulu Eğitim Sürelerine Göre Bulgular

Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin kendini yönetme davranışlarının aldıkları anaokulu eğitim sürelerine göre analizi *Tek Yönlü Varyans Analizi* ile analiz edilmiş ve bulgularına ait tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.2.3. 1: Çocukların Kendini Yönetme Davranışları ve Anaokulu Eğitim Sürelerine Göre ANOVA Testi Analizi

Faktör	f, x ve ss değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Eğit. Yılı	N	\bar{x}	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Kendi Eşyasını Koruma	1	275	13,22	1,93	G Arası	20,204	2	10,10	2,17	,11
	2	46	13,76	3,17	G İçi	1655,2	357	4,637		
	3	39	12,794	2,12	Toplam	1675,5	359			
	Top	360	13,250	2,16						
Yet. Ayrı Kal. ve Acil Dur. Müd.	1	275	8,71	3,23	G Arası	90,087	2	45,04	4,3	,01
	2	46	9,50	2,73	G İçi	3711,7	357	10,39		
	3	39	10,20	3,67	Toplam	3801,8	359			
	Top	360	8,977	3,25						
Özbakım ve Temizlik	1	275	13,443	1,95	G Arası	,935	2	,468	,126	,88
	2	46	13,45	2,00	G İçi	1327,1	357	3,718		
	3	39	13,28	1,57	Toplam	1328,1	359			
	Top	360	13,42	1,92						
Karası İletişim	1	275	26,11	3,55	G Arası	9,299	2	4,650	,347	,70
	2	46	25,65	4,1	G İçi	4786,30	357	13,40		
	3	39	25,89	3,81	Toplam	4795,6	359			
	Top	360	26,03	3,65						
Kendini İfade Etme	1	275	25,66	3,35	G Arası	6,888	2	3,444	,287	,75
	2	46	25,28	4,00	G İçi	4281,23	357	11,99		
	3	39	25,79	3,55	Toplam	4288,12	359			
	Top	360	25,62	3,45						
Özbakım ve Giyinme	1	275	20,18	4,57	G Arası	94,623	2	47,31	2,47	,08
	2	46	19,56	3,98	G İçi	6834,90	357	19,14		
	3	39	18,58	3,18	Toplam	6929,53	359			
	Top	360	19,93	4,39						

Ken ve Çev Özen	1	275	41,05	6,16	G Arası	712,59	2	356,2	8,72	,00
	2	46	44,65	7,24	Gİçi	14582,3	357	40,84		
	3	39	45,60	6,91	Toplam	15294,9	359			
	Top	360	44,98	6,52						

Tablo 4.2.3.1'deki tabloda görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının aldıkları anaokulu eğitim yılına göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığını analiz için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre “özbakım ve giyinme” (F=2.471, p>0.05), “kendini ifade etme” (F=.287, p>0.05), “kişilerarası iletişim” (F=.347, p>0.05), “özbakım ve temizlik” (F=.126, p>0.05) ve “kendi eşyasını koruma” (F=2.179, p>0.05) alt testlerinden alınan puanlarda anaokulu eğitim yıllarına göre kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.2.3.1'de görüldüğü üzere “yetişkinden ayrı kalabilme ve acil durumlara müdahale” (F=4,332, p<.05) alt testinden alınan puanlar çocukların okul öncesi eğitim alma sürelerine göre farklılık göstermiştir. Bu alt testten alınan puan ortalamaları çocukların eğitim alma sürelerine göre bakıldığında üç yıldır okul öncesi eğitim alan çocukların ortalaması (10.20), iki yıldır okul öncesi eğitim alan çocukların ortalamasından (9.50) ve bir yıldır okul öncesi eğitim alan çocukların ortalamasından (8.71) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. “Kendine ve çevresine özen” (F=8.723, p<.05) alt testlerinin ortalamalarının çocukların aldıkları okul öncesi eğitimin yılına göre farklılaştığı açığa çıkmıştır.

Tablo 4.2.3. 2: Çocukların KYD Düzeyinin Anaokulu Eğitim Süresine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) anaokulu eğitim yılı	(J) anaokulu eğitim yılı	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh \bar{x}	p
1	2	0,95	1,02	0,62
	3	-4,54*	1,09	0,00
2	1	-0,95	1,02	0,62
	3	-3,60*	1,39	0,03
3	1	4,54*	1,09	0,00
	2	3,60*	1,39	0,03

Tablo 4.2.3.2'ye bakıldığında kendini yönetme düzeyinin anaokulu eğitim süresine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek için yapılan post-hoc

Tukey testinin vermiş olduğu sonuçlarda bir yıldır anaokuluna devam eden çocukların ortalaması (41.05), iki yıldır eğitim alan çocukların ortalamasından (44.65) ve üç yıldır eğitim alan çocukların ortalamasından (45.60) düşük olup aradaki fark iki yıldır anaokuluna devam eden ve üç yıldır anaokuluna devam eden çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

4.2.4. Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Doğum Sırasına Göre Kendini Yönetme Davranışına Yönelik Bulgular

Tablo 4.2.4. 1: Çocukların Doğum Sırasına Göre KYD Anova Testi Analizi

f, x ve ss değerleri		ANOVA Sonuçları									
Faktör	Doğum sırası	N	\bar{x}	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p	
Ken.Çe v.Özen	1	180	44,10	6,84	G.Arası	315,03	3	105,01	2,50	0,06	
	2	127	45,60	6,24	G.İçi	14979,90	356	42,08			
	3	37	46,51	5,74	Toplam	15294,93	359				
	4. ve üstü	16	46,56	5,85							
	Toplam	360	44,99	6,53							
Özbak ve Giy.	1	180	19,69	4,85	G.Arası	43,88	3	14,63	0,76	0,52	
	2	127	20,40	3,70	G.İçi	6885,65	356	19,34			
	3	37	19,54	4,70	Toplam	6929,53	359				
	4. ve üstü	16	19,88	3,28							
	Toplam	360	19,94	4,39							
Ken. İfade Etme	1	180	25,39	3,61	G.Arası	20,69	3	6,90	0,58	0,63	
	2	127	25,88	3,42	G.İçi	4267,43	356	11,99			
	3	37	25,81	2,99	Toplam	4288,12	359				
	4. ve üstü	16	25,88	3,12							
	Toplam	360	25,63	3,46							
Kişilere rası İletişim	1	180	26,01	3,90	G.Arası	16,12	3	5,37	0,40	0,75	
	2	127	25,89	3,68	G.İçi	4779,48	356	13,43			
	3	37	26,27	2,36	Toplam	4795,60	359				
	4. ve üstü	16	26,88	3,18							
	Toplam	360	26,03	3,65							
Öz bak. Tem.	1	180	13,32	2,19	G.Arası	8,91	3	2,97	0,80	0,49	
	2	127	13,64	1,46	G.İçi	1319,21	356	3,71			
	3	37	13,24	1,71	Toplam	1328,12	359				
	4. ve üstü	16	13,38	2,42							
	Toplam	360	13,43	1,92							
Yet. Ayr. Ve Ac. Dur. Müd.	1	180	9,47	3,32	G.Arası	94,98	3	31,66	3,04	0,03	
	2	127	8,59	3,35	G.İçi	3706,84	356	10,41			
	3	37	8,05	2,52	Toplam	3801,82	359				
	4. ve üstü	16	8,69	2,47							
	Toplam	360	8,98	3,25							
Ke. Eşya. Kor.	1	180	13,27	1,98	G.Arası	4,74	3	1,58	0,34	0,80	
	2	127	13,15	1,94	G.İçi	1670,76	356	4,69			
	3	37	13,54	3,48	Toplam	1675,50	359				
	4. ve üstü	16	13,13	1,96							
	Toplam	360	13,25	2,16							
KYDÖ TOP	1	180	151,26	20,25	G.Arası	372,33	3	124,11	0,36	0,78	
	2	127	153,15	17,18	G.İçi	123953,12	356	348,18			
	3	37	152,97	16,06	Toplam	124325,46	359				
	4. ve üstü	16	154,38	16,41							
	Toplam	360	152,24	18,61							

Tablo 4.2.4.1’de çocukların doğum sırasına göre kendini yönetme davranışlarının farklılaşp farklılaşmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi ile analiz

edilmiştir. Okul öncesi eğitim alan çocukların aileye doğduğu sıraya göre kendini yönetme davranışını ortalamalarının anlamlı derecede farklılık gösterip göstermediğini görme amaçlı tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 4.2.4.1’de görüldüğü gibi kendi davranışını yönetme testi toplam ve alt test puanları doğum sırasına göre anlamlı farklılaşmamaktadır ($p > .05$). Ancak “yetişkinden ayrılma ve acil duruma müdahale etme” alt testi doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmaktadır ($F=3,04$; $p < .05$).

4.2.5. Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Kendini Yönetme Davranışlarının Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Analiz Bulguları

Okul öncesi eğitim alan çocukların kendini yönetme davranışlarının ailedeki çocuk sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için Tek Yönlü Varyans Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir

Tablo 4.2.5. 1: Çocukların KYD’nin Ailedeki Çocuk Sayısına Göre Anova Analizi

f, x ve ss değerleri	ANOVA Sonuçları										
	Faktör	Kardeş Sa.	N	x	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Ken. Çev. Özen	1	79	44,59	6,87	G.Arası	194,73	3	64,91	1,53	0,21	
	2	184	44,52	6,72	G. İçi	15100,20	356	42,42			
	3	74	46,08	5,90	Toplam	15294,93	359				
	4 ve üstü	23	46,52	5,31							
	Toplam	360	44,99	6,53							
Özbak ve Giy.	1	79	18,99	5,58	G.Arası	101,21	3	33,74	1,76	0,15	
	2	184	20,08	3,92	G. İçi	6828,32	356	19,18			
	3	74	20,51	4,20	Toplam	6929,53	359				
	4 ve üstü	23	20,22	3,70							
	Toplam	360	19,94	4,39							
Ken. İfade Etme	1	79	25,71	3,78	G.Arası	13,51	3	4,50	0,37	0,77	
	2	184	25,60	3,22	G. İçi	4274,61	356	12,01			
	3	74	25,41	3,84	Toplam	4288,12	359				
	4 ve üstü	23	26,26	2,99							
	Toplam	360	25,63	3,46							
Kişilerarası İletişim	1	79	26,54	3,48	G.Arası	35,59	3	11,86	0,89	0,45	
	2	184	25,81	3,95	G. İçi	4760,01	356	13,37			
	3	74	25,91	3,22	Toplam	4795,60	359				
	4 ve üstü	23	26,48	3,00							
	Toplam	360	26,03	3,65							
Öz bak. Tem.	1	79	13,19	1,95	G.Arası	22,15	3	7,38	2,01	0,11	
	2	184	13,33	2,03	G. İçi	1305,97	356	3,67			
	3	74	13,88	1,49	Toplam	1328,12	359				
	4 ve üstü	23	13,61	2,06							
	Toplam	360	13,43	1,92							
Yet. Ayr. Ve Ac. Dur. Müd.	1	79	9,65	3,21	G.Arası	64,57	3	21,52	2,05	0,11	
	2	184	8,88	3,36	G. İçi	3737,26	356	10,50			
	3	74	8,41	2,97	Toplam	3801,82	359				
	4 ve üstü	23	9,35	3,21							
	Toplam	360	9,35	3,21							

	Toplam	360	8,98	3,25						
Ke. Eşya.	1	79	13,37	1,78	G.Arası	4,94	3	1,65	0,35	0,79
Kor.	2	184	13,29	1,98	G. İçi	1670,56	356	4,69		
	3	74	13,14	2,89	Toplam	1675,50	359			
	4 ve üstü	23	12,91	2,09						
	Toplam	360	13,25	2,16						
KYDÖTO	1	79	152,04	19,28	G.Arası	413,14	3	137,71	0,40	0,76
P	2	184	151,50	19,25	G. İçi	123912,3	356	348,07		
	3	74	153,32	17,04	Toplam	124325,4	359			
	4 ve üstü	23	155,35	16,35						
	Toplam	360	152,24	18,61						

Tablo 4.2.5.1’de okul öncesi eğitim alan çocukların kendini yönetme davranışlarının kaç kardeş olduklarına göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. “kendi eşyasını koruma” ($F=.35, p>0.05$), “yetişkinden ayrılma ve acil durumlara müdahale” ($F=2.05, p>0.05$), “kişilerarası iletişim” ($F=.89, p>0.05$), “kendini ifade etme” ($F=.37, p>0.05$), “özbakım ve giyinme” ($F=1.76, p>0.05$), “kendine ve çevresine özen” ($F=1.53, p>0.05$), “özbakım ve temizlik” alt boyutunun ($F=2.01, p>0.05$) ortalamaları alt testlerinden alınan puanlara bakıldığında kaç kardeş olduklarına göre anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

4.2.6. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışının

Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışının ebeveyn eğitim durumuna göre istatistiksel olarak değişip değişmediğini analiz etme amaçlı *Tek Yönlü Varyans Analizi* yapılmıştır. Analize dair bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo 4.2.6. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışının Ebeveyn Eğitim Durumuna Göre ANOVA Testi

f, x ve ss değerleri		ANOVA Sonuçları								
Faktör	Eğit Dur	N	\bar{x}	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
Ken.Çev.Özen	ilkokul	82	46,17	7,14	GArası	686,68	5	171,6	4,17	,00
	ortaokul	75	44,19	5,57	Gİçi	14608,26	354	41,15		
	lise	114	45,94	6,04	Toplam	15294,93	359			
	lisans	78	43,88	7,17						
	lüstü	14	39,55	3,01						
	Total	360	44,99	6,53						
Özbak ve Giy.	ilkokul	82	20,96	4,86	GArası	234,33	5	58,58	3,10	,01
	ortaokul	75	19,27	4,58	G İçi	6695,20	354	18,86		
	lise	114	20,29	3,92	Toplam	6929,53	359			
	lisans	78	19,35	4,32						
	lüstü	14	17,36	2,38						
	Total	360	19,94	4,39						
Ken. İfade Etme	ilkokul	82	25,30	3,60	G Arası	32,85	5	8,21	,68	,60
	ortaokul	75	25,40	4,08	G İçi	4255,27	354	11,98		
	lise	114	26,03	2,77	Toplam	4288,12	359			
	lisans	78	25,67	3,45						
	lüstü	14	25,18	4,33						
	Total	360	25,63	3,46						
Kişilerarası İletişim	ilkokul	82	25,73	3,94	GArası	37,20	5	9,30	,69	,59
	ortaokul	75	26,09	3,31	G İçi	4758,40	354	13,4		
	lise	114	26,29	2,91	Toplam	4795,60	359			
	lisans	78	26,12	4,59						
	lüstü	14	24,64	3,35						
	Total	360	26,03	3,65						
Öz bak. Tem.	ilkokul	82	13,40	2,22	GArası	32,96	5	8,24	2,25	,06
	ortaokul	75	12,97	1,83	Gİçi	1295,16	354	3,64		
	lise	114	13,65	1,53	Toplam	1328,12	359			
	lisans	78	13,68	2,18						
	lisansüstü	14	12,64	1,36						
	Total	360	13,43	1,92						
Yet. Ayr. Ve Ac. Dur. Müd.	ilkokul	82	9,22	2,95	GArası	178,59	5	44,64	4,37	,00
	ortaokul	75	7,80	3,13	Gİçi	3623,23	354	10,20		
	lise	114	9,16	2,96	Toplam	3801,82	359			
	lisans	78	9,77	3,80		74,14				
	lüstü	14	7,73	2,97		1601,36				
	Total	360	8,98	3,25		1675,50				
Ke. Eşya. Kor.	ilkokul	82	13,78	2,69	G Arası	74,14	5	18,534	4,10	,00
	ortaokul	75	12,92	1,97	G İçi	1601,36	354	4,51		
	lise	114	13,45	1,52	Toplam	1675,50	359			
	lisans	78	12,96	2,31						
	lüstü	14	11,55	2,38						
	Total	360	13,25	2,16						
KYDÖTOP	ilkokul	82	154,5	20,5	GArası	4252,17		1063,04	3,14	,01
	ortaokul	75	148,6	16,3	Gİçi	120073,2		338,23		
	lise	114	154,8	15,5	Toplam	124325,4				
	lisans	78	151,4	21,8						
	lüstü	14	138,6	14,0						
	Total	360	152,24	18,61						

Tablo 4.2.6.1’de görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının ortalamalarının ebeveyn eğitim durumlarına göre farklılaşım farklılaşmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt testlerinden olan “kendini ifade etme” (F=.68, p>0.05),

“kişilerarası iletişim” ($F=.69, p>0.05$), “özbakım ve temizlik” ($F=2.25, p>0.05$) alınan puanların okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin eğitim seviyelerine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede değişmediği tespit edilmiştir.

Kendini Yönetme Davranışı testinin toplam puanlarının ($F=3.14, p<.05$) bu testin alt testlerinden olan “kendi eşyasını koruma” ($F=4.10, p<.05$) grup ortalamalarında farklılaştığı görülmektedir. Lisansüstü mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (11.54), ortaokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (12.92), lisans mezunu ebeveynlerin çocukları (12.96), lise mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (13.44) ve ilkokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (13.78) arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı çıkmıştır.

Bu ölçeğin diğer alt testi olan “yetişkinden ayrı kalabilme- acil durumlara müdahale edebilme” ($F=4.37, p<.05$) testinden alınan puanların ortalamaları büyükten küçüğe lisans mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması(9.76), ilkokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (9.21), lise mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (9.15), ortaokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (7.80) ve en düşük ortalama lisans üstü mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalamasıdır (7.72). Ortalamalar arasındaki farkların ebeveynlerin eğitim seviyesine göre anlamlı derecede farklılaştığı tespit edilmiştir.

Bu testin diğer alt testi “özbakım ve giyinme” ($F=3.10, p<.05$) ortalamaları küçükten büyüğe lisansüstü mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (17.36), ortaokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (19.26), lisans mezunu ebeveynlerinin çocuklarının ortalaması (19.34), lise mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (20.28) ilkokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (20.96) olarak çıkmıştır. Ortalamalar arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Bu testin diğer bir alt testi olan “kendine ve çevresine özen gösterme” ($F=4.17, p<.05$) ortalamalar ebeveynlerin eğitim durumlarına göre küçükten büyüğe doğru lisansüstü mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (39.54), lisans mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (43.88), ortaokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (44.18), lise mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalaması (45.93) ve en yüksek ortalama ilkokul mezunu ebeveynlerin çocuklarının ortalamasıdır (46.17). Ortalamalarda ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre grupların ortalamaları arası farklar istatistiksel olarak anlamlı görülmüştür.

Tablo 4.2.6. 2: Çocukların KYD Alt Testlerinden Kendi Eşyasını Koruma Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) ebeveyn eğitim	(J) ebeveyn eğitim	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
ilkokul	ortaokul	0,86	0,34	0,09
	lise	0,33	0,31	0,82
	lisans	0,82	0,34	0,11
	lisansüstü	2,23*	0,68	0,01
ortaokul	ilkokul	-0,86	0,34	0,09
	lise	-0,53	0,32	0,45
	lisans	-0,04	0,34	1,00
	lisansüstü	1,37	0,69	0,27
lise	ilkokul	-0,33	0,31	0,82
	ortaokul	0,53	0,32	0,45
	lisans	0,49	0,31	0,53
	lisansüstü	1,90*	0,67	0,04
lisans	ilkokul	-0,82	0,34	0,11
	ortaokul	0,04	0,34	1,00
	lise	-0,49	0,31	0,53
	lisansüstü	1,42	0,68	0,24
lisansüstü	ilkokul	-2,23*	0,68	0,01
	ortaokul	-1,37	0,69	0,27
	lise	-1,90*	0,67	0,04
	lisans	-1,42	0,68	0,24

Tablo 4.2.6.2’ye bakıldığında çocukların kendini yönetme alt testlerinden “kendi eşyasını koruma” alt testi puanlarının ebeveyn eğitim seviyesi değişkenine göre yapılan post-hoc Tukey testinin analiz sonuçlarına göre ebeveynleri ilköğretim mezunu olan çocukların kendi eşyasını koruma puan ortalaması (13.78), ebeveyni lisansüstü mezunu olan çocukların ortalamasından (11.55) yüksek olup ebeveyni ilköğretim mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Tabloya göre ebeveynleri lise mezunu olan çocukların kendi eşyasını koruma puan ortalaması (13.45), ebeveyni lisansüstü mezunu olan çocukların ortalamasından (11.55) yüksek olup ebeveyni lise mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Tablo 4.2.6. 3: Çocukların KYD Alt Testlerinden Kendine ve Çevresine Özen Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) ebeveyn eğitim	(J) ebeveyn eğitim	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
ilkokul	ortaokul	1,98	1,02	0,30
	lise	0,23	0,93	1,00
	lisans	2,29	1,01	0,16
	lisansüstü	6,62*	2,06	0,01
ortaokul	ilkokul	-1,98	1,02	0,30
	lise	-1,75	0,95	0,35
	lisans	0,30	1,04	1,00
	lisansüstü	4,64	2,07	0,17
lise	ilkokul	-0,23	0,93	1,00
	ortaokul	1,75	0,95	0,35
	lisans	2,05	0,94	0,19
	lisansüstü	6,39*	2,03	0,01
lisans	ilkokul	-2,29	1,01	0,16
	ortaokul	-0,30	1,04	1,00
	lise	-2,05	0,94	0,19
	lisansüstü	4,34	2,07	0,22
lisansüstü	ilkokul	-6,62*	2,06	0,01
	ortaokul	-4,64	2,07	0,17
	lise	-6,39*	2,03	0,01
	lisans	-4,34	2,07	0,22

Tablo 4.2.6.3'e bakıldığında çocukların kendini yönetme alt testlerinden "kendine ve çevresine özen" alt testi puanlarının ebeveyn eğitim seviyesi değişkenine göre yapılan post-hoc Tukey testinin analiz sonuçlarına göre ebeveynleri ilkökul mezunu olan çocukların kendine ve çevresine özen puan ortalaması (46.17), ebeveyni lisansüstü mezunu olan çocukların ortalamasından (39.55) yüksek olup ebeveyni ilkökul mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Tabloya göre ebeveynleri lise mezunu olan çocukların kendine ve çevresine özen puan ortalaması (45.94), ebeveyni lisansüstü mezunu olan çocukların ortalamasından (39.55) yüksek olup ebeveyni lise mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Tablo 4.2.6. 4: Çocukların KYD Alt Testlerinden Yetişkinden Ayrılma-Acil Duruma Müdahale Düzeyinin Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) ebeveyn eğitim	(J) ebeveyn eğitim	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	$Sh_{\bar{x}}$	<i>p</i>
ilkokul	ortaokul	1,41*	0,51	0,04
	lise	0,06	0,46	1,00
	lisans	-0,55	0,51	0,81
	lisansüstü	1,49	1,03	0,59
ortaokul	ilkokul	-1,41*	0,51	0,04
	lise	-1,35*	0,47	0,04
	lisans	-1,96*	0,52	0,00
	lisansüstü	0,07	1,03	1,00
lise	ilkokul	-0,06	0,46	1,00
	ortaokul	1,35*	0,47	0,04
	lisans	-0,61	0,47	0,69
	lisansüstü	1,43	1,01	0,62
lisans	ilkokul	0,55	0,51	0,81
	ortaokul	1,96*	0,52	0,00
	lise	0,61	0,47	0,69
	lisansüstü	2,04	1,03	0,28
lisansüstü	ilkokul	-1,49	1,03	0,59
	ortaokul	-0,07	1,03	1,00
	lise	-1,43	1,01	0,62
	lisans	-2,04	1,03	0,28

Tablo 4.2.6.4'e bakıldığında çocukların kendini yönetme alt testlerinden "yetişkinden ayrılma ve acil duruma müdahale etme" alt testi puanlarının ebeveyn eğitim seviyesi değişkenine göre yapılan post-hoc Tukey testinin analiz sonuçlarına göre ebeveynleri lise mezunu olan çocukların yetişkinden ayrılma ve acil duruma müdahale etme ortalaması (9.16), ve ebeveyni lisans mezunu olan çocukların ortalaması (9.77) ebeveyni ortaokul mezunu olanların ortalamasından (7.80) yüksek olup ebeveyni lisans ve lise mezunu olanlar lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

4.2.7. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynler Haricinde Bakım Verenleri Olma Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışına Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynler haricinde bakım verenleri olma durumlarına göre kendini yönetme davranışlarının farklılaşıp farklılaşmadığına dair verileri analiz için *Bağımsız Örneklem t Testi* kullanılmıştır. Aşağıdaki tabloda *t Test* analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2.7. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynler Haricinde Bakım Verenleri Olma Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışları T testi

Faktör	Bakım Veren	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	<i>t Testi</i>		
						<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Ken.Çev.Özen	var	109	42,02	7,94	0,76	-5,95	358	0,00
	yok	251	46,27	5,34	0,34			
Öz bakım ve Giy.	var	109	19,14	5,29	0,51	-2,29	358	0,11
	yok	251	20,28	3,90	0,25			
Ken.İfade Etme	var	109	25,28	3,91	0,37	-1,28	358	0,04
	yok	251	25,78	3,24	0,20			
Kiş arası İletişim	var	109	25,19	4,33	0,41	-2,91	358	0,18
	yok	251	26,40	3,26	0,21			
Özbak.tem	var	109	13,21	2,43	0,23	-1,41	358	0,01
	yok	251	13,52	1,65	0,10			
Yet Ayr. Ac. Dur. Müd	var	109	8,54	3,44	0,33	-1,68	358	0,27
	yok	251	9,17	3,16	0,20			
Ken. Eşyasını Kor.	var	109	13,09	2,87	0,27	-0,92	358	0,01
	yok	251	13,32	1,77	0,11			
KYDÖTOP	var	109	146,47	22,5	2,16	-3,96	358	0,01
	yok	251	154,75	16,0	1,01			

Tablo 4.2.7.1’de okul öncesi dönem çocuklarının anne-babaları haricinde bir bakım veren olup olmamasına göre kendini yönetme davranışlarının farklılaşma durumları t test sonuçları verilmiştir. Yapılan t test sonucunda kendini yönetme davranışları ölçeği alt testlerinden “özbakım ve giyinme” ($t=-2.286$, $p>0.05$), “kişilerarası iletişim” ($t=-2.906$, $p>0.05$), “yetişkinden ayrılma ve acil duruma müdahale” ($t=-1.681$, $p>0.05$) testlerindeki ortalama sonuçları bakım verenin olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmamaktadır. Yapılan t test sonucunda başka bir bakım vereni olan ve olmayan çocuklardan oluşan kendini yönetme davranışları ölçeği grup puan ortalamaları birbirinden farklı çıkmıştır ($t=3.956$, $p<0.05$). Başka bir bakım vereni olmayan çocukların ortalaması(154.74)

başka bakım vereni olan çocukların ortalamasından(146.46) istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bu testin alt testlerinden olan “kendine ve çevreye özen (t=-5.951, p<.05) puanları bakım verenin olup olmamasına göre farklılaşmaktadır. Anne-babası haricinde bakım vereni olan çocukların ortalaması (42.01), bakım vereni olmayan çocukların ortalaması (46.27) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı görülmüştür. “Öz bakım ve temizlik” (t=-1.411, p<.05) alt testi puanları bakım veren olup olmamasına göre farklılık göstermektedir. Bakım vereni olan çocukların ortalaması (13.21), bakım vereni olmayan çocukların ortalaması (13.52) birbirinden istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmaktadır. “Kendi eşyasını koruma” (t=-.916, p<.05) alt testinin ortalaması çocuğun ebeveyni haricinde bakım vereninin varsa (13.09) yoksa ortalamasından (13.31) istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı çıkmıştır. “Kendini ifade etme” (t=-1.277, p<.05) alt testinin çocukların ebeveynleri dışında bakım vereni olup olmamasına göre farklılık göstermektedir. Ebeveyni dışında bakım vereni olan çocukların ortalaması (25.27), bakım vereni olmayan çocukların ortalaması (25.78) arası fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

4.2.8. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma

Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışlarına Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin çalışma durumlarına göre kendini yönetme davranışlarının istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığı Bağımsız Örneklem t Testi ile analiz edilmiştir. Tablo 4.2.8.1’de analiz sonuçlarına dair bulgular özet halinde verilmiştir.

Tablo 4.2.8. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına Göre Kendini Yönetme Davranışları T testi

	Ebeveyn Çalışma	N	\bar{x}	—	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
							t	Sd	p
Ken.Çev.Öz	evet	130	43,05	6,92	,60	-5,951	360	,03	
	hayır	230	46,07	6,0	,3				
Öz.Bak.Giy.	evet	130	19,61	4,90	,43	-2,286	360	,49	
	hayır	230	20,1	4,07	,26				
Ken.İfade.Et	evet	130	25,3	3,49	,30	-1,277	360	,34	
	hayır	230	25,8	3,43	,22				
Kiş.Arası İle	evet	130	25,7	3,56	,31	-2,906	360	,89	
	hayır	230	26,20	3,69	,24				
Öz.Bak.Tem	evet	130	13,45	1,74	,15	-1,411	360	,67	
	hayır	230	13,41	2,01	,13				
Yet.Ay.Acil	evet	130	8,92	3,28	,28	-1,681	360	,87	
	hayır	230	9,00	3,24	,21				
Ken.Eşy.Kor	evet	130	13,21	1,80	,15	-0,916	360	,18	
	hayır	230	13,26	2,34	,15				

Tablo 4.2.8.1’de okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerinin çalışıp çalışmamasına göre kendini yönetme davranışlarında grupların ortalamaları arasında

anlamli derecede farklılık olup olmadığı t testi ile analiz edilmiştir. Bu tabloya göre kendini yönetme davranışı çocukların ebeveynlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamli derecede farklılaşmamaktadır ($t=-3.95, p>.05$). Sadece bu testin alt testlerinden olan “kendine ve çevreye özen gösterme” alt testinden alınan puanlar karşılaştırıldığında ebeveyni çalışmayan çocukların ortalaması (46.07) ebeveyni çalışan çocukların ortalamasından (43.05) yüksek çıkmıştır. Çocukların “kendine ve çevreye özen gösterme” alt testi ortalamaları ebeveynlerinin çalışıp çalışmamasına göre anlamli derecede farklılaşmaktadır ($t=-5.95, p<.05$).

4.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ve Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ve ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Pearson Korelasyon Analizi ile analiz edilmiş ve Tablo 4.3.1’de sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.3. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ve Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki Korelasyon Analizi

	ÇBM	KYDÖ	Ken. eşyasını kor.	Yet. ayrılma .	Özbak. ve tem	Kararı iletişim	Kendini ifade etme	Özbakım giyinme	Kendine ve çev özen	SDYM	BYM	KYM
ÇBM	1	,11*	,02	,06	,00	,07	,14**	,15**	,07	,84**	,70**	,89*
KYDÖ		1	,56*	,57**	,64**	,78**	,75**	,76**	,83**	,11*	,01	,13*
Ken.eş.ko			1	,29**	,25**	,48**	,46**	,28**	,33**	,03	-,08	,05
Yet. ayr				1	,28**	,39**	,39**	,33**	,29**	,07	,01	,05
Özbak te.					1	,44**	,44**	,45**	,51**	-,0	-,02	,02
K.arası il.						1	,71**	,44**	,52**	,04	,02	,09
Ked.ifade etme							1	,42**	,46**	,13*	,03	,15**
Özbak ve giyinme								1	,63**	,16**	,05	,13*
Ken.çev.ö									1	,06	,00	,09
SDYM										1	,43**	,60*
BYM											1	,49*
KYM												1

**p<0.01; *p<0.05

Tablo 4.3.1’de okul öncesi dönem çocuklarının kendilerini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz etmek amaçlı yapılan Korelasyon Analizinin sonuçları görülmektedir. Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği toplam puanları ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Toplam puanları arasında istatistiksel olarak zayıf derecede pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.11$; $p<0.05$). Ebeveynlerin kendileri için doldurduğu Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt testlerinden biri olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi puanları ile çocukları için doldurdıkları Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt testlerinden biri olan “kendini ifade etme” alt testi puanları arasında zayıf derecede pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.15$; $p<0.01$). Buna göre ebeveynlerin kendine yönelik mükemmeliyetçi yapısı ile çocuklarının kendini ifade etmesi arasında zayıf pozitif korelasyon bulunmuştur. Yine ebeveynlerin kendileri için doldurduğu Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt testlerinden biri olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi puanları ile çocukları için doldurdıkları Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt testlerinden biri olan “kendini ifade etme” alt testi puanları arasında zayıf derecede pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.13$; $p<0.05$). Buna göre ebeveynlerin sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçi yapısı ile çocuklarının kendini ifade etmesi arasında zayıf pozitif korelasyon bulunmuştur. Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt testlerinden biri olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi puanları ile çocukları için doldurdıkları Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt testlerinden biri olan “öz bakım ve giyinme” alt testi puanları arasında zayıf derecede pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.13$; $p<0.05$). Buna göre ebeveynlerin kendine yönelik mükemmeliyetçi yapısı ile çocuklarının özbakımlarını ve giyinme davranışlarını sergilemesi arasında zayıf pozitif korelasyon bulunmuştur. Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik ölçeğinin alt testlerinden biri olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi puanları ile çocukları için doldurdıkları Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği alt testlerinden biri olan “öz bakım ve giyinme” alt testi puanları arasında zayıf derecede pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0.16$; $p<0.01$). Buna göre ebeveynlerin sosyal düzene yönelik olan mükemmeliyetçi yapısı ile çocuklarının özbakımlarını ve giyinme davranışlarını sergilemesi arasında zayıf pozitif korelasyon bulunmuştur. Çocukların Kendini Yönetme Davranışları ölçeği alt boyutları olan “özbakım ve giyinme” ve “kendine ve çevresine özen” puanları arasında orta düzeyde pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0.63$; $p<0.01$). Yine Kendini Yönetme

Davranışları Ölçeği alt boyutlarından “kişilerarası iletişim” ve “kendini ifade etme” puanları arasında yüksek derecede pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0.71$, $p<0.01$). Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarından olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” ve “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” puanları arasında orta düzeyde pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0.60$; $p<0.01$).

4.4.Ebeveynlerin Mükemmeliyetçiliklerine Yönelik Bulgular

4.4.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Yaşa Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin yaşa göre mükemmeliyetçilik düzeylerinin farklılaşma durumları *Tek Yönlü Varyans Analizi* ile analiz edilmiştir. Aşağıdaki tabloda analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4.1. 3: Ebeveynlerin Yaşa Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları

f, x ve ss değerleri		ANOVA Sonuçları								
Faktör	Ebeveyn Yaşı	N	x	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
ÇBM	20-30	100	171,73	40,03	G.Arası	15769,69	3	5256,56	3,99	0,01
	31-40	207	186,04	33,94	G. İçi	468987,81	356	1317,38		
	40 ve üstü	53	187,94	35,67	Toplam	484757,50	359			
	Toplam	360	182,25	36,75						
KYM	20-30	100	86,17	19,70	G.Arası	2717,09	3	905,70	2,65	0,05
	31-40	207	91,68	17,71	G. İçi	121662,51	356	341,75		
	40 ve üstü	53	93,54	17,64	Toplam	124379,60	359			
	Toplam	360	90,35	18,61						
BYM	20-30	100	33,80	10,62	G.Arası	1432,06	3	477,35	4,53	0,00
	31-40	207	38,17	10,24	G. İçi	37541,93	356	105,45		
	40 ve üstü	53	38,58	9,81	Toplam	38973,99	359			
	Toplam	360	37,01	10,42						
SDYM	20-30	100	51,76	15,87	G.Arası	1378,03	3	459,34	2,03	0,11
	31-40	207	56,20	14,38	G. İçi	80505,17	356	226,14		
	40 ve üstü	53	55,82	15,37	Toplam	81883,20	359			
	Toplam	360	54,90	15,10						

Tablo 4.4.1.1’de görüldüğü üzere ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği tamamından alınan puanlar karşılaştırıldığında ebeveynlerin yaşlarına göre puanların farklılık gösterdiği görülmüştür (F=3.990, p<0.05). Ebeveynlerin mükemmeliyetçiliğini ölçen bu testte 20-30 yaş arası ortalama (171.73), 31-40 yaş arası ortalama (186.04), 41-50 yaş arası ortalama (187.94) ve 51 yaş ve üstü puan ortalaması (176.33) arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarından olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” 20-30 yaş arası ortalama (86.17), 31-40 yaş arası ortalama (91.67), 41-50 yaş arası ortalama (93.54) ve 51 yaş ve üstü puan ortalaması (84.66) arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık çıkmıştır (F=2.650, p<0.05). “Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik “ alt testinden alınan puanların ortalaması” 20-30 yaş arası ortalama (33.80), 31-40 yaş arası ortalama (38.16), 41-50 yaş arası ortalama (38.58) ve 51 yaş ve üstü puan ortalaması (37.33) arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık tespit edilmiştir (F=4.527, p<0.05).

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin alt boyutlarından olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” testi yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür (F=2.031, p>0.05).

Tablo 4.4.1. 4: Ebeveynlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyinin Yaşa Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) yaş	(J) yaş	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh \bar{x}	p
20-30	31-40	-14,313*	4,42	0,01
	40 ve üstü	-16,21	6,29	0,05
	51-ve üstü	-4,60	21,27	1,00
31-40	20-30	14,313*	4,42	0,01
	40 ve üstü	-1,90	5,72	0,99
40 ve üstü	20-30	16,21	6,29	0,05
	31-40	1,90	5,72	0,99

Tablo 4.4.1.2’ye bakıldığında ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri puanlarının ebeveyn yaşı değişkenine göre yapılan post-hoc Tukey testinin analiz

sonuçlarına göre ebeveynlerden 31-40 yaş aralığında olanların ortalaması (186.04), ebeveynlerden 20-30 yaş arası olanların mükemmeliyetçilik puan ortalamasından (171.73) yüksek olup, aradaki fark yaşı 31-40 yaş arasında olan ebeveynler lehine istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı çıkmıştır.

4.4.2. Ebeveynlerin Cinsiyete Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Yönelik Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin cinsiyete göre mükemmeliyetçilik düzeyleri *Bağımsız Örneklem t Testi* ile analiz edilmiştir. Tablo 4.4.2.1.'de analiz sonuçlarına dair bulgular verilmiştir.

Tablo 4.4.2. 2: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Cinsiyete Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri T Testi Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	t Testi		
						t	Sd	p
ÇBMTOP	kadın	301	180,12	36,63	2,11	-2,49	358	,79
	erkek	59	193,10	35,68	4,64			
KYMTOP	kadın	301	89,52	18,35	1,05	-1,90	358	,51
	erkek	59	94,55	19,48	2,53			
BYMTOP	kadın	301	36,37	10,48	,60	-2,62	358	,69
	erkek	59	40,23	9,5	1,23			
SDYMTOP	kadın	301	54,22	15,30	,88	-1,90	358	,13
	erkek	59	58,30	13,65	1,77			

Tablo 4.4.2.1.'de görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır sorusu t Test ile test edilmiştir. Ebeveynlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilik düzeyleri puanları ortalaması göz önüne alındığında cinsiyetlere ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t=-2.498$, $p>0.05$) Ayrıca Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt testlerinden olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=-1.906$, $p>0.05$) “başkasına yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=-2.627$, $p>0.05$) ve “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=-1.902$, $p>0.05$) boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

4.4.3:Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çocuk Sayısına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin çocuk sayısına göre mükemmeliyetçilik düzeylerini analiz etmek için *Tek Yönlü Varyans Analizi* kullanılmıştır. Analize dair bulgular Tablo 4.4.3.1’de verilmiştir.

Tablo 4.4.3. 2: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çocuk Sayısına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları

f, x ve ss değerleri		ANOVA Sonuçları								
Faktör	Çocuk Sa.	N	x	Ss	Var.K.	KT	Sd	KO	F	p
ÇBM	1	79	186,00	32,50	G.Arası	36641,73	3	12213,91	9,70	0,00
	2	184	173,53	37,17	G. İçi	448115,76	356	1258,75		
	3	74	192,19	34,94	Toplam	484757,5	359			
	4 ve üz	23	207,13	32,88						
	Toplam	360	182,25	36,75						
KYM	1	79	92,85	17,47	G.Arası	5223,35	3	1741,12	5,20	0,02
	2	184	86,86	19,39	G. İçi	119156,24	356	334,71		
	3	74	93,69	16,69	Toplam	124379,59	359			
	4 ve üz	23	98,87	16,76						
	Toplam	360	90,35	18,61						
BYM	1	79	37,33	10,47	G.Arası	1875,80	3	625,27	6,00	0,01
	2	184	35,14	10,14	G. İçi	37098,18	356	104,21		
	3	74	39,50	10,15	Toplam	38973,98	359			
	4 ve üz.	23	42,78	10,06						
	Toplam	360	37,01	10,42						
SDYM	1	79	55,82	13,56	G.Arası	5978,0	3	1992,69	9,35	0,00
	2	184	51,53	14,85	G. İçi	75905,12	356	213,22		
	3	74	59,00	14,69	Toplam	81883,19	359			
	4 ve üz.	23	65,48	15,73						
	Toplam	360	54,90	15,10						

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır sorusu bağlamında Anova Testi yapılmıştır. Tablo 4.4.3.1’de yapılan testin sonuçları gösterilmektedir. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nden alınan puanların ortalamaları çocuk sayısına göre farklılaşma göstermektedir. Bir çocuğu olan ebeveynlerin ortalaması (186.00), iki

çocuğu olanların ortalaması (173.53), üç çocuğu olanların ortalaması (192.18), dört ve üzeri çocuğu olanların ortalaması (207.13), ($F=9.70$, $p<0.05$) olup istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarından olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” alt testinden alınan puanların çocuk sayılarına göre bir çocuğu olan ebeveynlerin ortalaması (92.84), iki çocuğu olanların ortalaması (86.86), üç çocuğu olanların ortalaması (93.68), dört ve üzeri çocuğu olanların ortalaması (98.87), bu grupların ortalamaları arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=5.20$, $p<0.05$). “Başkasına yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi ebeveynin sahip olduğu çocuk sayısına göre puanlarının ortalamaları bir çocuğu olan ebeveynlerin ortalaması (37.32), iki çocuğu olanların ortalaması (35.14), üç çocuğu olanların ortalaması (39.50), dört ve üzeri çocuğu olanların ortalamasından (42,78) düşük olup, ortalamalar arası farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F=6.00$, $p<0.05$). “Sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” alt testinden ebeveynlerin aldıkları puanların ortalamalarının farklılaştığı görülmüştür. Grupların ortalamaları bir çocuğu olan ebeveynlerin ortalaması (55.82), iki çocuğu olanların ortalaması (51.52), üç çocuğu olanların ortalaması (59.00), dört çocuğu olanların ortalaması (65.48) arası farklar istatistiksel olarak anlamlı görülmektedir ($F=9.35$, $p<0.05$).

4.4.4.Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Eğitim Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre mükemmeliyetçilik düzeyleri *Tek Yönlü Varyans Analizi* ile analiz edilmiştir. Bulgular Tablo 4.4.4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.4.4. 1: Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri ANOVA Testi Sonuçları

<i>f</i> , <i>x</i> ve <i>ss</i> değerleri					ANOVA Sonuçları					
Faktör	Eğitim Durumu	<i>N</i>	\bar{x}	<i>Ss</i>	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
ÇBM	ilkokul	82	198,15	30,45	G Arası	49961,135	4	12490,28	10,19	,00
	o.okul	75	167,73	37,53	G içi	434796,36	355	1224,77		
	lise	114	178,03	34,63	T op	484757,50	359			
	lisans	78	181,12	39,06						
	l.üstü	14	214,27	15,42						
	Total	360	182,25	36,74						
KYM	ilkokul	82	95,548	15,79	G Arası	7748,684	4	1937,17	5,896	,00
	o.okul	75	83,866	19,27	G içi	116630,91	355	328,53		
	lise	114	89,289	17,93	T op	124379,59	359			
	lisans	78	90,641	20,32						
	l.üstü	14	104,6	8,686						
	Total	360	90,34	18,61						
BYM	ilkokul	82	39,81	9,649	G Arası	3094,847	4	773,71	7,655	,00
	o.okul	75	33,61	10,22	G içi	35879,142	355	101,06		
	lise	114	34,75	10,50	T op	38973,989	359			
	lisans	78	39,71	10,01						
	l.üstü	14	43,27	6,420						
	Total	360	37,00	10,41						
SDYM	ilkokul	82	62,79	13,63	G Arası	9598,152	4	2399,53	11,78	,00
	o.okul	75	50,25	14,25	G içi	72285,045	355	203,62		
	lise	114	53,99	15,55	T op	81883,197	359			
	lisans	78	50,76	13,62						
	l.üstü	14	66,36	7,060						
	Total	360	54,89	15,10						

Tablo 4.4.4.1'deki tabloda görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını analiz etmek için Anova testi yapılmıştır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçili Ölçeği puan ortalamaları eğitim düzeylerine göre farklılık göstermiştir. Grup ortalamalarına bakıldığında ilkokul mezunu ebeveynlerin ortalaması (198.15), ortaokul mezunu ebeveynlerin ortalaması (167.73), lise mezunu ortalaması (178.03), lisans mezunu ebeveynlerin ortalaması (181.12) ve lisans üstü mezunu ebeveynlerin ortalaması (214.27) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı

bulunmuştur ($F=10.19$, $p<0.05$). Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt testlerinden “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” alt testi puan ortalamaları ilkökul mezunu ebeveynlerin ortalaması (95.54), ortaokul mezunu ebeveynlerin ortalaması (83.86), lise mezunu ortalaması (89.28), lisans mezunu ebeveynlerin ortalaması (90.64) ve lisans üstü mezunu ebeveynlerin ortalaması (104.63) arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F=5.89$, $p<0.05$). Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt testlerinden “başkasına yönelik mükemmeliyetçilik” testi alınan puan ortalamaları ortalamaları ilkökul mezunu ebeveynlerin ortalaması (39.81), ortaokul mezunu ebeveynlerin ortalaması (33.61), lise mezunu ortalaması (34.75), lisans mezunu ebeveynlerin ortalaması (39.71) ve lisans üstü mezunu ebeveynlerin ortalaması (43.27) arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F=7.65$, $p<0.05$). Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Testi üçüncü alt testi olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” testinden alınan puanların ortalamaları ilkökul mezunu ebeveynlerin ortalaması (62.79), ortaokul mezunu ebeveynlerin ortalaması (50.25), lise mezunu ortalaması (53.99), lisans mezunu ebeveynlerin ortalaması (50.76) ve lisans üstü mezunu ebeveynlerin ortalaması (66.36) arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=11.78$, $p<0.05$)

Tablo 4.4.4. 2: Ebeveynlerin Mükemmeliyetçilik Düzeyinin Eğitim Seviyesine Göre Hangi Gruplar Arasında Farklılaştığını Belirlemek İçin Yapılan Tukey Testi

(I) ebeveyn eğitim	(J) ebeveyn eğitim	$\bar{x}_i - \bar{x}_j$	Sh \bar{x}	<i>p</i>
ilkokul	o.okul	30,42*	5,59	,000
	lise	20,12*	5,07	,000
	lisans	17,03*	5,54	,020
	l.üstü	-16,11	11,24	,610
ortaokul	ilkokul	-30,4*	5,59	,00
	lise	-10,30	5,20	,28
	lisans	-13,39	5,66	,13
	l.üstü	-46,53*	11,30	,00
lise	ilkokul	-20,12*	5,07	,00
	o.okul	10,30	5,20	,28
	lisans	-3,09	5,14	,97
	l.üstü	-36,23*	11,05	,01
lisans	ilkokul	-17,03*	5,54	,02
	o.okul	13,39	5,66	,13
	lise	3,09	5,14	,97

	I.üstü	-33,14*	11,27	,03
lisansüstü	ilkokul	16,11	11,24	,61
	o.okul	46,53*	11,30	,00
	lise	36,23*	11,05	,01
	lisans	33,14*	11,27	,03

Tablo 4.4.4.2'ye bakıldığında ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri puanlarının ebeveyn eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan post-hoc Tukey testinin analiz sonuçlarına göre ebeveynlerden lisans üstü mezunu olanların ortalaması (214.27), ortaokul mezunu olan ebeveynlerin ortalaması (167.73), lise mezunu olanların ortalamasından (178.03) ve lisans mezunu olanların ortalamasından (181.12) yüksek olup, aradaki fark lisans üstü mezunu olan ebeveynler lehine istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı çıkmıştır.

4.4.5. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeylerine Dair Bulgular

Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin çalışma durumlarına göre mükemmeliyetçilik düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaşp farklılaşmadığı *Bağımsız Örneklem t Testi* ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.4.5. 1: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Çalışma Durumlarına Göre Mükemmeliyetçilik Düzeyleri t Testi Sonuçları

Faktör	Ebeveyn Çalışma Durumu	N	\bar{x}	ss	Sh \bar{x}	<i>t Testi</i>		
						t	Sd	p
ÇBM	evet	30	189,83	34,45	3,02	2,97	360	,43
	hayır	30	177,96	37,37	2,46			
KYM	evet	30	94,23	17,0	1,49	3,01	360	,18
	hayır	30	88,14	19,13	1,26			
BYM	evet	30	39,15	9,95	,87	2,97	360	,68
	hayır	30	35,79	10,50	,69			
SDYM	evet	30	56,43	14,46	1,26	1,45	360	,40
	hayır	30	54,02	15,41	1,01			

Tablo 4.4.5.1’de görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını analiz için t testi yapılmıştır. Yapılan t test analizi sonucunda Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puan ortalamaları arası fark ebeveynin çalışıp çalışmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermemektedir ($t=2.97, p>0.05$). Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt testlerinden olan “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=3.01, p>0.05$), “başkasına yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=2.97, p>0.05$) “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” ($t=1.45, p>0.05$) alt testlerinin puan ortalamaları ebeveynlerin çalışıp çalışmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde çalışmaya ilişkin sonuçlar ve bu sonuç üzerinden tartışmalara ardından da uygulayıcılar ve araştırmacılar için önerilere yer verilmiştir.

5.1.Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın temel amacı okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ile ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Tablo 4.1.1’de ebeveynlerin çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeği alt boyutlarına ait toplam puanlarına yönelik bulgular ve Tablo 4.2.1’de okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları alt boyutlarına toplam puanlarına yönelik bulgular verilmiştir. Bu tablolardan yola çıkılarak araştırmanın konusu olan temel amaç ve alt amaçlar ile ilgili sonuçlar ve tartışması maddeler halinde verilmiştir.

- Araştırmanın temel amacı olan okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışları ve ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişki analiz edilmiş ve Tablo 4.3.1’de Pearson Korelasyon Analizinin sonuçları görülmektedir. Tablo 4.3.1’e göre Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği toplam puanları ile Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Toplam puanları arasında istatistiksel olarak zayıf derecede pozitif ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ebeveynlerin mükemmeliyetçilikleri arttıkça çocukların kendini yönetme davranışlarının arttığı söylenebilir.
- Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği alt boyutlarından “kişilerarası iletişim” ve “kendini ifade etme” puanları arasında yüksek derecede pozitif ilişki bulunmuştur. Bu bulguyu destekleyen bir çalışma Azkeskin ve arkadaşları (2013: 53-62) çocukların sosyal beceriler ve kendini yönetme davranışları arasındaki ilişki üzerinde yaptıkları çalışmada “kişilerarası iletişim” ve “kendini ifade etme” alt boyutları arasında pozitif bir korelasyon bulmuşlardır. Kendini doğru düzgün ifade edebilme becerisinin sosyal ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesinde önemli etkenlerden biri olması bu bulguyu açıklar niteliktedir.
- Ebeveynlerin Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği alt boyutlarından olan “sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik” ve “kendine yönelik mükemmeliyetçilik” puanları arasında orta düzeyde pozitif ilişki bulunmuştur.

Frost ve diğeri (1990) da yaptıkları çalışmada bu iki boyut arasında orta düzeyde pozitif ilişki bulmuşlardır. Kişinin kendine dair mükemmeliyetçi olması arttıkça çevresindeki düzenin de mükemmel olmasını beklemesi durumu aslında kendine koyduğu kıstasların çevresi tarafından da karşılanmasını beklemesi yönünde yorumlanabilir.

Araştırmanın alt amaçlarına ait sonuçlar aşağıda gösterilmiştir.

- Tablo 4.2.1.1’de okul öncesi eğitim alan çocukların demografik özelliklerinden cinsiyet değişkenine göre “Özbakım ve giyinme” ve “Özbakım ve temizlik” alt testinde alınan puanlar açısından cinsiyetler arası fark bulunmuştur. Buna göre kız çocuk ortalaması erkek çocukların ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Alcı ve Altun (2007: 33-44) Anadolu Lisesi öğrencilerinin öz-düzenleme seviyelerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşma durumlarını incelemiş ve cinsiyetler arasında anlamlı derecede farklılaşma olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmanın bulgusunu destekleyen bir diğeri araştırma Çimen (2000) çocuklarla yaptığı çalışmadır. Bu çalışmada kız öğrencilerin kendilerini yönetme puanlarının ortalamalarını erkek öğrencilerden fazla olduğunu bulmuştur. Balçık (2011) 5 yaş çocukları ile yaptığı çalışmada kızların kendi yönetme davranışlarında istatistiksel olarak erkeklerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Bu bulgulara ters olarak yedi yaş çocukları ile yaptığı çalışmada Güleş (2004) erkek çocukların kendilerini yönetme becerilerinde kızlardan daha iyi oldukları sonucuna varmışlardır. Bulgular arasındaki bu farklar cinsiyet dışında çocukların kendini yönetme davranışlarında anne baba tutumu ve yaş gibi daha birçok faktörün etkili olmasından kaynaklanabilir.
- Tablo 4.2.2.1’de okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının yaşa göre değişip değişmediğini tek yönlü varyans analizi ile analiz edilmiştir. Sonuçlara göre Kendini Yönetme Davranışı Ölçeğinin “Öz bakım ve temizlik” ve “Özbakım ve giyinme” alt testinden alınan puanlar açısından çocukların yaşı arttıkça “özbakım ve temizlik” ve “özbakım ve giyinme” becerilerinin iyileştiği söylenebilir. Bu bulguyu destekleyen bir çalışmayı Alcı ve Altun (2007: 33-44), Anadolu lisesi öğrencileri üzerinde yapmış ve sınıf düzeylerinin artmasına göre çocukların kendini yönetme becerilerinde anlamlı derecede farklılık olduğunu görmüşlerdir. Ayrıca yine bu

bulguyu destekleyen bir başka araştırmada Okumuşoğlu (2017: 881-895) kendini yönetme davranışının kızlarda erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Ancak Kaya ve Akgün, (2016: 1311-1324) yaptıkları çalışmada kendini yönetme davranışının yaşa göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği sonucuna varmışlardır. Yaşa göre kendini yönetme davranışının değişimi ile ilgili farklı sonuçlara varan araştırmalar mevcuttur. Ancak bu çalışmada da olduğu gibi yaşın artmasıyla kendini yönetme becerisinin arttığı bulgusu çoğunlukta gözükmektedir.

- Tablo 4.2.3.1'deki tabloda grldği göre okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının aldıkları anaokulu eğitim yılına göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığını analiz için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 4.2.3.1'de grldği göre “yetişkinden ayrı kalabilme ve acil durumlara müdahale edebilme” becerisi okul öncesi eğitim alma süresi arttıķa iyileşmiştir. Bu bulguları destekleyen nitelikte Güleş (2004) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitimle çocukların kendini yönetme davranışlarının iyileştiği sonucuna ulaşmıştır. Buradaki sonuçta okul öncesi eğitimin çocuklara kattığı özerk olma becerisinin önemli derecede etkili olduğu söylenebilir. Buna göre çocukların okul öncesi eğitim almasının onların özerk davranışları ve duruma müdahale etme becerileri açısından çok önemli bir noktada olduğu söylenebilir.
- Tablo 4.2.4.1'de okul öncesi eğitim alan çocukların aileye doğduğu sıraya göre kendini yönetme davranışını ortalamalarının anlamlı derecede farklılık gösterip göstermediğini görme amaçlı tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Kendini yönetme davranışı leği toplam puanlarında ve alt testinin puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu bulguyu desteklemeyen bir çalışma olarak Sungur (2010) yaptığı çalışmada kendini yönetme davranışı leği içerisindeki “kişilerarası ilişkiler” boyutuna dair bilgiyi destekler nitelikte sosyal ilişkiler ve uyum boyutunun doğum sırasına göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.
- Tablo 4.2.5.1'de okul öncesi eğitim alan çocukların kendini yönetme davranışlarının kaç kardeş olduklarına göre anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Buna göre evdeki ocuk sayısına göre kendini yönetme davranışı düzeyi farklılaşmamaktadır. Bu bulguyu desteklemeyen bir alışma Ogelman ve Sarıkaya (2014) 5-6 yaş

grubundaki 70 çocukla yaptıkları araştırmadır. Bu çalışmada çocukların kardeş sahibi olup olmamalarına göre kendi kendini yönetme davranışlarını incelemiş ve anlamlı derecede farklılık bulmuştur.

- Tablo 4.2.6.2’de görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının kendini yönetme davranışlarının ortalamalarının ebeveyn eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Kendini Yönetme Davranışı testinin toplam puanlarının bu testin alt testlerinden olan “kendi eşyasını koruma” grup ortalamalarında lisansüstü düzeyde eğitilmiş olan ebeveynin çocuğunun anlamlı derecede farklılaşarak en düşük ortalamayı gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda eğitim seviyesi arttıkça ebeveynin çocuğa sunduğu imkanların fazla olmasının etkisi olabilir. Bu bulguların tersi sonuca ulaşan Güleş (2004) okul öncesi dönem çocukları ve ebeveynleriyle yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyine göre farklılık bulamamıştır. Ancak annesi üniversite mezunu olan çocukların kendini yönetme davranışlarının daha yüksek olduğunu görmüştür.
- Bu ölçeğin diğer alt testi olan “yetişkinden ayrı kalabilme- acil durumlara müdahale edebilme” testinden alınan puanların ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı derecede en düşük lisansüstü eğitilmiş olan ebeveyn çocuklarında çıkmıştır.
- Tablo 4.2.7.1’de okul öncesi dönem çocuklarının anne-babaları haricinde bir bakım veren olup olmamasına göre başka bir bakım vereni olmayan çocukların ortalaması başka bakım vereni olan (anneanne, hala, teyze) çocukların ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek çıkmıştır.
- Tablo 4.2.8.1’de okul öncesi dönemdeki çocukların ebeveynlerinin çalışıp çalışmamasına göre kendini yönetme davranışlarında grupların ortalamaları arasında anlamlı derecede farklılaşmamaktadır. Sadece bu testin alt testlerinden olan “kendine ve çevreye özen gösterme” alt testinden alınan puanlar karşılaştırıldığında ebeveyni çalışmayan çocukların ortalaması ebeveyni çalışan çocukların ortalamasından anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Çocukların ebeveynleri çalıştığında çocuklarına sundukları fiziki ve sosyal imkanlar artarken aynı zamanda ilgilenemediklerini düşünüp aşırı üzerine düşme durumu söz konusu olabilir. Bu durumda çocuklar kendileri dikkat etmeleri, özen

göstermeleri gereken şeylere ebeveynleri onların yerine dikkat ediyor olduğundan böyle bir sonuca varılmış olabilir.

- Tablo 4.4.1.1’de görüldüğü üzere ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği tamamından alınan puanlar karşılaştırıldığında ebeveynlerin yaşlarına göre puanların farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu bulguyu destekleyen bir çalışma olarak Büyükbayraktar ve arkadaşları (2014: 109-124) annelerin mükemmeliyetçilik ve özyeterlilikleri üzerinde yaptıkları araştırmada mükemmeliyetçilik düzeylerinin yaşa göre anlamlı derecede farklılaştığı sonucuna varmışlardır. Stoeber ve Stoeber (2009: 530-535) yaptığı araştırmada yaş ile beraber mükemmeliyetçiliğin arttığı yönünde bulgu elde etmişlerdir. Enns, ve diğerleri (2001: 1034-1042) ve Jongea ve Wallerb (2003: 1447-1451) Çavuş ve Kırıl (2017: 483-508) yaptıkları araştırmalara göre de mükemmeliyetçilik yaşa göre farklılaşmamaktadır. Bu çalışmadaki ebeveynlerin 40 yaş ve üzeri olanların mükemmeliyetçilik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığındaki ebeveynlerin daha deneyimli kişiler olduklarını ve belirli bir bilince sahip oldukları düşünüldüğünde kendilerine yönelik ve başkasına yönelik mükemmeliyetçilik düzeylerinin yüksek olması beklenen bir sonuçtur.
- Tablo 4.4.2.1’de görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyetlerine göre göz önüne alındığında cinsiyetlere ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulguyu destekleyen bir araştırma Camadan ve Yüksel (2012: 701-714), Çavuş ve Kırıl (2017: 483-508), Çepikkurt ve arkadaşlarının (2018: 106-121) katılımcıların çok boyutlu mükemmeliyetçilik eğilimlerini araştırdığı çalışmadır. Bu çalışma sonucunda katılımcıların cinsiyetine erkeklerin mükemmeliyetçilik ortalamalarının kadınlardan daha yüksek olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu araştırma bulgusunun tersi bir bulguya Abuhanoğlu ve arkadaşları (2015: 413-423) sağlık insan gücü yetiştiren bir üniversitenin öğrencilerinin mükemmeliyetçiliklerini araştırmış ve mükemmeliyetçilik düzeyleri açısından erkeklerin kadınlardan anlamlı derecede yüksek seviyede mükemmeliyetçi oldukları sonucuna varmışlardır.

- Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılaşmakta mıdır sorusu bağlamında Anova Testi yapılmıştır. Tablo 4.4.3.1’de yapılan testin sonuçları gösterilmektedir. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nden alınan puanların ortalamaları çocuk sayısına göre farklılaşma göstermektedir.
- Tablo 4.4.4.1’deki tabloda görüldüğü üzere okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri eğitim durumlarına göre farklılaşmakta olduğu bulunmuştur. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği puan ortalamaları en yüksek lisansüstü eğitim düzeyindeki ebeveynlerde tespit edilmiştir. Bu bulguya ters düşen nitelikte sonuca varan çalışmayı Büyükbayraktar ve arkadaşları (2014: 109-124) yılında yapmışlardır. Buna göre çok boyutlu mükemmeliyetçilik ortalamaları eğitim düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Bu bulguyu desteklemeyen Çavuş ve Kırıl (2017: 483-508) öğretim elemanlarının mükemmeliyetçilik ve yalnızlık düzeylerini araştıran bir çalışmada mükemmeliyetçilik düzeylerinin eğitim değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna varmışlardır.
- Tablo 4.2.8.1’de görüldüğü üzere ebeveynlerin mükemmeliyetçilik toplam puan ortalamaları arası fark ebeveynin çalışıp çalışmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermemektedir. Bu bulguyu desteklemeyen Büyükbayraktar ve arkadaşları (2014: 109-124) ebeveynin çalışma durumuna göre diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik boyutunun çalışmayan anne lehine anlamlı farklılaştığı ve sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik durumlarının çalışan anne lehine anlamlı farklılaştığını tespit etmiştir. Burns ve Mitchelson (1998) yaptıkları araştırmada çalışan ebeveynin mükemmeliyetçilik düzeyinin daha fazla olduğu yönünde bulguya ulaşmıştır. Tziner ve Tanami (2013: 65-74) bir iş sahibi olmakla mükemmeliyetçi tutumun pozitif korelasyonu olduğunu bulmuştur. Bulgular farkların temel nedeni örneklemdeki çalışan çalışmayan ebeveynlerin sayılarının farklılıkları ve mükemmeliyetçiliği etkileyen daha birçok dışsal ve içsel faktörün var olmasına bağlanabilir.

5.2.Öneriler

Bu çalışma bağlamında bulunan sonuçlara ilişkin öneriler aşağıda verilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılara Öneriler

- Literatür incelendiğinde okul öncesi dönem çocukları için ebeveynlerinin mükemmeliyetçilikleri ve çocukların kendini yönetme davranışları ilişkisi üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma sonuçları anne-babalar için, alanda çalışan kişiler için, ve çocuk ve yetişkin terapistleri için yol gösterici olacaktır.
- Böyle bir çalışma Türkiye'nin farklı illerinde daha fazla okul ve farklı sosyo ekonomik düzeyden katılımcı ile yapıldığında bölgesel farklar ortaya çıkarılarak ebeveyne ve çocuğa hitap eden bir eğitim sistemi içerisine entegre edilebilir.
- Elde edilen bilgilerden yola çıkılarak, Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği ile ebeveynlerin kendi mükemmeliyetçi tutumlarının düzeyleri belirlenerek çocuklarının özerk hareket etmesine bu durumun etkisini fark etmeleri amaçlı seminerler ve eğitimler düzenlenebilir.
- Bulgular göz önüne alındığında çocukların anne babalarının mükemmeliyetçilik seviyelerinin çocukları nasıl etkilediğine dair bilgilendirici seminerler düzenlenebilir.
- Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği çocuklar hakkında ilk bilgileri almayı ve onları yakından tanımayı varsa bir gelişimsel farklılığı fark etmeyi sağlayabilir. Ardından okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerine daha sistemli müdahale edebilmek amaçlı kendini yönetme davranışını edinmesini hedef alan öğretim programları yapılarak uygulanabilir.

5.2.2.Araştırmacılara Öneriler

- Bu çalışmada okul öncesi dönem çocukları kendini yönetme davranışları ve ebeveynlerinin mükemmeliyetçilik düzeyleri araştırılmıştır bundan sonraki çalışmalara bu çalışmaya ek olarak bir de ebeveynin benlik algısı, egolarını ölçen ölçeklerle zenginleştirebilir. Bu sayede ebeveynlerin kendine dair algıları yüksek olduğu için çocuklarını aşağı seviyede değerlendirip değerlendirmedikleri noktasında daha net bilgilere ulaşılabilir.

- Çocukların kendini yönetme davranışları üzerinde özel okul-devlet okulu eğitimi almasına göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılabilir.
- Kendini yönetme davranışını esas alan bir program okul önces eğitim sürecinin bir parçası haline getirilerek belirli bir süre uygulanabilir ve kontrol ve deney grubu şeklinde bir kıyaslamaya gidilerek bir çalışma yapılabilir.
- Küçük yaş grubuna hitaben yapılan kullanışlı ölçekler bu alana daha önemli katkılar sağlayabilir.
- Ebeveynlerin mükemmeliyetçiliklerine ve çocuklarına dair görüşlerine sadece ölçekle değil bir takım yapılandırılmış ya da yarı yapılandırılmış görüşmeler ile de destekleyerek karışık desenli çalışmalar ile daha ayrıntılı ve güvenilir bilgi elde edilmesi sağlanabilir.
- Çocukların anne ve babalarına ayrı ayrı bu ölçekler uygulanarak çocukların kendini yönetme davranışlarına olan etkisi kıyaslanabilir. Bu anlamda anne ve babanın çocuğun kendini yönetme durumları üzerinde daha kapsamlı bulgulara ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Abuhanoğlu, H., Açıkel, C., Çelen, Ö., ve Teke, A.(2015). Sağlık İnsan Gücü Yetiştiren Önlisans Ve Lisans Düzeyindeki Okullarda Mükemmeliyetçilik. *Preventive Medicine Bulletin*,14(5), 413-423.
- AÇEV(2017).Türksye’de Erken Çocukluk Bakımı ve Okul Öncesi Eğitime Katılım Raporu, İstanbul.
- Adler, A.(1956). *Individual Psychology of Alfred Adler*. Newyork: Harper.
- Agran, M., King-Sears, M. E., Wehmeyer, M. L., & Copeland, S. R. (2003). *Teachers'guide To Inclusive Practices: Student-Directed Learning*. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Ak,M., Özmenler, N. ve Özşahin, A.(2008).İntihar Girişimi İle Mizaç Özellikleri Arasındaki İlişkinin Major Depresif Örnekleminde İrdelenmesi.*Klinik Psikiyatri*,11:33-41
- Akvardar,Y.,Arkar, H.,Akdede, B.,Gül, S., Sarı,Ö. Ve Tunca, Z.(2005).Alkol Kullanım Bozukluklarında Kişilik Özellikleri. *Bağımlılık Dergisi*, 6(2):53-59.
- Alcı, B. ve Altun, S. (2007). Lise Ö ğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Öz- düzenleme ve Bilişüstü Becerileri, Cinsiyete, Sınıfa ve Alanlara Göre Farklılaşmakta Mıdır? *Ç.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1): 33–44
- Anlıak, ř. ve Dinçer, Ç. (2005). Okul Öncesi Dönemde Kişiler Arası Bilişsel Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi Developing Interpersonal Cognitive Problem Solving Skills İn Preschool Period. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20: 122-134.
- Antony, M. M. ve Swinson, R. P. (2000). *Phobic Disorders And Panic İn Adults: A Guide To Assessment And Treatment*. Washington, DC, US: American Psychological Association.
- Aral, N., Bulut, ř., Baran, G. ve Çimen, S. (2001). *Çocuk Gelişimi* (2.Basım), İstanbul:Ya-Pa Yayınları.
- Aral, N. ve Yaşar, M. C. (2010). Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi

- Eğitimin Etkisi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2): 201-209.
- Arsal, Z. (2009). Öz-düzenleme Öğretiminin İlköğretim Öğrencilerinin Matematik Başarısına ve Tutumuna Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 24(152): 3-14.
- Axelrod, M. I., Zhe, E. J., Haugen, K. A., & Klein, J. A. (2009). Self-Management Of On-Task Homework Behavior: A Promising Strategy For Adolescents With Attention And Behavior Problems. *School Psychology Review*, 38:325-333.
- Azkeskin, K., Güven, G., Güral, M., ve Sezer, T. (2013) Investigation Of The Relationship Between Social Skills And Self-Management Behaviors Of 5 Year Old Children. *Journal Of Educational And Instructional Studies In The World*, 3(1):53-62.
- Baker, J.A. (1996). Everyday Stressors of Academically Gifted Adolescents. *Journal of Advanced Academics*, 7(2):356-368.
- Balçık, G. (2011). *5 Yaş çocuklar için kendini yönetme davranışı ölçeğinin geliştirilmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Barrow, J.C. & Moore, C.A. (1983). Group Intervention With Perfectionist Thinking. *Personal and Guidance Journal*, 61:612-615.
- Bencik, S. (2006). *An investigation of the relationship between perfectionism and self concept to gifted children* (Unpublished master thesis). Hacettepe University, Ankara.
- Benk, A. (2006). *The relationships between perfectionism and psychological symptoms among university students* (Unpublished master's thesis). Marmara University, Social Science Institute, Istanbul.
- Bryan, C. (2001). *Testing out normal and neurotic perfectionism from multidimensional perfectionism scale* (Unpublished Doctorate Thesis). Marquette University, Milwaukee, Wisconsin.

- Bronson, M. B. (2000). *Self-Regulation In Early Childhood: Nature And Nurture*, New York: The Guildford Press.
- Borynack, Z.A.(2003).*Contextual influences in the relationship of perfectionism and anxiety: a multidimensional perspective* (Unpublished Doctorate Thesis).Oklahoma University, Norman, Oklahoma.
- Bozkurt, F. (2009). *Zihinsel yetersiz tanısı alan çocukların tanılama süreçlerinin betimlenmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*.(5.bs.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Burns, D.D. (1980). The Perfectionist Script For Self Defeat. *Psychology Today*, 14(6):34-51.
- Burns, C.P., Roe, B.D. & Ross, E.P. (1992). *Teaching Reading in Today's Elementary Schools*, Boston Houghton Mifflin Company.
- Burns, L.R & Mitchelson, J.K.(1998).Career Mothers And Perfectionism:Stress At Work And At Home. *Personality and Individual Differences*, 25: 477-485.
- Burns, L. R., & Fedewa, B. A. (2005). Cognitive Styles: Links with Perfectionistic Thinking. *Personality and Individual Differences*, 38: 103-113.
- Büyükbayraktar, Ç. G.,Çiçekler, C.Y.,Rukiye Konuker, R., ve Pirpir, D.A. (2014). 1-3 Yaş Arasında Çocuğu Bulunan Annelerin Özyeterlikleri İle Mükemmeliyetçilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26):109-124.
- Camadan, F. ve Yüksel, G.(2012). Perfectionism Among Turkish Secondary Students- Türk Ortaöğretim Öğrencilerinde Mükemmeliyetçilik. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3):701-714.
- Cırcır, B. (2006). *Öğretmen adaylarının denetim odakları ve mükemmeliyetçilik tutumlarının bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırılması olarak incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Christopher, J.C. ve Hickinbottom, S. (2008). Positive Psychology, Ethnocentrism, And Disguised İdeology Of Individualism. *Theory and Psychology*, 18: 563-589.
- Cloninger CR (1987) A Systematic Method For Clinical Description And Classification Of Personality Variants. *Arch Gen Psychiatry*, 44: 573-588.
- Cloninger CR, Svrakic DM, Przybeck TR (1993) A Psychobiological Model Of Temperament And Character. *Arch Gen Psychiatry*, 50: 975-990
- Cole, P. M. (1986). Children‘S Spontaneous Control Of Facial Expression. *Child Development*, 57: 1309-1321.
- Çağdaş, A. ve Seçer, Z.(2002). *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Çelenk, S. (2001). İlkokuma Ve Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi 8. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Bolu.
- Çelik, H. (2010). *Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere sosyal becerilerin öğretiminde kendi kendini yönetme tekniği ile sunulan öğretim programının etkililiğinin incelenmesi*(Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çepikkurt, F., Demirci, E.,Güler, E. Ve Kızıldağ, E.(2018). Öğretmen Adaylarının Mükemmeliyetçilik Ve Öfke Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(1):106-121
- Çimen, S. (2000). *Ankara ‘da üniversite anaokullarına devam eden beş-altı yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çorapçı, F., Aksan, N., Yalçın A. ve Yağmurlu, B. (2010). Okul Öncesi Dönemde Duygusal Davranışsal ve Sosyal Uyum Taraması: Sosyal Yetkinlik Ve Davranış Değerlendirme Ölçeği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(2):3-14.

- Diamond, A. (2006). Developmental Time Course In Human Infants And Infant Monkeys, and The Neural Bases Of, nhibitory Control In Reaching. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 60:637-676.
- Dickerson, E. A. & Creedon, C. F. (1981). Self-Selection Of Standards By Children: The Relative Effectiveness Of Pupil-Selected and Teacher-Selected Standards Of Performance. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 14(4): 425–433.
- Dinçer, Ç., Demiriz, S. ve Şimşek, I. (2003). Okulöncesi Dönem Çocuğu Olan Ebeveynlerin Sanat Etkinliklerine Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 28(129): 50-63.
- Doğan, T.(2008). Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek Ve İyilik Hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30):33-44.
- Donaghy, K. B. (1995). Beyond Survival: Applying Wellness Interventions İn Battered Women's Shelters. *Journal of Mental Health Counseling*, 17(1):3-17.
- Dursun, A. (2010). *Okulöncesi dönemdeki çocukların davranış problemleriyle anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Duru,E., Duru, S. ve Balkıs, M.(2014). Tükenmişlik, Akademik Başarı ve Öz Düzenleme Arasındaki İlişkilerin Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4):1263-1284.
- Egan, S. J., Piek, J. P., Dyck, M. J., & Rees, C. S. (2007). The Role of Dichotomous Thinking and Rigidity in Perfectionism. *Behaviour Research and Therapy*, 45(8):1813-1822.
- Ekşi, H.,Çelik, H, ve Gülsu, N.(2016). Orta Çocukluk Döneminde Güvenli Bağlanma ile Mükemmeliyetçiliğin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 47(7): 53-68.

- Enns, M. W., Cox, B. J., Sareen, J., & Freeman, P. (2001). Adaptive And Maladaptive Perfectionism İn Medical Students: A Longitudinal Investigation. *Medical Education*, 35(11): 1034-1042.
- Ertürk, H.G.(2013).*Öğretmen çocuk etkilileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yayınlanmamış Doktora Tezi).Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ferrari, J. R., & Mautz, W. T. (1997). Predicting Perfectionism: Applying Tests of Rigidity. *Journal of Clinical Psychology*, 53: 1-6.
- Flett, G. L., Sawatzky, D. L. & Hewitt, P. L. (1995). Dimensions of Perfectionism and Goal Commitment: A Further Comparison of Two Perfectionism Measures. *Journal of Psychopathology and Behavioural Assessments*, 17:111-124.
- Frost, R. O., Martin, P., Lahart, C. & Rosenblate, R. (1990). The Dimensions of Perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14: 449-468.
- Frost, R. O., Heimberg, R. G., Holt, C. , Mattia, J. I., & Neubauer, A. L. (1993), A Comparison of Two Measures of Perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 14: 119-126.
- Frost, R. O., Trepanier, K. L., Brown, E. J., & Heimberg, R. G., (1997). SelfMonitoring of Mistakes Among Subjects High and Low In Perfectionistic Concern Over Mistakes. *Cognitive Therapy and Research*, 21: 209-222.
- Gallahue, D. (1982). *Understanding Motor Development in Children*, New York: John Wiley and Sons.
- Graf, R. M. (1997). *Cognitive belief subscriptions as indicators of health and lifestyle behaviours: implications for applied psychology and prevention* (Unpublished Doctorate Thesis). New Orleans University, Birleşik Devletler.
- Gordon, T. (1993). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi.*(Emel Aksay ve Birsen Özkan;Çev). İstanbul: YA-PA Yayınları.

- Gökçek, B.S. (2007). *5-6 Yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Güleş, F. (2004). *Okulöncesi eğitimin çocuklar da kendi kendini yönetme davranışına etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Hamacheck, D.E.(1978). Psychodynamics of Normal and Neurotic Perfectionism. *Psychology*, 15: 27-33.
- Hewitt, P.L. ve Flett, G. L. (1991). Perfectionism In The Self And Social Contexts: Conceptualization, Assesment, and Association With Psychopatology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60:456-470.
- Inglewed, D., Markland, D. ve Sheppard, K. (2004). Personality and Self-Determination of Exercise Behaviour. *Personality and Individual Differences*, 36:1921-1932.
- Jolivette, K., Barton-Arwood, S., & Scott, T.M. (2000). Functional Behavioral Assessment As A Collaborative Process Among Professionals. *Education and Treatment of Children*, 23(3):298-313.
- Jongea, L. H. & Wallerb, G. (2003). Perfectionism levels in African-American and Caucasian adolescents. *Personality and Individual Differences*, 34:1447-1451.
- Juster, H.R., Heimberg, R.G., Frost, R.O., Holt, C.S., Mattia, J.I. &Faccenda, K. (1996). Social Phobia And Perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 21(3): 403-410.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, (24. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kaya, Ö.S. ve Akgün, E.(2016). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okula Uyum DüzeylerininÇeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elementary Education Online*, 15(4): 1311-1324.
- Kıral, E., ve Çavuş, B. (2017). The Relationship Between The İnstructors' Perfectionism And Social Emotional Loneliness Levels. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(3), 483-508.
- Kotil, Ç. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan 5 yaş çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerine annenin ebeveyn öz yeterlik algısı ile okul beklentilerine uyum düzeyinin etkisi*(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kowal, J. ve Fortier, M. (1999). Motivational Determinants of Flow: Contributions From SelfDetermination Theory. *Journal of Social Psychology*, 139 (3):355-369.
- Laragy, C. (2004). Self-Determination Within Australian School Transition Programmes For Students With A Disability. *School of Social Work and Social Policy*, 19(5): 520-530.
- Littauer, F. ve Littauer, M. (1997). *Kişilik Bulmacası: Birlikte Çalıştığımız İnsanları Anlamak* (H. Betül Çelik, Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Marks, S. U. (2008). Self Determination For Students With İntellectual Disabilities And Why I Want Educators To Know What It Means. *The Phi Delta Kappan*, 90: 55-58.
- Martin, E. J., Woods, L. L., Sylvester, L. & Gardner E. J. (2005). A Challenge To Selfdetermination:Disagreement Between The Vocational Choices Made By İndividuals with Severe Disabilities And Their Caregivers. *The Journal of the Association for Persons with Severe Handicaps*, 30(3): 147-153.

- Maslow, A. H. (1987). *Motivation and Personality*, (3rd ed.). New York: Harper and Row Publishers.
- MEB, (2006). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- McLaughlin, T. F. (1984). A Comparison Of Self-Recording And Self-Recording Plus Consequences For On-Task And Assignment Completion. *Contemporary Educational Psychology*, 9: 185-192.
- Myers, J. E., Sweeney, T. J. ve Witmer, J. M. (2000). The Wheel Of Wellness Counseling For Weiness: A Holistic Model For Treatmentplanning. *Journal of Counseling and Development*, 78(3): 251-266.
- Nelson-Jones, R. (1982). *The Theory and Practise of Counselling Psychology*, London: Cassell Educational Limited.
- Nota, L., Ferrari, L., Soresi, S., & Wehmeyer, M. L. (2007). Selfdetermination, Social Abilities, And The Quality Of Life Of People With İntellectual Disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51: 850-865.
- Ogelman, H.G. ve Sarıkaya, H.E.(2014). 5-6 yaş Çocukların Sosyal Beceri, Akran İlişkileri Ve Okula Uyum Düzeyleri İle Kardeş Değişkenleri Arasındaki İlişkiler. *Akademik Bakış Dergisi*, 41: 1-27.
- Oh-Uchi, A., Nagao, H. & Sakurai, S. (2008). Development Of An Early Childhood Self-Regulation Scale: Social Skills And Problem Behavior. *Japanese Journal of Educational Psychology*, 56(3): 414– 425.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, (5.Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A. ve Unutkan, P.,Ö. (2006). *48-60 Aylık Çocukların Gelişim Özellikleri. Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapıyorum?* İstanbul:Ya-Pa Yayınları.

- Okumuşoğlu, S.(2017). Sosyal Baskınlık Eğilimlerinin Kişilik Özellikleri İle İlişkisi. *Ulakbilge*, 5(12), 881-895.
- Oral, M. (1999). *The relationship between dimensions of perfectionism stressful events and depressive symptoms in university students* (Unpublished Masters Thesis). The Middle East Technical University, Institute of Social Science, Ankara.
- Orange, C.(1997).Gifted Students and Perfectionism. *Journal of Roeper Review*,20(1):39-41.
- Özçiçek, G. (2014). *Çocuğun benlik kavramının olumluluğu, annenin mükemmeliyetçiliği ve anne kabul red algısı arasındaki ilişkilerin incelemesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgüngör, S. (2003). Mükemmeliyetçilik Ve Özerklik Destekleyici Davranışların Amaç Tarzları İle İlişkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 28(1): 25-30.
- Özkan, Ş. ve Sönmez, M. (2011). Yetersizliği Olan Bireylerle Yapılmış ve Kendini Yönetme Stratejilerinin Kullanıldığı Tek Denekli Araştırmaların İncelenmesi: Bir MetaAnaliz Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2):795-821.
- Palmer, S.B.& Wehmeyer, M.L. (2003).Promoting Self-Determination in Early Elementary School:Teaching Self-Regulated Problem-Solving and Goal-Setting Skills. *Remedial and Special Education*, 24(2):115-126.
- Parker, W.D.(1997).Empirical Typology of Perfectionism in Academically Talented Children. *American Educational Research Journal*, 34(3):545-562.
- Parker, W.D.(2000).Healthy Perfectionism in Gifted..*Journal of Advanced Academics*,11(4):173-182.

- Parker, W.D.&Mills, C.J.(1996).The Incidence of Perfectionism in Gifted Students. *Journal of Advanced Academics*,40(4):194-199.
- Partin, T., Robertson, R., Maggin, D., Oliver, R., & Wehby, J. (2010). Using Teacher Praise And Opportunities To Respond To Promote Appropriate Student Behavior. *Preventing School Failure*, 54: 172-178.
- Patch, A. R. (1984). Reflections On Perfection. *American Psychologist*, 39 (4): 386-390.
- Pelco, L. E., & Reed-Victor, E. (2007). Self-Regulation And Learning-Related Social Skills: Intervention Ideas For Elementary School Students. *Preventing School Failure*, 51(3): 36-42.
- Rice, K.G., Ashby, J.S., & Slaney, R.B.(1998). Self Esteem as a Mediator Between Perfectionism And Depression: A Structural Equations Analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3): 304-314.
- Riley, C., & Shafran, R. (2005). Clinical Perfectionism: A Preliminary Qualitative Analysis. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 33: 369-374.
- Rothbart, M. K. & Posner, M. I. (2005). Genes and Experience in the Development of Executive Attention and Effortful Control. *New Directions for Child & Adolescent Development*, 109(1):101-108.
- Ryan, R. (1995). Psychological Needs and the Facilitation of Integrative Processes. *Journal of Personality*, 63 (3):397-428.
- Ryan, R. ve Deci, E. (2000). Self – Determination Theory and The Facilitation of Intrinsic Motivation, *Social Development and Well- Being. American Psychologist*, 55 (1): 68-78.
- Saboonchi, F.& Lundh, L.G.(2003).Perfectionism, Anger, Somatic Health, And Positive Affect. *Journal of Personality and Individual Differences*,35(7):1585-1599.

- Özturan-Sağırlı, M.,Çiltaş, A.,Azapağası, E. ve Zehir, K.,(2010).Yüksek Öğretim Öz-Düzenlemeyi Öğrenme Becerilerine Etkisi (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*,18(2):587-596.
- Sapmaz, F. (2006). *Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz özelliklerinin psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sarı, O. (2003). *6-9 Yaş zihin engelli çocukların annelerine öz-bakım ve bazı temel becerileri kazandırmak için bir eğitim* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır? *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,(1): 21-30
- Schaie, K.W.& Parham, I.A.(1975).Stability of Adult Personality Traits: Fact or Fable. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34:146-158.
- Shafran, R., & Mansell, W. (2001). Perfectionism and Psychopathology: A Review of Research and Treatment. *Clinical Psychology Review*, 21(6): 879-906.
- Shafran, R., Cooper, Z., & Fairburn, C. G. (2002). Clinical Perfectionism: Cognitive-Behavioural Analysis. *Behaviour Research and Therapy*, 40: 773-791.
- Shafran, R., Lee, M., & Fairburn, C. G. (2004). Clinical Perfectionism: A Case Report. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 32: 353-357.
- Shogren, K. A. & Turnbull, A. P. (2006). Promoting Self-Determination In Young Children With Disabilities: The Critical Role Of Families. *Infants and Young Children*, 19(4): 338- 352.
- Siegle, D. & Schuler, A. (2000). Perfectionism Differences in Gifted Middle Students. *Roeper Review*, 23: 39-44.

- Sigafoos, A.D., Feinstein, C.B., Damond, M.& Reiss, D.(1988).The Measurement of Behavioral Autonomy in Adolescence. *Adolescent Psychiatry*, 15:432-462.
- Slaney, R. B., & Johnson, D. P. (1992), The Almost Perfect Scale, Unpublished manuscript. Pennsylvania State University, University Park.
- Slaney, R. B., Rice, G. K., Mobley, M., Trippi, J. & Ashby, J. (2001). The Revised Almost Perfect Scale. *Measurement and Evaluation in Counselling and Development*, 34: 130-144.
- Slaney, R. B., Mobley, M., Trippi, J., Ashby, J. , & Johnson, D. G. (1996), *The Almost Perfect Scale-Revised*, (Unpublished Manuscript). The Pennsylvania State University,University Park.
- Smith-Donald, R., Raver, C.C., Hayes, T. & Richardson, B. (2007). Preliminary Construct And Concurrent Validity Of The Preschool Self-Regulation Assessment (Psra) For Field-Based Research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22:173- 187.
- Stoeber, J. (1998). The Frost Multidimensional Perfectionism Scale Revisited: More Perfect With Four (Instead of Six) Dimensions. *Personality and Individual Differences*, 24(4): 481-491.
- Stoeber, J. & Stoeber, F. S. (2009). Domains Of Perfectionism: Prevalence And Relationships With Perfectionism, Gender, Age, And Satisfaction With Life.*Personality and Individual Differences*, 46:530–535.
- Stornelli, D., Flett G., & Hewitt, P.L.(2009). Perfectionism, Achievement, And Affect In Children: A Comparison Of Students From Gifted, Arts, And Regular Programs. *Canadian Journal of School Psychology*, 24(4):15-24.
- Soenens, B. & Vansteenkiste, M., (2005). Antecedents and Outcomes of SelfDetermination in 3 Life Domains: The Role of Parents’ and Teachers’ Autonomy Support. *Journal of Youth and Adolescence*, 34: 589–604.

- Sungur, G.(2010).*İlköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların sosyal uyum ve becerilerinin incelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi,Konya.
- Tanami, M.&Tziner, A.(2013). Examining The Link Between Attachment, Perfectionism, And Job Motivation Potential With Job Engagement And Workaholism.*Journal of Work and Organizational Psychology*, 29: 65-74.
- Tuncer, B. ve Voltan-Acar, N. (2006). Kaygı Düzeyleri Farklı Üniversite Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin İncelenmesi. *Kriz Dergisi*, 15(2):1-17.
- Üredi,I. ve Üredi, L.(2005). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Öz-düzenleme Stratejileri ve Motivasyonel İnançlarının Matematik Başarısını Yordama Gücü. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 1(2):250-260.
- Vieth, A.Z.&Trull, T.J.(1999).Family Patterns of Perfectionism: An examination of College Students and Their Parents. *Journal of Personality Assessment*, 72:49-62.
- Wehmeyer, M.L., Sands, D.J.,Doll, B.&Palmer, S.(1997). The Development of Self-Determination and Implications for Educational Interventions with Students with Disabilities. *International Journal of Disability Development and Education*,44(4):305-328.
- Wehmeyer, M. L. (1999). A Functional Model Of Self-Determination: Describing Development And Implementing Instruction. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 14: 53-61.
- Wehmeyer, M.L. & Bolding, N. (1999). Self-Determination Across Living and Working Environments: A Matched-Samples Study of Adults With Mental Retardation. *American Association On Intellectual And Developmental Disabilities*,37(5): 353-363.

- Wehmeyer, M. L., Agran, M. & Hughes, C. (2000). A National Survey Of Teachers, Promotion Of Self-Determination And Student-Directed Learning. *Journal of Special Education, 34*:58-68.
- Wehmeyer, M. L. & Schalock, R.L. (2001). Self-Determination And Quality Of Life: Implications For Special Education Services And Supports. *Focus on Exceptional Children, 33*:1-16.
- Wehmeyer, M. L., Baker, D. J., Blumberg, R. & Harrison, R. (2004). Self-Determination And Student Involvement In Functional Assessment: Innovative practices. *Journal of Positive Behavior Interventions, 6*(1): 29-35.
- Witmer, J.M. ve Sweeney, T. J. (1992). A Holistic Model For Wellness And Prevention Over Life Span. *Journal Of Counseling & Development, 71, (2)*:140-148.
- Wolff, P. H., Michel, G. F., Ovrut, M., & Drake, C. (1990). Rate And Timing Precision Of Motor Coordination In Developmental Dyslexia. *Developmental Psychology, 26*(3): 349-359.
- Yıldız, H. Y. (2007). *Sınav kaygısı, ana-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi*(Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema Therapy: Practitioner's Guide*, New York: The Guilford Press.
- Zembat, R. (2007). Okul Öncesinde Ailenin Yeri ve Önemi Özel Okullar Derneği, Antalya Sempozyumları-VI. Antalya

EKLER

EK-1 MEB Anket ve Araştırma İzni

EK-2 Kişisel Bilgi Formu

EK-3 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

EK-4 Kendini Yönetme Davranışları Ölçeği

EK-5 Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği Kullanma İzni

EK-6 Kendini Yönetme Davranışı Ölçeği Kullanma İzni

EK-7 Özgeçmiş

EK-1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-44-E.5426465
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

15.03.2018

Sayın: Rabia Rûmeysa ÖZEN

İlgi: a) 06.03.2018 tarihli ve 4702754 Evrak No'lu dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 13.03.2018 tarih ve 5275818 sayılı oluru.

"Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kendini Yönetme Davranışları ile Ebeveynlerinin Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M.Nurettin ARAS
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 13a0-e432-333d-98e7-86e9 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2

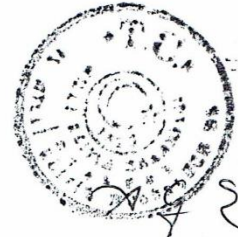
EK 3

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Rabia Rümeyza ÖZEN tarafından yapılmaktadır. Çalışılan tez konusu 'Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kaygı Düzeyleri ve Kendini Yönetme Davranışları ile Ebeveynlerin Evlilik Doyumları ve Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki'dir. Bu çalışmada kullanılacak olan bütün bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Öncelikle 'Kişisel Bilgi Formu' kısmını doldurunuz. **Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyun ve seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olanı cevaplandırınız. Hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.** Vereceğiniz samimi cevaplar, araştırmanın daha sağlıklı yürütülmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

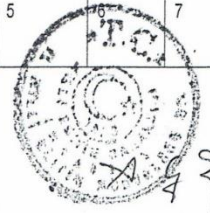
1. Yaşınız: () 20-30 () 31-40 () 41-50 () 50 ve üstü
2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
3. Çocuğunuzun cinsiyeti: () Kadın () Erkek
4. Çocuğunuzun yaşı: () 4 () 5 () 6
5. Kaç çocuğunuz var ? () 1 () 2 () 3 () Diğer ... (Lütfen yazınız)
6. Çocuğunuz ailedeki kaçınıcı çocuk ?
() 1. () 2. () 3. () Diğer..... (Lütfen yazınız)
7. Sizden başka çocuğunuzun bakımı ile ilgilenen başka biri var mı?
() Evet () Hayır
8. Anaokuluna devam eden çocuğunuz ne kadar süredir okul öncesi eğitimi alıyor? () 1 yıl () 2 yıl () 3 yıl
9. Eğitim durumunuz nedir? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans\Lisans () Lisans üstü
10. Eşinizin eğitim durumu nedir? () İlkokul () Ortaokul () Lise () Önlisans\Lisans () Lisans üstü
11. Çalışıyor musunuz? () Evet () Hayır

EK 5

ÇOK BOYUTLU MÜKEMMELİYETÇİLİK ÖLÇEĞİ									
Aşağıda kişilik özellik ve davranışlarına ilişkin bir dizi ifade bulunmaktadır. Her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Kesinlikle katılıyorsanız 7 rakamını , kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamını işaretleyiniz. Bu iki görüş arasındaki düşüncelerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını yuvarlak içine alarak ifade edebilirsiniz. Eğer bir ifade ile ilgili fikriniz yoksa ya da kararsızsanız 4 rakamını işaretleyiniz.									

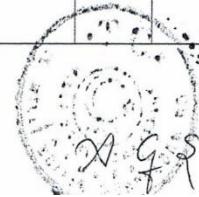
		1	2	3	4	5	6	7	
		Hiç	Kararsızım			Tamamen			
		Katılmıyorum				Katılıyorum			
		HİÇ KATILMIYORUM			KARARSIZIM	TAMAMEN KATILYORUM			
1	Bir iş üzerinde çalıştığımda iş kusursuz olana kadar rahatlayamam.	1	2	3	4	5	6	7	
2	Başkalarını, kolay pes ettikleri için eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7	
3	Yakınlarımla başarılı olmaları gerekmez.	1	2	3	4	5	6	7	
4	Arkadaşlarımı, en iyisinden azına razı oldukları için pek eleştirmem.	1	2	3	4	5	6	7	
	Başkalarının benden beklentilerini karşılamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7	
6	Amaçlarımdan bir tanesi yaptığım her şeyde mükemmel olmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7	
7	Başkaları, yaptıkları işin en iyisini yapmalıdırlar.	1	2	3	4	5	6	7	
8	İşlerimde asla mükemmelliği hedeflemem.	1	2	3	4	5	6	7	
9	Çevremdekiler benim de hata yapabileceğimi kolayca kabullenirler.	1	2	3	4	5	6	7	

		HIÇ KATILMIYORUM			KARŞI ZİM	TAMAMEN KATILYORUM		
		1	2	3		4	5	6
10	Bir yakınımın, yapabileceğinin en iyisini yapmamış olması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
11	Bir işi ne kadar iyi yaparsam çevremdekiler daha da iyisini yapmanı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
12	Mükemmel olma ihtiyacını çok az hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
13	Yaptığım bir şey kusursuz değil ise çevredekiler tarafından yetersiz bulunur.	1	2	3	4	5	6	7
14	Olabildiğim kadar mükemmel olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
15	Giriştiğim her işte mükemmel olmam çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
16	Benim için önemli olan insanlardan beklentilerim yüksektir.	1	2	3	4	5	6	7
17	Yaptığım her şeyde en iyi olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6	7
18	Çevredekiler, yaptığım her şeyde başarılı olmamı beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
19	Çevremdeki insanlar için çok yüksek standartlarım yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
20	Kendim için mükemmelden daha azını kabul edemem.	1	2	3	4	5	6	7
21	Başkalarının benden hoşlanması için her konuda üstün başarı göstermem gerekmez	1	2	3	4	5	6	7

		HIÇ KATILMIYORUM			KARARSIZ ZİM	TAMAMEN KATILYORUM		
		1	2	3		4	5	6
22	Kendilerini geliştirmek için uğraşmayan kişilere değer vermem.	1	2	3	4	5	6	7
23	Yaptığım işte hata bulmak beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
24	Arkadaşımdan çok şey beklemem.	1	2	3	4	5	6	7
25	Benim için başarı, başkalarını memnun etmek için daha çok çalışmak anlamına gelir.	1	2	3	4	5	6	7
26	Birisinden bir iş yapmasını istersem, o işi mükemmel yapmasını beklerim.	1	2	3	4	5	6	7
27	Yakınlarımdan hata yapmasına tahammül edemem.	1	2	3	4	5	6	7
28	Hedeflerimi belirlemede mükemmeliyetçiyimdir.	1	2	3	4	5	6	7
29	Değer verdiğim kişiler beni hiçbir zaman hayal kırıklığına uğratmamalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
30	Başarısız olduğum zamanlar bile, başkaları yetersiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
31	Başkalarının, benden çok şey belediklerini düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
32	Her zaman, yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalışmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
33	Bana göstermeseler bile, hata yaptığım zaman diğer insanlar bana çok bozulurlar.	1	2	3	4	5	6	7
34	34. Yaptığım her şeyde mükemmel olmak zorunda değilim.	1	2	3	4	5	6	7

		HIÇ KATILMIYORUM			KARARSIZI	TAMAMEN KATILYORUM		
		1	2	3		4	5	6
35	Ailem benden mükemmel olmamı bekler.	1	2	3	4	5	6	7
36	Kendime yüksek hedefler koymam.	1	2	3	4	5	6	7
37	Annem ve babam hayatımın her alanında en başarılı olmamı pek beklemezler.	1	2	3	4	5	6	7
38	Sıradan insanlara değer veririm.	1	2	3	4	5	6	7
39	İnsanlar benden, mükemmelden aşağıını kabul etmezler.	1	2	3	4	5	6	7
40	Kendim için çok yüksek standartlar koyarım.	1	2	3	4	5	6	7
41	İnsanlar benden, verebileceğimden fazlasını beklerler.	1	2	3	4	5	6	7
42	Okulda veya işte her zaman başarılı olmalıyım.	1	2	3	4	5	6	7
43	Bir arkadaşımın, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaması benim için önemli değildir.	1	2	3	4	5	6	7
44	Hata yapsam bile, etrafımdaki insanlar yetersiz ve beceriksiz olduğumu düşünmezler.	1	2	3	4	5	6	7
45	Çevremdekilerin, yaptıkları her şeyde üstün başarı göstermelerini pek beklemem.	1	2	3	4	5	6	7

EK- 4**EK 4****KENDİNİ YÖNETME DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ**

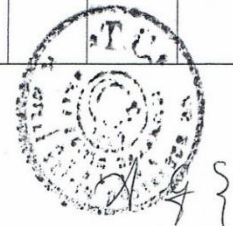
Değerli Anne-Baba,

Araştırmada geçerli ve güvenilir sonuçlara ulaşılabilmesi için her soruda yer alan seçeneklerden sizin durumunuza uyan seçeneğe 'X' atılarak cevaplandırılması gerekmektedir. Lütfen ankette yer alan tüm soruları siz cevaplayınız. soru atlamayınız, boş bırakmayınız. Araştırmaya sağlayacağınız samimi katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ARA SIRA	NADİREN	HİÇ BİR ZAMAN
1	Yemekte ağızının kirlendiğini fark eder ve peçeteyle siler					
2	Sağlığı olumsuz etkileyen yiyecek ve içecekleri yemekten, içmekten kaçınır (kola, cips gibi)					
3	Öğün zamanlarında ve süresinde yemeye özen gösterir					
4	Ellerini (sabun kullanarak) yardım almadan yıkar					
5	Elleri kirlendiğinde temizlemesi gerektiğini bilir					
6	Yüzünü (sabun kullanarak) yardım almadan yıkar					
7	El ve yüzünü yıkadıktan sonra yardım almadan kurular					
8	Yüzü kirlendiğinde temizlemesi gerektiğini bilir					
9	Tırnakları uzadığında veya kirlendiğinde yetişkini uyarır					
10	Yiyecek ve içeceklerin temizliğine dikkat eder. Örneğin; dışardan alınan meyvenin yıkanmadan yenmeyeceğini bilir.					
11	Temizlik ile ilgili malzemeleri (sabun, diş macunu gibi) gerektiği miktarda kullanır					
12	Çevresindeki eşyaları özenli kullanır (televizyon, koltuk, masa gibi)					
13	İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar					

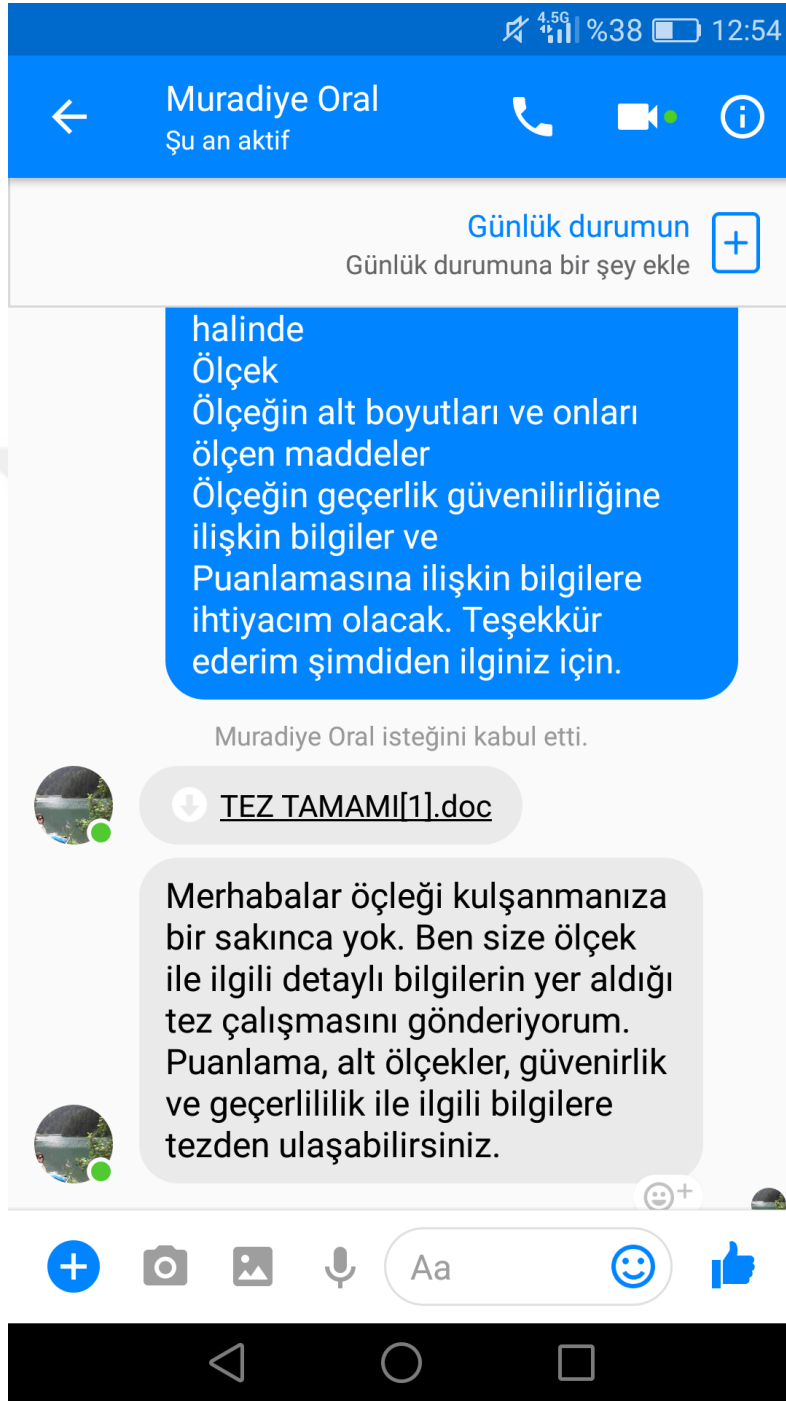
		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ARA SIRA	NADİREN	HİÇ BİR ZAMAN
14	Giysilerini (pantolon,etek,tişört gibi) yardım almadan giyer					
15	Uygun olan giysilerini (okuldan gelince, okula giderken, misafiriğe giderken gibi) seçer					
16	Zamana ve hava şartına göre hangi elbiseyi giyeceğine bilir.					
17	Giysilerini katlayarak yerlerine kaldırmaya çalışır. (dolap,çekmece gibi)					
18	Yatmaya zamanı geldiğinde uygun olan giyeceğini (pijama/gececik gibi) seçer ve giyer					
19	Yatmadan önce (iyi geceler veya iyi uykular gibi) ve sabah uyanınca (günaydın gibi) ifadeleri kendiliğinden kullanır					
20	Çevre sorunlarıyla ilgili (yerdeki çöpleri çöp kovasına atmak gibi) örnek davranışlar gösterir					
21	Çevresindeki güzellikleri korumak için yapılması gerekenleri açıklar					
22	Başladığı işi bitirme çabası gösterir					
23	Yetişkin denetiminin olmadığı durumlarda da gerektiği gibi davranır					
24	"Hayır" demesi gereken durumlarda "hayır" diyebilir					
25	Seçenek verildiğinde (hangi yemeği, hangi oyuncuğu, hangi filmi gibi) kendi isteğini/beğendiğini seçer					
26	İhtiyacını uygun dille ifade eder					
27	İstekleri red edildiğinde gerekçesini merak eder					
28	Red edilme durumunda gerekçesini beğenmediğinde yetişkine kendi düşüncesini ifade eder					

		HER ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	ARA SIRA	NADİREN	HİÇ BİR ZAMAN
29	Yetişkin gözetiminde (bakkala ,parka gitme gibi) kısa mesafelerde yetişkinden ayrılır					
30	Başında bir yetişkin (anne,baba,öğretmen gibi) olmadığı durumlarda oluşan tehlikeli durumlardan yetişkini haberdar eder					
31	Tehlikeli durumlarda ortamdan uzaklaşır					
32	Acil durumlarda başvurabilecek telefon numaralardan en az birini (ambulans,polis,itfaiye gibi) bilir					
33	Oyun esnasında haksızlığa uğradığını düşündüğünde düşüncelerini uygun dille ifade eder					
34	Gerektiğinde liderlik yapar					
35	İzin verildiğinde arkadaşlarını eve davet eder					
36	Gerektiğinde oyun arkadaşını/arkadaşlarını seçerek tercihini belli eder					
37	Kendine ait eşyaları tanıır ve sahiplenir					
38	Kendine ait eşyaları (oyuncakları gibi) özenli kullanır					
39	Sorulduğunda adresini söyler					
40	Gerektiğinde telefonda uygun şekilde konuşur					

EK- 5

EK- 6

KENDİNİ YÖNETME DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

rabia özen rabiarmeysa93@gmail.com

21 Ekim

Alıcı: gulcan_balcik

Merhaba Hocam,

Ben Rabia Rümeyisa ÖZEN. Boğaziçi Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği ve Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü çift ana dal mezunuyum. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans Bölümü öğrencisiyim.

“Ebeveynlerin mükemmeliyetçilik düzeyleri çocuklarının kendini yönetme davranışı arasındaki ilişki” konulu bir tez çalışması yapmak istiyorum. Bu çalışmam için sizin ölçeğinizi kullanmak için izninizi rica ediyorum. Eğer izin verirsiniz alanımıza yararlı bir çalışma olacağından eminim. İzniniz halinde

Ölçek

Ölçeğin alt boyutları ve onları ölçen maddeler

Ölçeğin geçerlik güvenirliğine ilişkin bilgiler ve

Puanlamasına ilişkin bilgilere ihtiyacım olacak. Teşekkür ederim şimdiden ilginiz için.

Gülcan Balçık

Alıcı: bana

Merhaba Rabia, elbette kullanabilirsiniz.

Tez konun oldukça kapsamlı ve detaylı görünüyor ve çokta keyifli. Umarım tezim ve ölçeğim çalışmalarınıza katkı sağlar.

İyi Çalışmalar

Gülcan Gül TOKER

EK-7

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :Rabia Rümeysa Özen

Doğum Tarihi /Yeri :1993/Bakırköy

Adres :Bağlar Mah. Atatürk Cad. Ünverdi Sok. Yeşil Yuvam Sitesi A Blok

Kat:2 Da:8 Bağcılar/İstanbul

Tel :0(542)- 246-5448

E-mail :rabiarumeysa93@gmail.com

A.EĞİTİM BİLGİLERİ

İlkokul-Ortaokul ve Yılı: Hürriyet İlköğretim- Anafartalar

İlköğretim(1999/2007)

Lise ve Yılı: Çapa Anadolu Öğretmen Lisesi- (Fen Lisesi)- (2007-2011)

Lisans ve Yılı: Boğaziçi Üniversitesi Çift Ana Dal Programı:

Okul Öncesi Öğretmenliği

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (2011-2016)

Yüksek Lisans ve Yılı: Sabahattin Zaim Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve

Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı (2017-2018) –Tez Aşamasında

B.MESLEKİ DENEYİM

Boğaziçi Üniversitesi Yuva – Gözlemci stajyer (2013)

Açı ANAOKULU- Gözlemci stajyer(2013)

Milli Saraylar ANAOKULU- Stajyer

Kağıthane RAM- Stajyer (2014)

Temas Rehberlik Merkezi- Gözlemci stajyer(2014)

Boğaziçi Yuva- Stajyer (2015)

Gazi Teknik ve Meslek Lisesi- Stajyer Okul Psikolojik Danışmanlığı(2016)

Vizyon Koleji (2016-2017)-Lise Kademesi Okul Psikolojik Danışmanlığı

Yeşilyurt Açık Koleji(2017-2018) –Anaokul-İlkokul-Ortaokul Okul Psikolojik
Danışmanlığı

C.ALINAN EĞİTİMLER VE SERTİFİKALAR

Montessori Eğitimi Sertifikası(2015)

Oyun Terapisi Eğitimi Sertifikası(2016)

CAT/TAT Testi Uygulayıcı Lisansı(2016)

MMPI Testi Uygulayıcı Lisansı(2016)

Objektif Testler Uygulayıcı Lisansı(2016) (Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi,Bender Gestalt Görsel Motor Algılama Testi-Benton Görsel Bellek Testi, Kent EGY, Porteus Labirentleri, Gessel Gelişim Figürleri Testi, Peabody Alıcı Dil Yaşını Ölçme Testi, SCL-90-R, Kısa Semptom Tarama Envanteri, Cattell 2A Zeka Testi, Metropolitan Okul Olgunluğu Testi, Mini Mental Durum Muayene Testi)

WISC-R Testi Uygulayıcı Lisansı(2016)

Projektif Testler Uygulayıcı Lisansı(2016)(Louisa Düss Psikaanalitik Hikayeler Testi, Beier Cümle Tamamlama Testi, Rotter Cümle Tamamlama Testi, Goodenough-Harris Bir İnsan Çiz Testi,Kinetik Aile Çizimi Testi, Ev-Ağaç- İnsan Resim Çizme Testi)

Stres Yönetimi Eğitimi(2016)

III.PDR Günleri Katılımı (2017)

Psikoz ile Çalışmak Eğitimi(2018)

Kişilik Bozuklukları ve Tedavi Süreci Eğitimi(2018)

Aile İçi İletişim Eğitimi(2018)

Hiperaktivite ve Dürtü Bozukluğu Eğitimi(2018)

Spor Psikolojisi Eğitimi(2018)

D.İLGİ ALANLARI

Boğaziçi Üniversitesi Edebiyat Kulübü: Şiir Konseyi

Boğaziçi Üniversitesi Güzel Sanatlar Kulübü: Seramik yapımı

Boğaziçi Üniversitesi Güzel Sanatlar Kulübü: Dikiş